

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Eerste Kamer der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
Den Haag

**Ministerie van Buitenlandse
Zaken**
Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Datum 10 april 2026
Betreft Informatievoorziening over nieuwe Commissievoorstellen

Onze Referentie
BZ2627003
Bijlage(n)
5

Geachte voorzitter,

Overeenkomstig de bestaande afspraken ontvangt u hierbij 5 fiches die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissie voorstellen (BNC).

Fiche 1 - Verordening *Industrial Accelerator Act*.
Fiche 2 - Mededeling Europese Industriële Maritieme Strategie (EIMS).
Fiche 3 - Mededeling Terrorismebestrijdingsagenda EU.
Fiche 4 - Richtlijn vuurwapensmokkel.
Fiche 5 - Roaming Westelijke Balkan.

De minister van Buitenlandse Zaken,

T.B.W. Berendsen

Fiche 1: Verordening Industrial Accelerator Act

1. Algemene gegevens

a. Titel voorstel

Voorstel gepubliceerd voor een verordening tot vaststelling van een kader van maatregelen om de industriële capaciteit en verduurzaming in strategische sectoren te versnellen en tot wijziging van verordeningen (EU) 2018/1724, 2024/1735 en 2024/3110

b. Datum ontvangst Commissiedocument

4 maart 2026

c. Nr. Commissiedocument

COM(2026) 100

d. EUR-Lex

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2026%3A100%3AFIN&qid=1670684148899>

e. Nr. impact assessment Commissie en Opinie Raad voor Regelgevingstoetsing

SWD(2026) 71

f. Behandelingstraject Raad

Raad voor Concurrentievermogen

g. Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

h. Rechtsbasis

Artikel 114 VWEU

Artikel 207 VWEU

2. Essentie voorstel

a) Inhoud voorstel

Op 4 maart 2026 heeft de Europese Commissie (hierna: de Commissie) een voorstel gepubliceerd voor een verordening tot vaststelling van een kader van maatregelen om de industriële capaciteit en verduurzaming¹ in strategische sectoren te versnellen en tot wijziging van verordeningen (EU) 2018/1724, 2024/1735 en 2024/3110 (hierna: de *Industrial Accelerator Act*, IAA). Met de IAA wil de Commissie de economische veiligheid, strategische autonomie en concurrentiekracht van de EU versterken door de industriële capaciteit en verduurzaming in strategische sectoren te versnellen en de werking van de interne markt te verbeteren.

¹ Onder verduurzaming wordt onder andere het verminderen van de CO₂-uitstoot verstaan, maar ook het bevorderen van circulair gebruik en het gebruik.

Ook is het voorstel gericht op duurzame welvaart, industriële veiligheid en veerkracht met inbegrip van voorzienings- en leveringszekerheid, en economische veiligheid. De Commissie acht dit noodzakelijk gezien de toenemende geopolitieke spanningen, (toenemende) oneerlijke mondiale concurrentiedruk en risico's rond strategische afhankelijkheden van derde landen. Het voorstel vormt, onder andere, een uitwerking van de *Clean Industrial Deal*,² de Europese economische veiligheidsstrategie van 2023³ en de in 2025 gepubliceerde Mededeling versterking van de Economische Veiligheid.⁴ De IAA is afgebakend tot sectoren in de energie-intensieve industrie, de auto-industrie en netto-nultechnologieën, waaronder ook batterijtechnologie en bio-economie (zoals beschreven in de *Net-Zero Industry Act*, hierna: NZIA). De Commissie wil met de IAA kwetsbaarheden in waardeketens van strategische sectoren en technologieën aanpakken, afzetmarkten van strategische markten stimuleren, de vraag naar Europese koolstofarme producten stimuleren en opschaling van nieuwe, groene technologieën bevorderen.

In de IAA worden maatregelen aangekondigd die in verschillende (thematische) hoofdstukken zijn ingedeeld. In het eerste hoofdstuk worden de doelen van de IAA uiteengezet. De IAA introduceert als overkoepelende doelstelling dat het aandeel van de maakindustrie in het Europees Bruto Binnenlands Product (hierna: BBP) in 2035 20% moet bedragen. Dit wil de Commissie bereiken door het versterken van de industriële capaciteit in strategische sectoren en het versnellen van de verduurzaming van de Europese industrie.

In het tweede hoofdstuk worden maatregelen aangekondigd die vergunningverlening voor industriële projecten in de EU moet harmoniseren, versnellen en vereenvoudigen. Lidstaten moeten hiervoor één nationaal loket en een nationaal geïntegreerde vergunningsprocedure instellen. Daarnaast moeten lidstaten een bevoegd gezag aanstellen om de geïntegreerde vergunningaanvraag te coördineren. Het bevoegd gezag mag slechts in twee, op elkaar aansluitende verzoeken aanvullende informatie opvragen over de (geïntegreerde) vergunningsaanvraag. De eisen aan het stroomlijnen van procedures uit hoofdstuk twee van de NZIA, waaronder toegang tot het centrale contactpunt, worden uitgebreid naar alle verduurzamingsprojecten in de energie-intensieve industrieën. Daarnaast moeten energie-intensieve verduurzamingsprojecten in het kader van versnelling van milieubeoordelingen worden aangemerkt als strategisch project, om milieueffectrapportages te versnellen.⁵

Het derde hoofdstuk introduceert EU-oorsprongseisen om de vraag naar EU-geproduceerde producten te stimuleren met koolstofarme productnormen in aanbestedingen, subsidies en andere marktinterventies, zoals veilingen. Specifiek gelden de EU-oorsprongseisen voor aluminium, cement, bepaalde elektrische voertuigen en een aantal netto-nultechnologieën uit de NZIA (o.a. onderdelen van batterijtechnologie, zonne-pv-technologie, warmtepompen, elektrolyzers en

² Europese Commissie, *The Clean Industrial Deal: A joint roadmap for competitiveness and decarbonisation*, COM(2025) 85 final

³ Europese Commissie, *Gezamenlijke mededeling aan het Europees Parlement, de Europese Raad en de Raad betreffende een "strategie voor economische veiligheid van de EU"*, JOIN(2023) 20 final

⁴ Europese Commissie, *Gezamenlijke mededeling aan het Europees Parlement en de Raad: versterking van de economische veiligheid van de EU*, JOIN(2025) 977 final

⁵ Europese Commissie, *Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad inzake het versnellen van milieubeoordelingen*, COM(2025)984 final

kerncentrales). De NZIA en daarbij geldende kwalitatieve eisen voor duurzaamheid en weerbaarheid worden uitgebreid met de EU-oorsprongseisen uit de IAA. Daarnaast worden in de NZIA vastgelegde kwalificatie-eisen voor weerbaarheid aangescherpt. De koolstofarme productnormen bepalen welk percentage van het product geproduceerd moet zijn met lage broeikasgasemissies, zoals voor staal (25%), cement/specie/mortel (5%) en aluminium (25%). Voor cement en aluminium gelden zowel EU-oorsprongseisen als koolstofarme productnormen. Tot slot kan de Commissie ter bevordering van vraagcreatie vrijwillige CO₂-labels introduceren voor nader te bepalen producten.

Het vierde hoofdstuk bevat nieuwe voorstellen voor een mechanisme ten aanzien van toetsing van inkomende buitenlandse directe investeringen (*foreign direct investment*, 'FDI') in productiecapaciteit in een aantal strategische sectoren, namelijk batterijtechnologieën en batterij-energie-opslagsystemen, elektrische voertuigen, zonne-pv-technologieën en kritieke grondstoffen (winning, verwerking, recycling daarvan). De Commissie stelt voor grote investeringen (boven €100 miljoen) van buiten de EU in dergelijke sectoren te toetsen op een zestal criteria, waaronder toegevoegde waarde voor de Europese economie en de structuur van de transactie. Het gaat hierbij om investeringen waarbij de investeerder afkomstig is uit een derde land waarmee de EU geen handelsovereenkomst of een economisch partnerschap heeft gesloten én dat meer dan 40% van de wereldwijde productiecapaciteit bezit in de betreffende sector. De toetsing en monitoringsvoorwaarde gebeurt door de, daartoe speciaal aan te wijzen, bevoegde toetsingsautoriteit van de betreffende lidstaat.

Hoofdstuk vijf kondigt zogenaamde *Industrial Manufacturing Acceleration Areas* (hierna: versnellingsgebieden) aan: geografische clusters met een grote concentratie strategische sectoren waarbinnen de industriële transitie versneld kan worden. Elke lidstaat is verplicht minimaal één geografisch gebied/industriecluster aan te wijzen. Voor deze gebieden wordt vooraf een basisvergunning voor industriële activiteiten afgegeven. Bij aanwijzing van het gebied dient rekening te worden gehouden met verschillende aspecten, zoals de impact op het milieu, de energiebehoefte en potentiële bijdrage aan productiecapaciteit en weerbaarheid van strategische sectoren. Lidstaten dienen in deze clusters gerichte versnellingsmaatregelen te nemen ten behoeve van de transitie en de weerbaarheid van het cluster, zoals het verbeteren van toegang tot financiering en stimuleren van onderzoek en innovatie.

b) Impact assessment

De Commissie heeft een grondig en uitgebreid impact assessment uitgevoerd waarin meerdere beleidsopties zijn getoetst die verschillen in de mate van marktinterventie en verplichtingen voor bedrijven en lidstaten. De opties zijn beoordeeld op effectiviteit, efficiëntie, proportionaliteit, coherentie en subsidiariteit. De Commissie concludeert dat het uiteindelijke pakket maatregelen in de IAA een gebalanceerde aanpak vormt om de industriële transitie te versnellen en waarbij tegelijkertijd de kosten voor bedrijven en lidstaten beheersbaar blijven. De Commissie beargumenteert dat alternatieve beleidsopties zouden leiden tot hogere (maatschappelijke) kosten, tot mogelijk grotere repercussies van derde landen of moeilijkere

implementatieprocedures. Aan de andere kant zouden meer vrijblijvende maatregelen onvoldoende effect hebben en kunnen leiden tot fragmentatie tussen lidstaten en een te trage versnelling van de industriële transitie. Verder licht het impact assessment toe hoe de percentages voor de koolstofarme eisen tot stand zijn gekomen besteedt het aandacht aan de effecten van afzonderlijke maatregelen. Deze analyse is beperkt en kent een hoog aggregatieniveau. De gepresenteerde cijfers zijn EU-breed en niet systematisch uitgesplitst naar type bedrijf of maatregel. Dit vergt daarom nog extra uitwerking op lidstaat- en sectoraal niveau. Daarnaast zitten er nog veel hiaten in het impact assessment. Zo wordt niet duidelijk welke data precies ten grondslag liggen aan de beleidsvorming, is de totstandkoming van kosten en baten onduidelijk en wordt onvoldoende getoetst of onderbouwd hoe de maatregelen van invloed zijn op bedrijven (ook downstream) en kosten van producten en technologieën. Er ontbreekt een uitgebreidere toelichting hoe 'koolstofarm' gedefinieerd moet worden.

Verder toetst het impact assessment het voorstel niet aan het WTO-recht en wordt niet gekeken naar de impact van de voorgestelde maatregel op ontwikkelingslanden. Ook laat het impact assessment buiten beschouwing hoe de overkoepelende doelstelling van een 20% BBP-bijdrage van de industrie in 2035 tot stand is gekomen. Een belangrijk doel van de IAA is het reduceren van CO₂-emissies en het stimuleren van de verduurzaming van de industrie. In het impact assessment wordt ook een inschatting gemaakt van de hoeveelheid megaton (hierna: Mt) CO₂ die wordt gereduceerd met de maatregelen. In totaal wordt met de maatregelen die inzetten op koolstofarme productnormen in de verschillende sectoren (staal, cement en aluminium) een jaarlijkse reductie van 31 Mt CO₂ vanaf 2030 bereikt.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Het kabinet hecht waarde aan een sterke, schone en concurrerende industrie in Nederland en de EU, die bijdraagt aan het verdienvermogen, economische veiligheid,⁶ weerbaarheid en het oplossen van de maatschappelijke uitdagingen zoals klimaatdoelen en een gezonde leefomgeving⁷. Nederland zet daarom, op nationaal en Europees niveau, via industrie-, innovatie- en klimaatbeleid in op het verduurzamen, digitaliseren en versterken van strategische industriële waardeketens en het duurzame verdienvermogen van de economie, waarbij maatregelen gericht, proportioneel en WTO-conform moeten zijn. Nederland zet zich op Europees niveau in voor een strategischer industriebeleid dat de concurrentiekracht en weerbaarheid van Europese productie en waardeketens versterkt. Het kabinet acht het noodzakelijk dat, ook op Europees niveau, stappen worden gezet om de industrie te versterken, mede in het licht van toenemende (oneerlijke) mondiale concurrentie. Daarbij is het van belang dat gebruik wordt gemaakt van het volledige beschikbare instrumentarium dat de EU hiervoor heeft ingericht (handel, investeringen, industriebeleid, financiering en regelgeving).

Daarnaast onderschrijft het kabinet het belang van het versterken van de economische veiligheid en weerbaarheid en het gericht verminderen van risicovolle strategische afhankelijkheden.

⁶ Kamerstukken II 30821, nr. 302

⁷ In lijn met industriële veiligheid.

Het kabinet zet zich verder in voor industriebeleid dat zich richt op strategische markten waarbinnen Nederland een sterke positie heeft of kan opbouwen, die vanuit weerbaarheidsperspectief noodzakelijk zijn.⁸ Het gaat hierbij ook om schone marktcreatie. Daarbij ligt de nadruk op het versterken van randvoorwaarden voor schone productie en het stimuleren van de vraagzijde. Hiertoe dienen instrumenten te worden ontwikkeld waarmee bedrijven ruimte krijgen om te innoveren, op te schalen en lange termijnperspectief hebben, terwijl ook schone technologieën worden toegepast. In de Kamerbrief toekomstperspectief voor de energie-intensieve industrie (EII)⁹ heeft het kabinet verder uiteengezet hoe de inzet rond schone marktcreatie wordt vormgegeven en hoe deze bijdragen aan het behalen van de klimaatdoelen. De klimaatdoelen en het *EU Emission Trading System* (ETS) bieden de EII lange termijn zekerheid. De transitie vereist betere randvoorwaarden voor verduurzaming voldoende infrastructuur, betaalbare en schone energie, circulair grondstoffengebruik, efficiënte vergunningverlening en een goed functionerende interne markt. Daarnaast dient zowel de vraag naar als de productie van schone producten te worden gestimuleerd.¹⁰

Het kabinet voert via de interdepartementale Taskforce Strategische Afhankelijkheden (TFSA)¹¹ een actieve aanpak gericht op het identificeren van risicovolle strategische afhankelijkheden¹² uit en verkent beleidsopties, zoals diversificatie van aanvoerketens, versterking van het Europese en nationale verdienvermogen en samenwerking met betrouwbare partners, in lijn met de Nederlandse inzet op open strategische autonomie.¹³ Daarnaast zet het kabinet via de Nationale Grondstoffenstrategie¹⁴ in op het vergroten van de leveringszekerheid van kritieke grondstoffen en het mitigeren en verminderen van risicovolle strategische afhankelijkheden. De circulaire economie draagt hieraan bij door hergebruik en recycling van materialen te stimuleren en zo weerbare waardeketens te versterken via het Nationaal Programma Circulaire Economie.¹⁵ Ook digitalisering draagt hieraan bij, bijvoorbeeld door het efficiënter maken van productieprocessen of het faciliteren van datastromen die de circulaire economie mogelijk maken.

Ten aanzien van een Europees voorkeursprincipe – in dit voorstel gereflecteerd in Europese oorsprongseisen t.a.v. publieke aanbestedingen en subsidies – is het kabinet terughoudend met de inzet hiervan.

Het voorkeursprincipe kan worden gebruikt om de weerbaarheid van de Unie te versterken. Als minder ingrijpende maatregelen niet voldoende zijn, kunnen ze worden ingezet om strategische markten te stimuleren die essentieel zijn voor de weerbaarheid.

⁸ Kamerstukken II 29826, nr. 277

⁹ Kamerstukken II 29826, nr. 265.

¹⁰ Kamerstukken II 21501, nr. 30-681

¹¹ Kamerstukken II 30821, nr 244

¹² Kamerstukken II 30821, nr 204

¹³ Hoekstra, Adriaansens, Schreinemacher (2022). Kamerbrief Open Strategische Autonomie, <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-5b134a1ba15379fd6ecb0b6dccc431843087193/pdf>

¹⁴ (2022) Grondstoffen voor de grote transitie [bijlage].

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/12/09/bijlage-nationale-grondstoffenstrategie>

¹⁵ Kamerstukken 32852, nr. 225

Het kabinet weegt per sector zorgvuldig af of de baten opwegen tegen de kosten.¹⁶ Het principe mag niet worden ingezet om de fossiele productieprocessen kunstmatig te verlengen of om staande beleidsdoelen te ondermijnen. De toepassing moet daarbij tijdelijk, gericht, risico gebaseerd en proportioneel zijn. De toegang voor gelijkgestemde handelspartners moet hierin zo min mogelijk belemmerd worden. Dit kan door vooraf de impact op handelspartners van de EU zorgvuldig in kaart te brengen.

Europese oorsprongseisen moeten verenigbaar zijn met internationale juridische verplichtingen van de EU, zoals die onder de WTO en bilaterale handelsovereenkomsten. Voor een effectieve inzet van Europese oorsprongseisen zal EU-markttoegang voor onze handelspartners het uitgangspunt moeten zijn, tenzij er binnen bepaalde strategische markten een gedegen risico is voor de weerbaarheid van de Unie. Dit zodat Europese oorsprongseisen ook effectieve steun bieden aan weerbaarheid in kritieke sectoren om binnen de EU-grenzen bedrijfsactiviteiten te ontwikkelen en voldoende concurrentiekracht op te bouwen. Ook sommige handelspartners hanteren een nationaal voorkeursbeleid. De EU zet zich daarom continue in voor betere toegang voor EU-bedrijven tot derde markten. Dit kan door onder andere nieuwe handelsovereenkomsten te sluiten en door derde landen aan te spreken op marktversturende handelspraktijken. Indien nodig treft de EU daar ook maatregelen tegen, bijvoorbeeld door inzet van het handelsdefensieve instrumentarium of recentere instrumenten zoals het Instrument voor Internationale Overheidsopdrachten (*International Procurement Instrument*, IPI).

Nederland heeft als open economie baat bij een zoveel mogelijk open investeringsklimaat, rekening houdende met geopolitieke ontwikkelingen. Het kabinet hanteert in de beleidsaanpak economische veiligheid het credo 'open waar het kan, gesloten waar het moet'. Het kabinet is zich er echter van bewust dat het onder bepaalde omstandigheden mogelijk moet zijn investeringen te toetsen en in het uiterste geval tegen te houden, als dit risico's voor de nationale veiligheid met zich meebrengt. In Nederland vindt deze toetsing onder meer plaats op grond van de Wet veiligheidstoets investeringen, fusies en overnames (Vifo)¹⁷, die van toepassing is op bepaalde verwervingsactiviteiten ten aanzien van vitale aanbieders, bedrijven actief op het gebied van sensitieve technologie en beheerders van een bedrijfscampus. In dit kader zal het kabinet als onderdeel van het bredere economische veiligheidsbeleid concreter afbakenen waar precies de risico's zitten met betrekking tot ongewenste kennisoverdracht, welke kennis het kabinet primair wil beschermen en welke aanvullende maatregelen daarvoor nodig zijn, waaronder op het terrein van personeelsbeleid en screening.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet verwelkomt de inzet van de Commissie om de concurrentiekracht, verduurzaming, open strategische autonomie en weerbaarheid van de EU te versterken, maar plaatst een aantal belangrijke kanttekeningen bij de voorgestelde maatregelen. In de huidige geopolitieke en economische context, waarin mondiale concurrentie toeneemt en andere economieën hun industrie

¹⁶ Waarbij baten en kosten niet enkel geldelijk worden gekwalificeerd, maar ook kwalitatief worden bekeken, denk aan een bijdrage aan verduurzaming of verslechtering van de (handels)betrekkingen met derde landen.

¹⁷ BWBR0046747/2025-09-01

actief ondersteunen wat in bepaalde gevallen tot een ongelijk speelveld kan leiden, acht het kabinet het van belang dat de EU inzet op het versterken van strategische industriële waardeketens die essentieel zijn voor de lange termijn weerbaarheid van de Unie. Tegelijkertijd plaatst het kabinet kanttekeningen bij de effectiviteit van het hanteren van een harde generieke doelstelling van 20% voor het aandeel van de maakindustrie in het BBP in 2035. Een dergelijke kwantitatieve en algemene doelstelling voor de gehele EU zegt op zichzelf weinig over de kwaliteit, strategische relevantie of toekomstbestendigheid van de industriële activiteiten, zoals hun bijdrage aan weerbaarheid, concurrentievermogen en maatschappelijke uitdagingen. Een streefwaarde kan echter wel stimulerend werken en onderstreept daarmee tevens het belang van een sterke industriële basis.

Het kabinet verwelkomt het initiatief van de Commissie om vergunningverlening van industriële verduurzamingsprojecten meer te stroomlijnen in de EU. Dit geeft duidelijkheid aan aanvragers en maakt vergunningverlening eenvoudiger. In Nederland bestaat al het centrale (digitale) omgevingsloket waar aanvragen voor vergunningen ingediend kunnen worden en informatie over de fysieke leefomgeving beschikbaar is. Het is van belang dat bestaande initiatieven, zoals het omgevingsloket, blijven bestaan en zoveel mogelijk gestroomlijnd kunnen worden met de bepalingen uit de IAA. Tevens schrijft het voorstel voor dat de *European Business Wallet* (hierna: EBW) gebruikt moet worden om informatie te bundelen. Implementatie van de EBW-verordening is hiervoor van belang, omdat de impact voor gemeenten aanzienlijk is.¹⁸ Versnelling en vereenvoudiging van procedures met behoud van het beschermingsniveau van de veiligheid en kwaliteit van de leefomgeving blijven belangrijk. Een tijdige en voorspelbare vergunningverlening draagt bij aan een beter investeringsklimaat. De Commissie verklaart de bepalingen over vergunningverlening uit de NZIA ook toepasbaar op industriële verduurzamingsprojecten. Mede hierdoor voorziet het kabinet niet direct grote versnellingen optreden in de vergunningverlening voor industriële verduurzamingsprojecten.¹⁹ Tegelijkertijd voegt de Commissie ook nieuwe regels voor vergunningverlening toe die anders zijn dan in de NZIA en waarvan het de vraag is of deze regels elkaar niet tegenspreken. De IAA richt zich meer op de behandelfase van een vergunningprocedure, terwijl Nederland juist inzet op versnelling in de voorbereiding- en beroepsfase.

¹⁸ Zie voor verdere beoordeling van het gebruik van de EBW het bijbehorende BNC-fiche - Kamerstuk 22112, nr. 4232.

¹⁹ Kamerstukken II, 22 112, nr. 3673

In lijn met de Kamerbrief 'Samenhangende aanpak Landbouw, Natuur en Stikstof' verkent het kabinet de mogelijkheid om op Europees niveau een uitzondering te krijgen die het mogelijk maakt om soepeler om te gaan met (tijdelijke) stikstofemissies van industriële verduurzamingsprojecten, mits structurele verbetering van natuur, klimaat en leefomgeving voor de lange termijn hierbij is geborgd.²⁰

Het kabinet kijkt met interesse naar het voorstel om via vraaggerichte instrumenten, de Europese industriële productiecapaciteit te versterken, investeringszekerheid te vergroten en vraagcreatie in strategische sectoren te stimuleren. Tevens vindt het kabinet het belangrijk per sector een haalbaar transitiepad naar schone en competitieve productieprocessen te ontwikkelen. Daarbij acht het kabinet het van belang dat deze instrumenten bijdragen aan een goed functionerende interne markt, een mondiaal gelijk speelveld en het versterken van het concurrentievermogen van de Europese industrie.

In dat licht worden EU-oorsprongseisen met terughoudendheid benaderd en hecht het kabinet eraan dat de voorgestelde maatregelen verenigbaar zijn met de internationale verplichtingen van de EU worden vormgegeven, zoals die onder WTO en handelsakkoorden. Het kabinet onderschrijft het belang van weerbare strategische waardeketens en het verminderen van risicovolle strategische afhankelijkheden en verzoekt de Commissie te verduidelijken hoe de IAA zich verhoudt tot de mededeling versterking Europese economische veiligheid,²¹ met name ten aanzien van de prioritering en uitvoering van risicoanalyses. In een internationale context waarin andere landen hun industrie actief ondersteunen, kan een gerichte inzet van dit soort instrumenten, onder voorwaarden, overigens wel bijdragen aan het mitigeren van oneerlijke concurrentie. Het kabinet zal nog per toepassing een afweging maken over de rechtvaardigingsgrond, de wenselijkheid en de mogelijke risico's van het toepassen van een EU-voorkeursprincipe. Daarnaast kan inzet van het instrument ook effect hebben op het tijdspad en de betaalbaarheid van de uitrol van schone energie technologieën (waaronder kernenergie) als door repercussies van derde landen de import van benodigde componenten geraakt wordt. Tegelijkertijd heeft het kabinet oog voor sectoren waar dit in specifieke gevallen nodig kan zijn.²² Het is verder goed voor de uniforme toepassing in de EU dat deze kwalitatieve criteria ook in de NZIA worden opgenomen. Het kabinet kijkt constructief naar de voorgestelde aanscherpingen van de eisen uit de NZIA, maar zal daarbij kritisch kijken naar de specifieke haalbaarheid in de betreffende sectoren. Het is van belang dat de kwalitatieve eisen uit de NZIA in proportionele verhouding (blijven) staan tot de doelmatigheid, uitvoerbaarheid en lastendruk van het subsidie-instrumentarium. Ook zal het kabinet zich ervoor inspannen dat eventuele handelsbelemmeringen tot een minimum beperkt blijven, zoals verzocht door de Tweede Kamer.²³ Het kabinet zal de Kamer op een later moment nader informeren over de uitvoering van deze motie.

²⁰ Kamerstukken II, 36800, nr. XIV-80.

²¹ Kamerstukken II 22112, nr. 4239

²² Zoals mogelijk in batterijen, zie hiervoor ook het BNC-fiche Battery Booster Strategy, kamerstuk 22 112, nr. 4277. Voor alle toepassingen geldt echter dat een zorgvuldige kosten en baten analyse nodig is.

²³ Kamerstuk II, 21 501-20, nr. 2391

Het kabinet is positief over de introductie van koolstofarme productnormen, maar mist in de breedte ambitie op het gebied van vraagcreatie om juist koolstofarme productie te stimuleren. De in de IAA voorgestelde normen zijn beperkt tot publieke aanbestedingen en subsidieprogramma's voor met name gebouwen, infrastructuur (bruggen) en motorvoertuigen, en qua producten tot staal, cement en aluminium. In aanloop naar de IAA-publicatie heeft het kabinet in een non-paper²⁴ voor een grotere reikwijdte gepleit, zodat bijvoorbeeld ook de chemiesector werd opgenomen. Een schone industrie dient zowel CO₂-neutraal als circulair te zijn. Door koolstofarme productvereisten te introduceren, worden producenten gestimuleerd om schoner te produceren. Het kabinet heeft met het oog hierop in aanloop naar de IAA-publicatie bij de Commissie ook actief gepleit voor, onder andere, brede inzet van verplichte labels die consumenten inzicht geven in de CO₂-voetafdruk van producten. Daarnaast heeft het kabinet gepleit voor productnormering, waar passend en in lijn met internationaal recht, om te zorgen dat producten aan minimale duurzaamheidscriteria voldoen als ze de EU-markt op komen. Dit kan bijvoorbeeld onder de ESPR. Ook promoot het kabinet de inzet van Digitale Productpaspoorten (DPPs), waarin gestandaardiseerde, controleerbare gegevens over bijvoorbeeld de herkomst, materialen, emissies en duurzaamheid van producten. Zo kunnen overheden en investeerders eenvoudig nagaan of producten voldoen aan de criteria van de IAA.

De Commissie zet in de IAA vooralsnog alleen in op vrijwillige labels voor nog nader te bepalen productgroepen, wat mogelijk kan leiden tot verschillen in de implementatie en een ongelijk speelveld in EU. Het kabinet zal in de onderhandelingen, conform het non-paper, pleiten voor verplichte CO₂- en recyclo-labels, in ieder geval voor staal. Aansluiting bij de Ecodesign eisen voor staal is daarbij het uitgangspunt. Daarnaast zal het kabinet pleiten voor verbreding van vraagcreatiemaatregelen (bijvoorbeeld productnormering) naar andere energie-intensieve sectoren. Hier dient ook samenhang met ESPR geborgd te worden om overlap te voorkomen. Daarbij dienen lasten voor bedrijven en negatieve gevolgen voor handelspartners te worden beperkt.

De IAA bevat vooralsnog geen specifieke maatregelen voor de chemie sector. Uitwerking van deze maatregelen vindt plaats binnen de *Critical Chemicals Alliance*, waaraan Nederland en Nederlandse bedrijven actief deelnemen. De aanbevelingen zullen via een gedelegeerde handeling onder de IAA worden gebracht. Het kabinet zet in op vraagcreatiemaatregelen voor chemieproducten met lage emissies en op basis van duurzame koolstofbronnen.²⁵ Het kabinet verzoekt de Commissie om de urgente problematiek in de chemiesector met spoed het hoofd te bieden.

Voor de auto-industrie, met name elektrische bedrijfsvoertuigen, worden voorkeurscriteria en CO₂-labels aangekondigd. In de wetgevingsvoorstellen uit het Automotive Package worden gedelegeerde handelingen voorgesteld die in lijn met de IAA door de Commissie worden uitgewerkt. Het kabinet acht het op basis van dit voorstel onvoldoende duidelijk voor

²⁴ Kamerstukken II 21501, nr. 30-681.

²⁵ Zoals eerder bepleit in het Joint Statement on a European Sustainable Carbon Policy Package.

consumenten, overheden en type-goedkeurders in welke situatie, welk individueel voertuig en onder welke voorwaarden geldt als 'EU-oorsprong'.

Het kabinet wil dat de definitie van 'EU-oorsprong' voor elektrische voertuigen helder en eenduidig afgebakend, duidelijk toepasbaar en uitvoerbaar is. Het kabinet is tegenstander van een brede of generieke toepassing op elektrische voertuigen omdat dit negatieve gevolgen kan hebben voor de beschikbaarheid en betaalbaarheid van dit soort voertuigen. Het kabinet vindt het van groot belang dat er kritisch gekeken wordt voor welke (onderdelen van) elektrische voertuigen voorkeurscriteria wel noodzakelijk en wenselijk zijn. Dit dient verder uitgewerkt te worden in samenhang met de beleidsdiscussie over de wetgevingsvoorstellen uit het Automotive Package.²⁶ Uitgangspunt van Nederland daarbij is dat markttoegang voor gelijkgestemde handelspartners met wie we een handelsverdrag hebben zo min mogelijk moet worden belemmerd. Tot slot wil het kabinet een uitgebreidere toelichting en methodiek zien wat definieert als 'koolstofarm' om te garanderen dat er daadwerkelijk schoner geproduceerd wordt en zodat elke lidstaat gelijkwaardige standaarden daarvoor hanteert. De Commissie heeft aangegeven dit in een later stadium vorm te zullen geven.

De manier waarop het FDI-screeningsinstrument wordt ingezet is op een aantal elementen in lijn met het kabinetsstandpunt op de inzet van het EU-voorkeursprincipe (zie onder 3a, essentie Nederlands beleid) dankzij de sectorale afbakening, gerichte toepassing en proportionele aard van de eisen onder artikel 18 van de IAA. Het kabinet is positief over het feit dat investeringen uit derde landen niet per definitie worden uitgesloten van toegang tot de Europese markt en acht de gestelde drempel van 40% marktaandeel voldoende proportioneel en flexibel, geredeneerd vanuit een mondiaal concurrerend speelveld met open markten. Wel acht het kabinet het in algemene zin van belang dat terughoudend wordt omgegaan met het toetsen van buitenlandse investeringen en het opleggen van voorwaarden of drempels daaraan, omdat dit druk kan zetten op de borging van een open en aantrekkelijk investeringsklimaat, met begrip voor toepassing in specifieke sectoren. Het invoeren van een dergelijke toetsing dient voor elk van de voorgestelde sectoren echter dragend onderbouwd en gerechtvaardigd te worden, ook met het oog op de proportionaliteit en met borging van tijdelijkheid. Daarnaast heeft het kabinet vragen over hoe de voorgestelde voorwaarden zich verhouden tot de internationale verplichtingen van de EU op basis van onder andere de WTO-akkoorden inzake handel in diensten (*General Agreement on Trade in Services, GATS*) en inzake handelsaspecten van investeringsmaatregelen (*Agreement on Trade-Related Investment Measures, TRIMS*).

Verder vindt het kabinet dat een aantal elementen in dit voorstel ten aanzien van FDI nadere uitwerking en precisie vereisen op het gebied van rechts- en uitvoeringszekerheid. Ten eerste de toepassing op *joint ventures* (buitenlandse partij mag maximaal 49% eigenaarsbelang hebben en EU behoudt meerderheid 51%) en de voorgestelde drempel van €100 miljoen. Het is onvoldoende duidelijk hoe deze drempel wordt berekend, hoe *joint ventures* juridisch worden afgebakend en wanneer precies een meld- of toetsingsplicht ontstaat. Ten tweede, de gedelegeerde bevoegdheid van de Commissie om de lijst van strategische sectoren waarop de

²⁶ Kamerstukken II, 22 112, nr. 4271; Kamerstuk 22 112, nr. 4272;

investeringsstoets uit dit hoofdstuk van toepassing is uit te breiden. Uitbreiding van deze lijst leidt ertoe dat meer investeringen onder de toets uit dit hoofdstuk vallen en kan derhalve substantiële gevolgen voor nationale economieën en het investeringsklimaat. Het kabinet acht het van belang dat lidstaten inspraak houden bij besluiten over uitbreiding van deze lijst. Ten derde is de mogelijke toename van administratieve lasten op nationale investeringsstoetsingsautoriteiten een zorg. Tot slot heeft het kabinet vragen bij de bevoegdheid van de Commissie om op eigen initiatief transacties te toetsen en zo nodig te blokkeren. Het al dan niet toestaan van transacties kan grote effecten op de nationale economieën van lidstaten hebben. De bevoegdheid om specifieke transacties te toetsen en in het uiterste geval te verbieden dient daarom bij de lidstaten te blijven.

Het kabinet verwelkomt wel de introductie van EU gemeenschappelijke normen voor deze toetsing, ter bevordering van een gelijke toepassing van toetsingsmechanismen tussen lidstaten. Het kabinet wil weten van de Commissie hoe deze vormen van toetsing samenhangen met reeds bestaande toetsingsgronden onder de FDI-verordening, die in Nederland met name zijn neergelegd in de wet Vifo.²⁷

Het is wenselijk dat procedures, termijnen en definities zoveel mogelijk aansluiten bij het bestaande FDI-toetsingskader op Nationale Veiligheid. Tot slot merkt het kabinet op dat de IAA FDI-toetsing mede van toepassing wordt verklaard op greenfield investeringen.²⁸ Voor het kabinet is toetsing van greenfield-investeringen alleen gelegitimeerd als duidelijk wordt uitgewerkt hoe en wanneer deze plaatsvindt en of dit uitvoerbaar is. In de huidige vorm acht het kabinet de afbakening en het praktische effect hiervan onvoldoende duidelijk en zal daarom bij de Commissie om uitwerking vragen van deze bepalingen.

Het voorstel om de verduurzaming te versnellen in en weerbaarheid te vergroten van industrieclusters past in de clusteraanpak van het Nationaal Programma Verduurzaming Industrie, aangezien binnen deze aanpak ook wordt gekeken hoe de transitie in clusters versneld kan worden en hoe optimaal van de ruimte gebruikt kan worden gemaakt.²⁹ Het aanwijzen van industrieclusters als IAA-versnellingsgebied kan bijdragen aan een meer gerichte inzet op het versnellen van de verduurzamingsopgave in deze clusters. Het kabinet ziet echter met de huidige uitwerking een aantal aandachtspunten (zie ook kopje 6, Implicaties juridisch). Het eerste aandachtspunt betreft onduidelijkheid hoe de inrichting van een versnellingsgebied zich verhoudt tot de voorschriften voor versnellingsgebieden in *Renewable Energy Directive* (RED) en de NZIA. Voorkomen moet worden dat het aanwijzen van een dergelijk gebied tot extra regeldruk leidt of dubbelop is met bestaande initiatieven (die nog niet altijd de gewenste versnellingen hebben bewerkstelligd). Het tweede aandachtspunt, is de aanwijzing van de gebieden en de daarbij behorende toetsen. De Commissie stelt veel eisen waar rekening mee gehouden dient te worden bij aanwijzing van een versnellingsgebied.

²⁷ Investeringsstoetsing vindt tevens plaats op grond van de energiewet en telecommunicatiewet.

²⁸ Een greenfield-investering is een vorm van buitenlandse directe investering (FDI) waarbij een bedrijf vanaf nul een nieuwe onderneming in een ander land opbouwt.

²⁹ Kamerstukken II, 29826, nr. 258.

De strenge materiële normering waar rekening mee gehouden dient te worden, zoals milieu-impact, is nu al een knelpunt in de transitie van deze clusters. Het kabinet is daardoor niet overtuigd dat snel tot aanwijzing overgegaan kan worden en daarmee tot versnelling van de transitie in deze clusters. Het kabinet is positief dat bij de aanwijzing rekening moet worden gehouden met de behoeften voor (energie)infrastructuur in de gebieden, zodat voor de lange termijn duidelijkheid geboden kan worden wat aanvullend nodig is en hoe daarop gestuurd kan worden, ook bij grensoverschrijdende infrastructuur. De plastic recycling industrie lijkt niet direct onderdeel van versnellingsgebieden te zijn. Gezien de situatie van plasticrecyclers en hun wezenlijke rol voor een toekomstbestendige plastic keten, is dit wel wenselijk. Nederland zal hier aandacht voor vragen. Verder introduceert de IAA het instrument van basisvergunningen die alle projecten voor industriële productie in dit gebied moet beslaan. Dit instrument voor vergunningen binnen versnellingsgebieden wordt door het kabinet toegejuicht zolang er beleidsvrijheid is voor iedere lidstaat om de basisvergunning zodanig in te richten, dat het een werkbaar en efficiënt instrument kan worden. Het derde aandachtspunt is de daadwerkelijke versnelling die bereikt wordt als een cluster eenmaal als versnellingsgebied is aangewezen. De maatregelen die lidstaten moeten nemen ten behoeve van de versnellingsgebieden lijken niet de fundamentele doorbraken te forceren die nodig zijn in de verduurzamingsopgave van deze clusters, maar juist extra regeldruk en verplichtingen aan lidstaten te creëren. In de onderhandelingen wil het kabinet pleiten voor versnelling van de aanwijzingsprocedure van versnellingsgebieden en voor het inbouwen van concrete voordelen die de EU kan bieden, zoals soepelere normstelling in vergunningverlening, voorrang bij aanvraag van financiering en versnelde aansluiting op energie-infrastructuur. Het is bovendien positief dat het voorstel ook oog heeft voor andere strategische industrieën binnen dezelfde gebieden zodat synergievoordelen kunnen worden benut. Daarnaast wil het kabinet dat de Commissie onderzoekt welke mogelijkheden er zijn om maximaal gebruik te maken van de voordelen van de Europese interne markt, bijvoorbeeld door binnen deze clusters voorop te lopen in de toepassing van geharmoniseerde interne-marktregels. Lidstaten zouden actief in kaart kunnen brengen welke nationale eisen overbodig zijn en geschrapt kunnen worden om toepassing van geharmoniseerde interne marktregels te stimuleren.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

In de aanloop naar de publicatie van de IAA hebben verschillende lidstaten zich uitgesproken over de toepassing en reikwijdte van de verordening. De meeste lidstaten benadrukken de noodzaak om inspanning te leveren voor de industrie en strategische afhankelijkheden te verminderen en erkennen dat hoge energieprijzen, netcongestie, niet marktconform handelen van derde landen en het uitblijven van schone marktcreatie de industrie onder druk zetten. Daarnaast hebben lidstaten zorgen geuit over de additionele regeldruk die voortkomt uit de IAA. De meest uiteenlopende posities zijn te vinden rond de EU-oorsprongsmaatregelen en FDI-bepalingen. Bij het EU-voorkeursprincipe willen sommige lidstaten een ruimere toepassing van het principe, terwijl een andere groep lidstaten pleit voor voorzichtigheid in het gebruik van het principe en openheid naar partnerlanden verwelkomen. Over de FDI-screening spreekt een groep lidstaten zorgen uit rondom

de administratieve lasten voor nationale toetsingsautoriteiten. Een enkele lidstaat verwelkomt wel het harmoniseren van regels rondom FDI-screening.

Tot slot bestaat bij sommige lidstaten de tendens het concurrentievermogen ten koste van de verduurzaming te willen versterken, door bijvoorbeeld te pleiten voor een verzwakking van het ETS. Nederland heeft samen met een aantal andere landen zich hard gemaakt voor behoud van het ETS als hoeksteen van het klimaatbeleid en ziet juist een rol weggelegd voor een sterke IAA om de transitie te versnellen. Op het moment van schrijven is de positie van het Europees Parlement nog niet duidelijk.

4. Beoordeling bevoegdheid, subsidiariteit en proportionaliteit

a) Bevoegdheid

Als onderdeel van de toets of de EU mag optreden in overeenstemming met de EU-verdragen, toetst het kabinet of de EU handelt binnen de grenzen van de bevoegdheden die haar door de lidstaten in de EU-verdragen zijn toegedeeld om de daarin bepaalde doelstellingen te verwezenlijken.

Het oordeel van het kabinet is deels positief, deels negatief. Artikel 114 VWEU geeft de EU de bevoegdheid tot het treffen van harmonisatiemaatregelen ter verwezenlijking van de interne markt. Op dit terrein is er sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten op grond van artikel 2, lid 2, juncto artikel 4, lid 2, sub a VWEU. Artikel 207, lid 2, VWEU, geeft de EU de bevoegdheid tot het vastleggen van maatregelen die het kader voor de uitvoering van de gemeenschappelijke handelspolitiek van de Unie bepalen. Op dit terrein is er sprake van een exclusieve bevoegdheid van de EU op grond van artikel 2, lid 1, juncto artikel 3, lid 1, sub e VWEU.

Het kabinet kan zich gedeeltelijk vinden in deze grondslagen. Het kabinet acht het juist dat de Commissie haar voorstel mede baseert op artikelen 114 en 207 VWEU. Artikel 114 VWEU is een juiste rechtsgrondslag, omdat het voorstel betrekking heeft op interne marktaspecten zoals publieke aanbestedingen, de vereenvoudiging en digitale ontsluiting van vergunningprocedures voor industriële projecten, standaarden en berekeningsmethoden voor koolstofintensiteit van producten en industriebeleid. Artikel 207 VWEU is een juiste rechtsgrondslag, omdat het voorstel directe investeringen uit derde land reguleert en dit past binnen de bevoegdheid neergelegd in artikel 207, eerste lid, VWEU. Wel heeft het kabinet vragen over de verhouding tussen deze gekozen rechtsgrondslag en artikel 64, tweede en derde lid, VWEU, omdat het voorstel een terugtred inhoudt van de liberalisering van het kapitaalverkeer met derde landen.

Echter, het kabinet vindt dat voor hoofdstuk V van het voorstel dat ziet op *Industrial Manufacturing Acceleration Areas*, de artikelen 114 en 207 VWEU geen juiste rechtsgrondslag zijn wegens de impact op de fysieke leefomgeving en ruimtelijke ordening, omdat dit raakt aan nationale bevoegdheden. Het aanwijzen van ten minste één van deze geografische gebieden op grond van criteria die door dit voorstel zijn vastgesteld waarbij lidstaten verplicht worden aanvullende ondersteuning voor faciliteiten, energie, toeleveranciersketens te bieden en daarbovenop verplicht worden één integrale vergunning voor alle industriële activiteiten in het gebied te realiseren, raakt

rechtstreeks de fysieke leefomgeving ter bevordering van industriële activiteiten. Meer in het bijzonder treedt het voorstel in de ruimtelijke ordening van lidstaten. Voor die regels acht het kabinet artikel 192, lid 2, onderdeel b, eerste lid, VWEU, de enige juiste rechtsgrondslag. Daarmee is er sprake van een bijzondere wetgevingsprocedure krachtens dit verdragsartikel die onverenigbaar is met de gewone wetgevingsprocedure ingevolge artikel 114, eerste lid, VWEU en artikel 207, tweede lid, VWEU. Daarom acht het kabinet het zeer wenselijk dat hoofdstuk V ofwel van het voorstel wordt afgesplitst met de juiste rechtsbasis ofwel in de verordening op de juiste grondslag wordt gebaseerd van artikel 192, lid 2, VWEU. Artikel 192, lid 2, onderdeel b, is een met de lidstaten gedeelde bevoegdheid (zie artikel 2 en artikel 4, tweede lid, onderdeel e, VWEU).

b) Subsidiariteit

Als onderdeel van de beoordeling of de EU mag optreden volgens de EU-verdragen toetst het kabinet de subsidiariteit van het optreden van de Commissie. Dit houdt in dat het kabinet op de gebieden die niet onder de exclusieve bevoegdheid van de Unie vallen of wanneer sprake is van een voorstel dat gezien zijn aard enkel door de EU kan worden uitgeoefend, toetst of het overwogen optreden niet voldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau kan worden verwezenlijkt, maar vanwege de omvang of de gevolgen van het overwogen optreden beter door de Unie kan worden bereikt (het subsidiariteitsbeginsel). De subsidiariteitsvraag is niet van toepassing voor zover het de gemeenschappelijke handelspolitiek betreft, gegeven de exclusieve bevoegdheid van de EU ten aanzien daarvan.

Het oordeel van het kabinet is positief met kanttekeningen. Op het gebied van verduurzaming van de industrie en producten, en industrieel concurrentievermogen is EU-actie geoorloofd en gewenst. Het doel van het voorstel is het versterken van de economische veiligheid, strategische autonomie en concurrentiekracht van de EU door de industriële capaciteit en verduurzaming in strategische sectoren te versnellen en de werking van de interne markt te verbeteren. Ook is het voorstel gericht op duurzame welvaart, industriële veiligheid en veerkracht met inbegrip van voorzienings- en leveringszekerheid, en economische veiligheid. Hoewel nationale maatregelen delen van de uitdaging kunnen aanpakken, dreigen ze de interne markt te fragmenteren en de collectieve effectiviteit te ondermijnen als deze bepalingen niet gelijkmatig worden ingevoerd. Gezien de diepe verwevenheid van toeleveringsketens tussen de lidstaten is daarom een gecoördineerde aanpak op EU-niveau essentieel. Deze aanpak maakt schaalvoordelen en oplossingen mogelijk die passen bij de schaal waarop de industrie opereert en helpt inefficiëntie en overlapping te voorkomen. Een geharmoniseerde aanpak op EU-niveau is daarom noodzakelijk om een gelijk speelveld te waarborgen en administratieve knelpunten aan te pakken. Dit kan onvoldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau worden verwezenlijkt. Bovendien is klimaatverandering een grensoverschrijdende kwestie die internationale en EU-actie vereist om regionale, nationale en lokale actie effectief aan te vullen en te versterken.

Evenwel plaatst het kabinet twee kanttekeningen bij de subsidiariteit van het voorstel. Het kabinet betwijfelt namelijk of aanvullend handelen op EU-niveau wenselijk is op twee aspecten: verplichte aanwijzing van tenminste één versnellingsgebied voor het doel van aanzwengeling van industriële activiteiten (artikel 1, lid 2, onderdeel d), en investeringstoetsing voor zover die betrekking heeft

op het doel van industriële veiligheid en veerkracht, met inbegrip van energie- en leveringszekerheid en economische veiligheid.

Ten aanzien van de verplichte aanwijzing door lidstaten van tenminste één versnellingsgebied, kan worden volstaan met een bevoegdheid om dergelijke gebieden aan te wijzen, in plaats van een verplichting. Daarmee wordt rekening gehouden met de ruimtelijke ordeningsaspecten die per lidstaat anders kunnen liggen en waar schaarste aan ruimte en de benodigde infrastructuur aan de orde kan zijn. Lidstaten zijn namelijk veel beter in staat om te wegen of en waar aanwijzing van ruimte als een industrieel versnellingsgebied passend is gelet op de schaarste van die fysieke ruimte en de verschillende lokale en regionale belangen die daarbij spelen. Een ander alternatief is dat een al bestaande NZIA-vallei kan verkleuren naar IAA-vallei zodat daarmee aan een deel van de verplichting tot aanwijzing uit de IAA wordt voldaan.

Ten aanzien van de aanvullende voorschriften en regels van het voorstel op het vlak van economische veiligheid, voorzienings- en leveringszekerheid en veiligheid van toeleveringsketens, twijfelt het kabinet aan de noodzaak van aanvullend handelen op EU-niveau in de vorm van additionele investeringstoetsing voor zover die economische veiligheid en voorzienings- en leveringszekerheid tot doel heeft. De IAA breidt deze investeringstoetsing namelijk uit tot bijvoorbeeld tot de productie van elektrische auto's (artikel 17, lid 2, onder b). Ook de sector voor zonnepanelen is tot op heden niet in zijn geheel onderhevig aan investeringstoetsing (artikel 17, lid 2, onder c). Het kabinet acht onvoldoende onderbouwd waarom aanvullend handelen op EU-niveau op dit vlak wenselijk en noodzakelijk is, naast de al bestaande Europese instrumenten zoals Verordening (EU) 2019/452 (FDI-screening) en Verordening (EU) 2024/1252 (Verordening inzake kritieke grondstoffen voor Europa). Aanvullend Europees optreden met het risico van doublures en overlap met de bevoegdheden van de lidstaten zoals ingekaderd door Verordening (EU) 2019/452 (FDI-screening) en de opvolger daarvan, acht het kabinet niet gewenst.

c) Proportionaliteit

Als onderdeel van de vraag of de EU mag optreden conform de EU-verdragen toetst het kabinet of de inhoud en vorm van het optreden van de Unie niet verder gaan dan wat nodig is om de doelstellingen van de EU-verdragen te verwezenlijken (het proportionaliteitsbeginsel). Het oordeel van het kabinet is positief met kanttekeningen. Het doel van het voorstel is het versterken van de economische veiligheid, strategische autonomie en concurrentiekracht van de EU door de industriële capaciteit en verduurzaming in strategische sectoren te versnellen en de werking van de interne markt te verbeteren. Het voorstel bevat diverse onderdelen die geschikt zijn om dit doel te bereiken. Zo voorziet het voorstel in een digitale en versnelde afhandeling van een vergunningaanvraag, één globale basisvergunning voor aangewezen versnellingsgebieden, standaarden en berekeningsmethoden voor koolstofintensiteit van producten, labels en andere vormen van industriebeleid zoals het aanwijzen van versnellingsgebieden die gericht zijn op de bevordering van industriële productie in deze gebieden voor de strategische domeinen die op grond van dit voorstel zijn aangewezen.

Ook de Europese vraagbevordering via aanbestedingen die bepaalde producten uit derde landen uitsluiten, kan bijdragen aan de beoogde doelstelling. Het kabinet is daarnaast positief over de ruimte die de Commissie in het voorstel biedt voor latere uitwerking van maatregelen op basis van actuele ontwikkelingen. Zo wordt expliciet ruimte geboden voor de *Critical Chemicals Alliance* om aanbevelingen te doen voor de chemische industrie die omgezet kunnen worden naar wetgeving en wordt meermaals de mogelijkheid geboden de scope van maatregelen aan te passen (bijvoorbeeld bij de toepassing van oorsprongseisen, CO₂-labels en aanwijzen strategische sectoren). Wel maant het kabinet de commissie tot spoed om de urgente problematiek in deze kritische sector het hoofd te bieden.

Het kabinet plaatst ten aanzien van de proportionaliteit de volgende drie kanttekeningen bij het voorstel. Allereerst gaat de verplichting tot aanwijzing van ten minste één versnellingsgebied neergelegd in artikel 25, eerste lid, verder dan nodig is. Een benadering zoals nu wordt toegepast in artikel 17 van de NZIA is meer proportioneel, omdat daarmee beter rekening wordt gehouden met de schaarste van fysieke ruimte, door lidstaten de ruimte te geven noodzakelijke (regionale en lokale) belangenafwegingen te maken bij de allocatie van ruimte in de leefomgeving. Ten tweede worden de lidstaten – ondanks artikel 6 – niet daadwerkelijk in staat gesteld om de vergunningsprocedures te versnellen voor de desbetreffende industriële sectoren ter verwezenlijking van de genoemde doelstellingen. Hoewel de Commissie lidstaten verplicht om industriële gebieden aan te wijzen en de vergunningprocedures te stroomlijnen en te digitaliseren, stelt zij tegelijkertijd lidstaten verplicht om bij die aanwijzing rekening te houden met alle kaders genoemd in artikel 25, lid 5 van het voorstel (zie ook artikel 27, tweede lid). Daarmee zijn de lidstaten verplicht alle Unierechtelijke eisen bijvoorbeeld op het gebied van milieu en op inspraak in acht te nemen, maar stuurt zij wel aan op aanzienlijke versnelling van de vergunningsprocedures, waarbij het voorstel lidstaten daarbovenop oplegt om voor die gebieden bepaalde vergunningsvereisten zo aan te passen, dat zij één gezamenlijke vergunning vormen. Hiermee dreigen de lidstaten met conflicterende verplichtingen te maken te krijgen, omdat de benodigde effectbeoordelingen en inspraak logischerwijs tijd kosten. Ten derde, bij hoofdstuk IV, ten aanzien van de toetsing en regulering van directe investeringen vanuit derde landen, is er geen rekening gehouden met de al bestaande toetsen (FDI-screening en concentratietoezicht) anders dan deze onverkort ook gelden en dus naast de toetsing onder dit voorstel moeten worden doorlopen. Ten aanzien van dit laatste punt, zijn er nog wat extra opmerkingen. Zowel qua toepassingsbereik en qua synergiemogelijkheden op het gebied informatie en administratieve lasten moet het voorstel verbeterd worden. Ten tweede is onzeker en onvoldoende onderbouwd of de verplichtingen om bij toelating van de betrokken investeringen diverse eisen toe te passen, zoals joint ventures en technologieoverdracht, geschikt zijn om het doel te bereiken. Bovendien heeft het kabinet om twee redenen gereede twijfels bij de noodzakelijkheid van het voorstel op dit punt. In de eerste plaats bestaat er aanzienlijke overlap van de materiële strekking van hoofdstuk IV met de investeringstoetsing die onderdeel is van het voorstel voor herziening van de FDI-screeningverordening, bijvoorbeeld op het gebied van batterijen en op het bredere energiedomein (zie bijlage II, punt 3 onder h, van het voorstel van 24 januari 2024, COM(2024) 23).

In de tweede plaats introduceert het voorstel met hoofdstuk IV verregaande vormen van investeringstoetsing in het licht van overwegingen van economische veiligheid (zie bijvoorbeeld overwegingen 28, 33 en 36 en de verwijzingen aldaar naar aanbodzekerheid, economische veiligheid en veiligheid van de EU). Ook op dat punt overlapt het voorstel met de (voorgestelde herziening van) de FDI-screeningsverordening en acht het kabinet het onjuist dat dit voorstel eveneens investeringstoetsing in het kader van economische veiligheid introduceert. Veiligheidsoverwegingen zijn namelijk nadrukkelijk andere overwegingen dan die voortvloeien uit een economisch belang dat het voorstel wil versterken. Om die reden stelt het kabinet voor de investeringstoetsing nadrukkelijk te beperken tot toetsing vanuit een economisch belang. Tot slot is onvoldoende onderbouwd waarom een investeringsautoriteit met eigen middelen en voldoende personeel per lidstaat moet worden ingericht. Het wordt niet duidelijk onderbouwd waarom een dergelijke nieuwe organisatie met een zekere zelfstandigheid per lidstaat nodig is.

5. Financiële consequenties, gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

De Commissie heeft in het impact assessment verschillende analyses gepresenteerd van de budgettaire gevolgen voor de EU, de lidstaten, het bedrijfsleven en de burger. Hieronder worden de cumulatieve kosten en opbrengsten gepresenteerd op basis van berekeningen via verschillende modellen.

De daadwerkelijke effecten kunnen echter per lidstaat en sector alsnog verschillen en het kabinet dient nader uit te werken wat de daadwerkelijke financiële implicaties van het voorstel zijn (zie ook onder kopje 2b) Impact assessment).

a) Consequenties EU-begroting

Het totaal van administratieve kosten voor de Europese Commissie bij de gepresenteerde maatregelen wordt geraamd op eenmalig 408.000 euro en terugkerend 181.667 euro. Nederland acht het van belang dat de benodigde EU-middelen worden gevonden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2021-2027 en passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. Het kabinet wil niet vooruitlopen op de integrale afweging van middelen na 2027.

b) Financiële consequenties (incl. personele) voor rijksoverheid en/of medeoverheden

In het impact assessment van de Commissie worden de totale administratieve kosten voor lidstaten geraamd op 9 miljoen euro per jaar, met een inzet van circa 5 FTE voor de implementatie en uitvoering van de maatregelen. Door de beoogde versnelling van een aantal administratieve procedures wordt voor lidstaten tezamen ook een besparing van 1,3 miljard euro voorzien. Tevens worden door de aanpassingen van regelgeving en doorwerking in bedrijven ook aanpassingskosten geraamd op 821 miljoen euro. De Commissie raamt de netto voordelen voor lidstaten op 469 miljoen euro. De nationale impact, inclusief kosten, besparingen en uitvoeringslasten, is nog onduidelijk. Het voorstel vereist onder meer dat lidstaten een bevoegd gezag aanwijzen voor toezicht taken. De precieze lasten voor Nederland moeten nog worden uitgewerkt.

(Eventuele) budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van de beleidsverantwoordelijke departementen, conform de regels van de budgetdiscipline.

c) Financiële consequenties en gevolgen voor regeldruk voor bedrijfsleven en burger

De Commissie geeft een raming van totale kosten voor bedrijven op wie de maatregelen van toepassing zullen zijn. Eenmalige administratieve lasten worden geraamd op €120.000 en terugkerende kosten op €1,2 miljoen. Hierbij gaat het om kosten voor extra personeel en extra verplichtingen rond labels en monitoring die bedrijven zullen moeten uitvoeren. Ook wordt een totaal administratieve lastenbesparing van €240 miljoen voor bedrijven voorzien. Daarbij zijn ook aanpassingskosten voorzien. Deze zijn voor bedrijven geraamd op €3,7 miljard. Onduidelijk is wat de extra kosten voor de notificatieplicht van buitenlandse investeringen zijn.

Voor burgers worden totale aanpassingskosten geraamd op €1,4 miljard, door bijvoorbeeld prijsstijgingen van producten ten gevolge van gebruik van schone productiemethodes. De prijsstijgingen worden ook gekwantificeerd. Zo leiden de 25% koolstofvereisten in de autosector tot een prijsstijging van 0,225% (oftewel: €70 per voertuig). De verplichting tot 25% koolstofarm staal gebruik in aanbestedingen en subsidies zal leiden tot een vermoedelijke prijsverhoging van 0,25%. Voor de verplichtingen met betrekking tot cement is een prijsstijging van 0,1% voorzien. De combinatie van gebruik koolstofarm staal, aluminium en cement is begroot op 0,45% prijsstijging.

Ondanks dat de Commissie verwacht dat de kostenstijging minimaal zal zijn, zal deze stijging met name landen bij het mkb en mogelijk ook bij burgers. Deze kosten zullen met name in de auto-industrie aanzienlijk zijn. Ook de kosten voor overheden zullen stijgen door toenemende prijzen in aanbestedingen en subsidies. Een precieze uitsplitsing van deze kosten ontbreekt echter in het impact assessment, en is niet op lidstaatniveau uitgesplitst. Dit behoeft nog extra onderzoek. Tot slot voorziet de Commissie dat de maatregelen ook tot behoud en een toename in werkgelegenheid zal leiden (afhankelijk van de sector). Zo voorziet de Commissie een totaal behoud van 4500 banen in de staalsector, maar een toename van ruim 140.000 banen in de markt voor zonne-energie en batterij technologie. De toegevoegde waarde van de maatregelen in groeiemarkten wordt in de EU geraamd op €10 miljard. De voordelen die voortkomen uit emissiereductie worden geraamd op €14 miljard. Het kabinet ziet verder graag een meer gedetailleerde uitwerking van het impact assessment, met specifiekere prijseffecten voor producten uit bepaalde sectoren en technologieën. Toenemende kosten mogen op korte termijn niet leiden tot demotivatie bij de burger om te verduurzamen, omdat bijvoorbeeld warmtepompen en zonnepanelen te duur worden. De maatregelen zorgen idealiter op lange termijn wel voor stimulering van Europese productie van instrumenten voor verduurzaming, waardoor prijzen mogelijk weer stabiliseren.

De Commissie beoogt met het voorstel de regeldruk rond vergunningverlening te verminderen, maar stelt wederom nieuwe regels voor die niet overeenkomen met eerdere regels over vergunningverlening. Het streven naar harmonisatie van vergunningprocedures kan hier een

bijdrage aan leveren, maar zal op de korte termijn een toename in regeldruk bewerkstelligen. Tevens wordt voor centrale en decentrale overheden een toename in regeldruk voorzien door extra monitoring en implementatie van de bepalingen rond aanbestedingen en andere vormen van overheidsondersteuning. Toenemende regeldruk zal leiden tot hogere kosten voor overheden, bedrijven en burgers. Ook de extra verplichtingen rond monitoring en adressering van buitenlandse investeringen leiden tot toename van regeldruk voor bedrijven en overheden. Het aanwijzen van de versnellingsgebieden zorgt voor extra regeldruk en vertraging vanwege de hoeveelheid eisen waar aan voldaan moet worden voordat tot aanwijzing over kan worden gegaan. Om de voortgang van de realisatie van versnellingsgebieden te borgen wordt voorgesteld om de mogelijkheid te bieden dat een NZIA-versnellingsgebied van een lidstaat aangemerkt wordt als IAA-versnellingsgebied (artikel 25 lid 1 IAA). Het NZIA-versnellingsgebied kan dan overgaan in een IAA-versnellingsgebied.

Het kabinet maakt zich zorgen over de lasten van de voorgestelde investeringstoets voor het bedrijfsleven en de toetsingsautoriteiten en zal de Commissie vragen om een inschatting van de impact van het invoeren van een dergelijke toets en hoeveel transacties hier onder zullen vallen.

Advies ATR

Het Adviescollege toetsing regeldruk kwam tot de volgende adviespunten ten aanzien van het BNC-fiche:

1. ATR adviseert om de regeldrukeffecten voor het Nederlandse bedrijfsleven in kaart te brengen.
2. ATR adviseert om de in het fiche genoemde inhoudelijke tekortkomingen van het Commissievoorstel ook te duiden in termen van regeldruk.
3. ATR adviseert om alleen tot een uitbreiding van de reikwijdte van de IAA over te gaan (al dan niet door middel van het instrument van een gedelegeerde handeling) als de regeldrukeffecten daarvan toereikend in beeld zijn gebracht.

Reactie op advies ATR

Het kabinet constateert dat kwantificering van de regeldrukeffecten (inclusief inhoudelijke nalevingskosten) van het voorstel voor het Nederlandse bedrijfsleven niet mogelijk is zonder nader onderzoek, gezien het impact assessment van de Commissie slechts beperkt de regeldrukeffecten kwantificeert en slechts een EU-brede analyse maakt. Impact assessments spelen een belangrijke rol bij het voorkomen van onnodige regeldruk van EU-wetgeving en waar mogelijk het verminderen daarvan. Vanuit dat perspectief bezien beschouwt het kabinet een impact assessment als een noodzakelijk ondersteunend instrument in het besluitvormingsproces. Het kabinet onderschrijft dat het impact assessment bij de IAA niet helemaal compleet is om een kwantitatieve uitsplitsing te maken van de regeldruk of in kaart te brengen welke bedrijven op welke manier geraakt zullen worden door het voorstel (met name ook downstream).

Het kabinet heeft in het BNC-fiche onderdelen van de IAA geïdentificeerd die ofwel opgehelderd moeten worden of tot een onnodige toename van regeldruk leiden. In overeenstemming met het advies van het ATR pleit het kabinet in het BNC-fiche ook voor het blijven meewegen en in kaart

brengen van de regeldruk van verschillende voorstellen, maar vooral ook hoe deze regeldruk verminderd kan worden. Het kabinet zal hier op blijven toezien bij de verdere onderhandelingen over het voorstel, en bij een eventuele verbreding van de scope van de IAA.

e) Gevolgen voor concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

Het voorstel beoogt de concurrentiekracht van strategische sectoren van de energie-intensieve industrie, de auto-industrie en netto-nultechnologieën te verbeteren. Het kabinet ziet aanknopingspunten in het voorstel die de concurrentiekracht van deze sectoren kan verbeteren, maar ziet door sommige maatregelen (bijvoorbeeld de oorsprongseisen) ook op korte termijn mogelijke prijsopdrijvende effecten verderop in de keten. Harmonisatie van regelgeving, het versterken van industriële clusters, zekerstellen dat er voldoende passende infrastructuur beschikbaar is in de versnellingsgebieden, het adresseren van risicovolle strategische afhankelijkheden en proportionele bescherming van sectoren tegen marktversturende handelingen van derde landen kan de aangewezen sectoren lange termijn zekerheid geven te investeren in verduurzaming ten behoeve van het lange termijn verdienvermogen. Daar tegenover staat dat het kabinet onnodige toename in regeldruk wil voorkomen, omdat dit extra barrières in de interne markt kan opwerpen en daarmee het vestigingsklimaat kan verslechteren.

Het kabinet merkt in algemene zin op dat in veel voorstellen van de Commissie sectorspecifieke aanpassingen worden geïntroduceerd op het gebied van vergunningverlening. Ondanks dat de aandacht voor de problematiek in specifieke sectoren noodzakelijk is, vraagt het kabinet in dit kader aandacht voor het belang van een integraal Europees kader met uniforme definities en procedures, om zo op een effectieve en efficiënte manier voor initiatiefnemers en overheid te komen tot realisatie en een aantrekkelijker vestigingsklimaat te creëren. Daarbij zal het kabinet kijken of en in hoeverre al wordt voldaan aan de verplichtingen rond vergunningverlening die de IAA voorschrijft. Het voorstel van de Commissie heeft geopolitieke gevolgen, omdat één van de doelen van de IAA is om de positie van de Europese industrie in mondiale context te versterken en risicovolle strategische afhankelijkheden van derde landen te verminderen. Met name de voorstellen rond oorsprongscriteria en screening van buitenlandse investeringen en de daarbij behorende mogelijkheid om – in geval van niet-nakoming van de afspraken - markttoegang te beperken van producten, producenten en investeerders uit derde landen waar een handelsovereenkomst mee is gesloten, raken aan geopolitieke verhoudingen. De aankondiging van de IAA heeft reeds geleid tot reacties vanuit partnerlanden, zoals het VK, de VS en Canada. Het kabinet vindt het van belang dat maatregelen WTO-conform zijn en internationale afspraken respecteren. Het kabinet is positief dat het voorstel hier rekening mee houdt, maar heeft ook vragen over hoe de bepalingen over subsidies en FDI zich tot WTO-verplichtingen van de EU verhouden. Als de Commissie de bevoegdheid gebruikt om derde landen geheel of gedeeltelijk uit te sluiten bij aanbestedingen of andere steunmechanismen verwacht het kabinet een gedegen onderbouwing en impactanalyse om de doelmatigheid, juridische doelmatigheid en proportionaliteit hiervan aan te tonen.

Uitgangspunt van Nederland daarbij is dat markttoegang voor gelijkgestemde handelspartners met wie we een handelsverdrag hebben zo min mogelijk moet worden belemmerd. Daarbij dient de Commissie ook aan te tonen dat hetzelfde doel niet met minder zware instrumenten bereikt kan worden. Hierbij moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat geraakte landen met een tegenreactie komen. De inzet van het FDI-instrumentarium neergelegd in hoofdstuk IV ten behoeve van industrie- en verduurzamingsbeleid is zwaar en heeft mogelijk ongewenste effecten op geopolitieke verhoudingen.

6. Implicaties juridisch

a) Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving en/of sanctionering beleid (inclusief toepassing van de lex silencio positivo)

Het voorstel is een verordening. Op grond van artikel 288 VWEU is een verordening in haar geheel verbindend en rechtstreeks toepasselijk in alle lidstaten. Er is derhalve geen omzetting in nationale wet- en regelgeving voorgeschreven. Daarentegen rust op de lidstaten wel de verplichting effectief uitvoering te kunnen geven aan de verplichtingen van de verordening en dient nationale wet- en regelgeving en uitvoeringspraktijken die in strijd zijn met de verplichtingen van het voorstel weggehaald te worden. Op grond van de inhoud van het voorstel, wordt verwacht dat een uitvoeringswet noodzakelijk zal zijn om effectief gevolg te geven aan het voorstel. In ieder geval zal op het niveau van een wet in formele zin uitvoering moeten worden gegeven aan hoofdstuk IV van het voorstel. Een investeringsautoriteit met bijpassende bevoegdheden en middelen en personeel moet worden ingesteld.

Gelet op de voorziene hiërarchische verhouding tussen de investeringsautoriteit en de Commissie en de rolverdeling tussen beide, is het waarschijnlijk dat een zelfstandig bestuursorgaan moet worden opgericht of een bestaand zelfstandig bestuursorgaan aanvullende wettelijke taken krijgt om uitvoering te geven aan hoofdstuk IV. Daarbij zal tevens moeten worden voorzien in de noodzakelijke toezichts- en handhavingsbevoegdheden dat ook punitieve boetes bevat (zie artikel 22 van het voorstel).

Daarnaast is het aannemelijk dat artikel 5, artikel 6, artikel 25 en artikel 27 van het voorstel gevolgen heeft voor de wettelijke inkadering van besluit neergelegd in hoofdstukken 3 en 4 van de Algemene wet bestuursrecht en de Omgevingswet. Weliswaar biedt het Nederlandse bestuursrecht flexibiliteit om op punten te voldoen aan de vereisten van het voorstel, maar er zijn verschillen die wettelijk opgelost moeten worden. Uitvoeringswet- en regelgeving voor de wijzigingen die dit voorstel aanbrengt in de NZIA is aannemelijk.

In het voorstel wordt verwezen naar de gereedschapskist van de verordening inzake het versnellen van milieubeoordelingen. Deze instrumenten, zoals verwoord in het oorspronkelijke Commissievoorstel, sluiten aan bij het standpunt van het kabinet zoals dat in eerdere Europese onderhandelingen is uitgedragen. Het kabinet is in beginsels terughoudend ten aanzien van vergunningverlening van rechtswege (lex silencio positivo), mede gelet op de vereisten van

zorgvuldige besluitvorming, effectieve rechtsbescherming en de noodzaak tot naleving van Europees milieurecht, waaronder de verplichtingen voortvloeiend uit het Verdrag van Aarhus.

b) Gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen, incl. NL-beoordeling daarvan

Gedelegeerde handelingen

Het voorstel bevat negen grondslagen voor de vaststelling van gedelegeerde handelingen. Artikel 30 van het voorstel en overweging 59 voldoen aan de vereisten van het Interinstitutioneel Akkoord Beter Wetgeven. Er is gekozen voor optie 1 van de modelbepalingen. Drie grondslagen zien op de vaststelling van gedelegeerde handelingen waarmee derde landen kunnen worden uitgesloten van gelijke behandeling met Unielanden. Dat zijn artikel 8, lid 2, artikel 9, lid 2 en artikel 34, lid 6 (dat delegatiebevoegdheden invoegt in verordening 2024/1735 (NZIA) met artikel 28 quinquies, lid 2, artikel 28 sexies, lid 4 (foutief vernummerd), en artikel 28 septies, lid 2). Het gevolg van die uitsluiting is dat die aangewezen derde landen geen preferente behandeling meer genieten op het niveau van de lidstaten zelf ondanks een daartoe strekkend akkoord. Met deze bevoegdheid kan de Commissie derde landen uitsluiten van de gelijke behandeling zoals overeengekomen in het akkoord met dat derde land als a) het derde land het beginsel van nationale behandeling van EU producten en EU ondernemingen niet respecteert, b) zo'n uitsluiting gerechtvaardigd is om strategische afhankelijkheden of andere ontwikkelingen de voorzienings- en leveringszekerheid van deze producten in de Unie in gevaar kan brengen, of 3) zo'n uitsluiting gerechtvaardigd is op andere gronden opgenomen in het desbetreffende akkoord met het derde land. De keuze voor gedelegeerde handelingen acht het kabinet onjuist, nu het niet gaat om het wijzigen dan wel aanvullen van de basishandeling. Het kabinet ziet deze maatregel als een handelspolitieke tegenmaatregel die bepaalde preferenties opschort als reactie op de gedragingen van het derde land. Daarmee toont het een veel grotere gelijkenis met handelsdefensieve maatregelen of zelfs uitvoeringshandelingen die vastgesteld kunnen worden op grond van Verordening (EU) 2023/2675 van het Europees Parlement en de Raad van 22 november 2023 over de bescherming van de Unie en haar lidstaten tegen economische dwang door derde landen. Het kabinet pleit er dan in ieder geval voor deze drie bevoegdheidsgrondslagen voor gedelegeerde handelingen te wijzigen in bevoegdheidsgrondslagen voor de vaststelling van uitvoeringshandelingen die overeenkomstig de onderzoeksprocedure neergelegd in artikel 5 van Verordening (EU) 182/2011 worden vastgelegd, aangezien de handelingen zien op uitvoering van het voorstel volgens eenvormige voorwaarden. Gelet op de grote geopolitieke impact van dergelijke uitvoeringshandelingen, acht het kabinet zelfs voorstelbaar dat de vaststelling van deze uitvoeringshandelingen aan de Raad wordt voorbehouden ingevolge artikel 291, tweede lid, VWEU vergelijkbaar met de benadering gekozen bij artikel 5 van Verordening (EU) 2023/2675.

In artikel 10, lid 2, van het voorstel is een grondslag opgenomen voor de vaststelling van een gedelegeerde handeling voor een vrijwillig classificatiesysteem gebaseerd op de intensiteit van broeikasgassen die vrijkomen bij de productie van industriële goederen in de zin van richtlijn 2003/87. Het toekennen van deze bevoegdheid is mogelijk, omdat het gaat om een niet-essentieel onderdeel van de basishandeling. Toekenning van deze bevoegdheid acht het kabinet wenselijk, omdat een vrijwillig classificatiesysteem een zinvolle aanvulling is bij de basishandeling, nu een

dergelijk systeem investeringsbeslissingen potentieel goed kan informeren zoals bedoeld in artikel 10, lid 2.

Delegatie in plaats van uitvoering ligt hier voor de hand, omdat het gaat om een aanvulling van de wetgevingshandeling, niet om eenvormige uitvoering van de basishandeling daarvan. Het kabinet acht deze bevoegdheid voldoende afgebakend, in het bijzonder door de elementen opgesomd in onderdelen a tot en met f.

In artikel 16, lid 1, van het voorstel is de bevoegdheid opgenomen voor de vaststelling van een gedelegeerde handeling om maatregelen te formuleren ten behoeve van de chemische industrie om vraag naar bepaalde chemische producten afgeleid van duurzame koolstofbronnen te stimuleren. Hoewel het kabinet de keuze voor de bevoegdheid voor gedelegeerde handelingen met het geschetste doel steunt, is deze bevoegdheid onvoldoende afgebakend. Het voorstel maakt geheel niet duidelijk welke maatregelen de Commissie zou kunnen nemen en hoe verstrekkend de vraagstimulering kan zijn. Daarmee is een te ruime bevoegdheidsgrondslag voorgesteld die verder gaat dan het aanvullen van de basishandeling. Het kabinet zet daarom in op een verbetering van de grondslag, bijvoorbeeld door het meer in lijn te brengen met de doelstelling van de Critical Chemicals Alliance waarbinnen deze maatregelen vormgegeven moeten worden.

Op grond van artikel 16, lid 2, van het voorstel kan de Commissie een gedelegeerde handeling vaststellen om bijlagen II en III bij de verordening te wijzigen. Het toekennen van deze bevoegdheid is mogelijk, omdat het niet-essentiële onderdelen van de maatregel betreft. Daarnaast is toekenning van deze bevoegdheid wenselijk, omdat flexibiliteit nodig is. Delegatie in plaats van uitvoering ligt hier voor de hand, omdat het gaat om maatregelen die aanvullend zijn om te bepalen of producten mogen worden geacht een laag koolstofgehalte te hebben voor de toepassing van corresponderende verplichtingen van het voorstel. Hetzelfde geldt voor bijlage III dat ziet op (elektrische) auto's en waarvoor een EU-oorsprongsvereiste geldt.

Echter, het kabinet acht de bevoegdheid onvoldoende afgebakend, omdat niet duidelijk is hoe hoog het percentage is dat de Commissie mag vaststellen voordat een product als 'low carbon' mag worden beschouwd. Het kabinet zet in op verduidelijking. Een vergelijkbare bevoegdheid is opgenomen in artikel 34 van het voorstel waarmee artikel 28h, lid 1, en onder lid 2, in de NZIA wordt ingevoegd. Met deze bevoegdheid kan de Commissie een gedelegeerde handeling vaststellen om eisen omtrent Europese oorsprong van producten vast te leggen in de NZIA. Ook het toekennen van deze bevoegdheid is mogelijk, wenselijk en voldoende afgebakend.

Met artikel 24, lid 1, van het voorstel wordt de Commissie bevoegd om de lijst met opkomende strategische sectoren waar hoofdstuk IV (toetsing en regulering van investeringen) van het voorstel op van toepassing wordt, aan te vullen met onder andere 'net zero industries' die zijn opgesomd in de NZIA met uitzondering van digitale technologie, AI, quantum technologie en halfgeleiderindustrie. Ook wordt in deze bevoegdheidsgrondslag expliciet gemarkeerd dat dit de investeringscriteria die krachtens andere EU-regelgeving gelden onverlet worden gelaten. Hoewel

het kabinet begrip heeft voor de wens om de lijst van opkomende strategische sectoren te kunnen aanvullen op een flexibele wijze (zoals ook krachtens artikel 8 van Verordening (EU) nr. 2019/452 kan), doet zich hier een aanzienlijk risico voor op doublures en overlap met FDI-screening krachtens o.a. Verordening (EU) nr. 2019/452 en de opvolger daarvan.

De nucleaire brandstof cyclus is bijv. qua technologie onderdeel van de EU *dual use* lijsten inzake exportcontrole en als zodanig ook onderdeel van de investeringstoetsing op grond van Verordening (EU) nr. 2019/452. Nu in artikel 24, eerste lid, van het voorstel expliciet economische veiligheid als grondslag voor deze uitbreidingsmogelijkheid wordt genoemd, acht het kabinet het wenselijk dat de Uniewetgever zich hierover buigt om de coherentie met andere instrumenten te bewaken. Het kabinet heeft dan ook de voorkeur om deze bevoegdheidsgrondslag te schrappen. Als alternatief kan het kabinet ook meegaan in een aanpassing van de grondslag op zodanige wijze dat het veiligheidsbelang als criterium wordt geschrapt in het eerste lid en tweede lid van artikel 24.

Met artikel 35 van het voorstel wordt artikel 22, negende lid, eerste alinea van Verordening 2024/3110 over bouwproducten gewijzigd. Deze wijziging heeft tot gevolg dat de reikwijdte van de gedelegeerde handeling die al kon worden vastgesteld op grond van artikel 22, negende lid wordt verruimd. Nu ziet de bevoegdheid op specifieke etiketteringsvoorschriften inzake ecologische duurzaamheid vast te stellen voor bepaalde productfamilies en -categorieën wanneer deze producten a) doorgaans door consumenten gekozen of gekocht, en b) het product heeft over zijn gehele levenscyclus geen significant verschillende algemene milieuprestaties afhankelijk van de installatie ervan. Deze cumulatieve vereisten van a en b komen te vervallen. Toekenning van deze bevoegdheid acht het kabinet niet wenselijk, omdat het kabinet geen goede onderbouwing heeft ontvangen waarom deze verruiming gewenst en noodzakelijk is mede in het licht van de lasten voor het bedrijfsleven.

Uitvoeringshandelingen

Het voorstel bevat twee bevoegdheidsgrondslagen voor de vaststelling van uitvoeringshandelingen. Artikel 16, lid 3, biedt de grondslag voor de vaststelling van een uitvoeringshandeling om de berekeningsmethoden vast te stellen voor het aandeel van productvolumes en -onderdelen die een oorsprong in de Unie moeten hebben, zowel voor de Commissie als voor de bevoegde nationale autoriteiten. Het toekennen van deze bevoegdheid is mogelijk, omdat het niet-essentiële onderdelen van de handeling betreft. Toekenning van de bevoegdheid is ook wenselijk, omdat vaststelling van de berekeningsmethoden noodzakelijk is voor uniforme toepassing van de corresponderende verplichtingen van hoofdstuk 3 van het voorstel. Uitvoering in plaats van delegatie ligt hier voor de hand, omdat de handeling noodzakelijk is om een eenvormige methode vast te stellen voor de berekening van het aandeel in het volume van producten en componenten dat een oorsprong in de Unie heeft. De uitvoeringshandeling wordt vastgesteld volgens de raadplegingsprocedure als bedoeld in artikel 4 van verordening 182/2011. Gelet op de aanzienlijke economische implicaties in de zin van artikel 2, lid 2, onder b), punt i), van Verordening (EU) nr. 182/2011, acht het kabinet de onderzoeksprocedure als bedoeld in artikel 5 van verordening 182/2011 de passende procedure in dit verband. Daarnaast is het kabinet van mening dat in de

basishandeling moet worden bepaald dat een ontwerpuitvoeringshandeling niet kan worden vastgesteld indien het adviescomité geen advies heeft uitgebracht, zoals bepaald in artikel 5, lid 4, onder b), van Verordening (EU) nr. 182/2011.

In artikel 18, lid 5, is de bevoegdheidsgrondslag voorzien voor de Commissie om binnen 6 maanden na inwerkingtreding van de verordening een uitvoeringshandeling voor gedetailleerde regels om naleving van de voorwaarden waaraan buitenlandse investeringen volgens artikel 18 moeten voldoen, te bepalen. Het toekennen van deze bevoegdheid is mogelijk, omdat het geen essentieel onderdeel van de basishandeling betreft. Toekenning van deze bevoegdheden acht het kabinet wenselijk, omdat dit bijdraagt aan een uniforme uitvoering en consistente toepassing van het kader binnen de Unie, de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid versterkt en de rechtszekerheid voor investeerders en lidstaten vergroot. Uitvoering in plaats van delegatie ligt hier voor de hand, omdat de voorschriften betrekking hebben op toetsing in de praktijk van individuele buitenlandse investeringen. Het kabinet vindt het echter problematisch dat het voorstel uit gaat van een uiterste datum na inwerkingtreding van de basishandeling, waarvoor de uitvoeringshandeling moet worden vastgesteld. Dat verdraagt zich slecht met de voorschriften van de onderzoeksprocedure zoals vastgesteld in artikel 5 van Verordening (EU) nr. 182/2011.

Hoewel dit niet zo expliciet in het voorstel is benoemd, ziet het kabinet in artikel 19, lid 6, de facto een bevoegdheid om een uitvoeringshandeling vast te stellen om te bepalen welke voorwaarden lidstaten moeten toepassen bij de toetsing van buitenlandse investeringen die meerdere lidstaten aangaan, ingeval de betrokken lidstaten het onderling niet eens zijn daarover. Dit is een situatie waarvoor uitvoeringshandelingen bedoeld zijn: het waarborgen van een eenduidige en uniforme toepassing en uitvoering van het Unierecht in de zin van artikel 291 VWEU.

Het kabinet zal zich inzetten om het besluit van de Commissie aan te merken als een uitvoeringshandeling die ingevolge de onderzoeksprocedure van artikel 5 van Verordening (EU) nr. 182/2011 moet worden vastgesteld. Daarvoor sluit het kabinet aan bij artikel 2, lid 2, onder b), punt iv), van Verordening (EU) nr. 182/2011. De desbetreffende bevoegdheid ziet op investeringstoetsing en markttoegang, hetgeen ligt op het gebied van handelspolitiek. Het toekennen van de bevoegdheid om uitvoeringshandelingen vast te stellen is mogelijk, omdat het geen essentieel onderdeel van de basishandeling betreft.

c) Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen), dan wel voorgestelde datum inwerkingtreding (bij verordeningen en besluiten) met commentaar t.a.v. haalbaarheid

Het voorstel zal in werking treden de dag direct na publicatie in het publicatieblad. Er worden daarnaast een aantal termijnen genoemd wanneer bepalingen van toepassing moeten zijn na inwerkingtreding. Bepalingen over het versnellen van vergunningen (artikelen 4 en 5) zullen één jaar na de inwerkingtreding van de wet van toepassing zijn. Lidstaten moeten binnen 12 maanden na inwerkingtreding versnellingsgebieden aanwijzen. De inkoopverplichtingen gelden vanaf 1 januari 2029. Hoofdstuk 4 (investeringsstoetsing en regulering) is van toepassing voor wat betreft de aanwijzing van de investeringsautoriteit één maand na inwerkingtreding. Twaalf maanden na inwerkingtreding van de verordening, dient het hoofdstuk integraal door de investeringsautoriteit te worden toegepast. Voor zover wetgeving in formele zin noodzakelijk is om uitvoering te geven aan de verplichtingen uit dit voorstel, zijn de voorgestelde termijnen waarop de verplichtingen van toepassing worden niet haalbaar. Een termijn van ten minste 24 maanden is noodzakelijk.

d) Wenselijkheid evaluatie-/horizonbepaling

De Commissie zal twee jaar na inwerkingtreding, en daarna iedere drie jaar, de verordening evalueren en dan met name de bijdrage die het levert aan het functioneren van de interne markt. Bij de evaluatie worden verschillende zaken behandeld. Ten eerste wordt het behalen van de doelen uit artikel 1 van de verordening gemonitord (functioneren interne markt verbeteren door concurrentievermogen, weerbaarheid en verduurzaming te stimuleren). Ten tweede wordt het doel van 20% bijdrage aan het Europese BBP in 2035 gemonitord. Ten derde worden de administratieve lasten, de economische impact op downstream sectoren en het mkb gemonitord. Tot slot wordt de impact op nationale begrotingen meegewogen bij de evaluatie.

e) Constitutionele toets

Niet van toepassing.

7. Implicaties voor uitvoering en/of handhaving

De implicaties voor de uitvoering en handhaving zijn op dit moment nog niet volledig duidelijk. De aanvullende vereisten voor het toetsen van investeringen zullen naar verwachting gevolgen hebben voor de uitvoeringsinstanties. Het is nog onduidelijk of deze taak bij een bestaande instantie kan worden belegd of dat daarvoor een nieuwe organisatie nodig is (bijvoorbeeld een Zelfstand Bestuursorgaan). Het voorstel hangt verder samen met andere sectorale EU-wetgeving. Nadere uitwerking is vereist om de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid te kunnen beoordelen

8. Implicaties voor ontwikkelingslanden

Met betrekking tot ontwikkelingslanden is de impact naar inschatting klein, omdat hun aandeel in deze sectoren beperkt is. Tegelijkertijd zijn er relatief weinig ontwikkelingslanden waarmee de EU een handelsakkoord heeft afgesloten, waardoor deze landen onder het voorstel uitgesloten worden van deelname en niet als zogenaamde 'EU-oorsprong' kunnen gelden. Onduidelijk is hoe eventuele prijsstijgingen ontwikkelingslanden raken. Daarmee is lastig te beoordelen of de IAA ook in lijn is met het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid van de EU.

Fiche 2: Mededeling Europese Industriële Maritieme Strategie (EIMS)

1. Algemene gegevens

a) *Titel voorstel*

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over de Europese Industriële Maritieme Strategie

b) *Datum ontvangst Commissiedocument*

4 maart 2026

c) *Nr. Commissiedocument*

COM(2026) 111

d) *EUR-Lex*

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A52026DC0111&qid=1774021342484>

e) *Nr. impact assessment Commissie en Opinie*

N.v.t.

f) *Behandelingstraject Raad*

Transport, Energie en Telecomraad (Transportraad)

g) *Eerstverantwoordelijk ministerie*

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat in nauwe samenwerking met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

2. Essentie voorstel

Op 4 maart 2026 presenteerde de Europese Commissie (hierna: de Commissie) haar Europese Industriële Maritieme Strategie (EIMS, hierna: de strategie). Aanleiding van de strategie zijn de analyses in de Draghi¹- en Niinistö²-rapporten, waarin wordt gewezen op de sterke (en soms oneerlijke) mondiale concurrentie, de toenemende afhankelijkheid van bepaalde scheepsproductie en -financiering uit derde landen, het strategisch inzetten van de maritieme sector door derde landen voor geopolitieke doeleinden, de uitdagingen rond decarbonisatie en een (vergrijzende) beroepsbevolking die bij- en omscholing vereist. De strategie beoogt de concurrentiekracht van de sector te consolideren en te versterken, met name in hoogwaardige marktsegmenten waar Europa momenteel een technologische voorsprong heeft. Ook focust de strategie op groeimarkten, zoals onderwaterdrones en robotisering. Daarnaast richt zij zich op het behouden en versterken van een strategische capaciteit in Europa, gezien het strategische belang van de sector voor de Europese (economische) veiligheid, bescherming van kritieke energie- en digitale infrastructuur op zee,

¹ *The future of European competitiveness*. Mario Draghi (2024)

² *Strengthening Europe's civil and military preparedness and readiness*. Special Adviser Niinistö (2024)

autonomie, weerbaarheid, verdienvermogen en decarbonisatie. De strategie is opgebouwd rond zes pijlers: drie thematische pijlers (industrie, transport en veiligheid) en drie horizontale pijlers (innovatie, financiering en vaardigheden). Naast de EIMS heeft de Commissie ook een EU-Havenstrategie gepubliceerd, waarvoor een separaat BNC-fiche is opgesteld, en richt zij een overlegorgaan voor maritieme industrie en havens op om de uitvoering van beide strategieën te bespreken en marktontwikkelingen te monitoren.

Pijler één, *Build, Equip & Repair*, ziet toe op het versterken van de Europese scheepsbouw- en maritieme technologiesector. De Commissie benadrukt het belang van het behoud van een kritische industriële capaciteit in Europa voor scheepsbouw, maritieme technologie en onderhoud, mede vanwege de verwevenheid tussen civiele en militaire toepassingen en de rol in de bescherming van kritieke infrastructuur. Daartoe stelt de Commissie onder meer voor een *EU Industrial Maritime Value Chains Alliance* op te richten om samenwerking van belanghebbenden in de waardeketen te versterken via prioritaire markten, *businesscases* te identificeren, informatie te delen, prioriteiten voor investeringen voor te stellen en innovatie te stimuleren. Publieke aanbestedingen en EU-financiering zullen strategisch ingezet worden om de vraag naar Europese maritieme producten te stimuleren, onder meer via een gecoördineerde pijplijn van publieke aanbestedingen. Ook kondigt de Commissie aan de EU-aanbestedingsrichtlijn te zullen aanpassen en hierin niet-prijzgerelateerde criteria op te nemen voor strategische projecten, hoewel niet expliciet wordt vermeld of dit ook voor de maritieme maakindustrie zal gebeuren. Wel stelt de Commissie bij het ontwerp van veilingvoorwaarden voor strategische maritieme, hernieuwbare-energie- of onderwaterprojecten te willen beoordelen welke externe afhankelijkheden bestaan en in hoeverre er behoefte is aan niet-prijzcriteria voor de aanbesteding van gespecialiseerde vaartuigen. De Commissie kondigt ook aan opties te onderzoeken voor een nieuw sectorspecifiek handelsinstrument, dan wel gerichte aanpassingen van het bestaande handelsinstrumentarium, ter bescherming van strategisch relevante scheepsbouwsegmenten waar EU-werven te maken hebben met oneerlijke concurrentie van buiten de EU. Tot slot wil de Commissie het *Hong Kong Convention on Ship Recycling* beter afstemmen op de *EU Ship Recycling Regulation*.

Pijler twee, *transport & connect*, ziet toe op het versterken van de Europese maritieme transportsector als ruggengraat van handel, energievoorziening en logistieke verbindingen. De Commissie wil EU-vlaggen aantrekkelijker maken door voortzetting van *state aid guidelines*. Ook zal de Commissie bezien hoe het bestaande kader van monitoring, rapportage en verificatie van het Europese emissiehandelssysteem (hierna: EU ETS) en *Fuel EU Maritime* kunnen worden gestroomlijnd en versimpeld. Eveneens wil de Commissie de invloed van de EU als geheel in de Internationale Maritieme Organisatie (IMO) intensiveren en maximaliseren door bredere allianties met internationale partners aan te gaan. Hierbij stelt de Commissie nieuwe wetgeving voor omtrent bilaterale maritieme handelsovereenkomsten. Tot slot wil de Commissie binnenvaart verder ontwikkelen door een vervolg op het NAIADES III-actieplan voor te stellen.

Pijler drie, *Secure & Protect*, ziet toe op het versterken van de Europese maritieme maakindustrie door in te zetten op dual-use schepen, platformen en technologieën, gelet op de groeiende

Europese defensie- en veiligheidsbehoefes in het maritieme domein. De Commissie roept op de verschillende mogelijkheden onder het *ReArm Europe Plan* te verkennen ten behoeve van het opschalen van de marinebouw en technologische *capabilities*. De Commissie benoemt de bescherming van maritieme infrastructuur als aandachtspunt en roept op om gebruik te maken van *European Defence Industry Programme* (EDIP) mogelijkheden rondom *maritime domain awareness*. De Commissie benadrukt het belang van militaire mobiliteit, inclusief de rol van dual-use transportmogelijkheden. Hierbij wordt een *dual-use ferry construction support mechanism* voorgesteld om financiële middelen in te zetten voor investeringen die gekoppeld zijn aan militaire specificaties voor dual-use veerboten die ingezet kunnen worden op strategisch belangrijke routes. De Commissie zal daarbij samenwerken met het Europees Defensieagentschap en de EU militaire staf om standaarden te ontwikkelen voor maritieme dual-use transportmiddelen.

Pijler vier, *access to innovation*, richt zich op het versterken van het innovatievermogen van de Europese maritieme sector. Concreet zet de Commissie in op het verfijnen van de methodologie voor het berekenen van windenergie voor voortstuwing en het aanpakken van lacunes in de regelgeving op EU- en IMO-niveau en werkt de Commissie aan een robuust beleidskader dat het gebruik van nucleaire energie als voortstuwing in de commerciële scheepvaart mogelijk moet maken. De Commissie zal waar nodig het EU-kader voor de interne markt actualiseren om innovatie en de toepassing van schone technologie in specifieke segmenten van de maritieme industrie te ondersteunen. Daartoe zal de Commissie een gerichte wijziging van de verordening inzake emissies van niet voor de weg bestemde mobiele machines (NRMM) voorstellen, zodat waterstof als referentiebrandstof voor motoren van deze machines in binnenschepen kan worden gebruikt.

Om de veilige inzet van autonome schepen te bevorderen, zal de Commissie zowel op IMO- als op EU-niveau streven naar een regelgevend en technisch kader voor onbemande scheepvaartoplossingen. Vooruitlopend op de grootschalige inzet van autonome schepen zal de Commissie, ondersteund door EMSA, EU-richtlijnen en *best practices* voor aangewezen tests en proefvaarten op zee uitvaardigen, evenals risicobeoordelingen om de implementatie in de lidstaten te ondersteunen en bij te dragen aan de technologische leiderschapspositie van de EU. Tevens streeft de Commissie naar het versterken van publiek-private samenwerking in het kader van het Horizon Europe kaderprogramma 2028-2034, waarbij voor vervoer over water wordt voortgebouwd op de resultaten van *Zero Emission Waterborne Transport Partnership (ZEWTP)*. De Commissie gaat voor vervoer over water de onderzoeks- en technologie-infrastructuur in kaart brengen en beoordelen. Tot slot is de Commissie voornemens het Europese initiatief voor oceaanobservatie *OceanEye* te lanceren.

Pijler vijf, *access to finance & investment*, ziet toe op het versterken van de steun voor watergebonden projecten. In dit verband zal de Commissie de vernieuwing en decarbonisatie ondersteunen, met bijzondere aandacht voor veerboten en kustvaartuigen, in het kader van de *Connecting Europe Facility* (CEF). De Commissie kondigt aan in 2027 een specifieke maritieme subsidieronde te openen onder het *Innovation Fund*; het budget en de reikwijdte daarvan worden

nog bepaald door de Commissie op basis van het resterende fondsbudget en de ETS-prijs. Tevens overweegt de Commissie in het kader van de komende herziening van het ETS een specifiek EU-mechanisme om scheepvaartmaatschappijen rechtstreeks te ondersteunen met ETS-emissierechten voor het gebruik van duurzame brandstoffen en schone voortstuwingstechnologieën. Tot slot wil de Commissie de criteria van de EU-taxonomie voor duurzame financiering herzien om beter aan te sluiten bij de specifieke behoeften, technologische realiteit en klimaattransitie van de sector.

Pijler zes, *access to skills and quality jobs*, ziet toe op het versterken van het menselijk kapitaal in de Europese maritieme sector. De Commissie zal onderwijsinstellingen en sociale partners ondersteunen bij het in kaart brengen van maritieme opleidingen, huidige en toekomstige vaardigheidstekorten en bij het ontwikkelen van omscholings- en bijscholingsprogramma's.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Ongeveer 90% van de goederen en grondstoffen die Nederland nodig heeft, bereikt ons land via zee. Daarnaast spelen onze waterwegen ook een cruciale rol in de export van Nederland als handelsland. De maritieme sector is daarmee ook een strategische sector voor Nederland die een belangrijke bijdrage levert aan de zes nationale vitale veiligheidsbelangen.³ Nederland onderscheidt zich in Europa door een compact en hightech maritiem ecosysteem, dat zich kenmerkt door sterke systeemintegratie en hoogwaardige kennis. Deze wordt toegepast in segmenten zoals veerponten, onderzoeksvaartuigen, offshore, binnenvaart, jachtbouw, marine en SMRC-activiteiten (onderhoud, reparatie, retrofit en conversie), waarbij de volledige maritieme waardeketen is vertegenwoordigd.⁴ Het kabinetsbeleid is gericht op het versterken van een concurrerende, innovatieve en duurzame maritieme maakindustrie, waarbij de gehele maritieme waardeketen wordt betrokken. Het kabinet zet daarbij in op strategische autonomie en de verdere ontwikkeling van een technologisch hoogwaardige maritieme industrie in Europa, vanwege het belang voor (economische) weerbaarheid, de energie- en klimaattransitie en maritieme veiligheid. Dit nationaal integraal maritiem industriebeleid is vastgelegd in de Sectoragenda Maritieme Maakindustrie: *No guts, no Hollands glorie!*⁵ De sectoragenda loopt in het najaar van 2026 af, terwijl de EIMS opnieuw het strategische belang van de maritieme sector benadrukt en laat zien dat voortzetting van de nationale inzet nodig is om de Nederlandse maakindustrie en daarmee Europa te versterken.

In EU-verband heeft Nederland samen met Duitsland gepleit voor de totstandkoming van een Europese maritieme industriestrategie waarin het strategisch belang van de deze sector wordt onderbouwd, die innovatie, digitalisering en verduurzaming van de maritieme sector ondersteunt,

³ *De Strategische Belangen van de Nederlandse Maritieme Maakindustrie*. The Hague Center for Strategic Studies (HCSS) (2023).

⁴ Nederlandse werven leverden in 2024 gemiddeld 683 dagen na kiellegging, wat ruim 12% sneller is dan het Europese gemiddelde van 778 dagen.

⁵ *No guts, no Hollands Glorie! Sectoragenda maritieme maakindustrie*. Rijksregiebureau Maritieme Maakindustrie (2023).

en die bijdraagt aan een gelijk speelveld voor Europese bedrijven en daarmee onze strategische autonomie vergroot. Nederland benadrukt daarbij het belang van samenwerking binnen de Europese maritieme waardeketen, toegang tot financiering voor innovatie en vergroening van de sector, en voldoende gekwalificeerd personeel voor de digitale en groene transitie in de sector. Deze inzet komt onder meer tot uitdrukking in het non-paper⁶ dat Nederland samen met Duitsland heeft opgesteld met het oog op de ontwikkeling van de strategie en welke gesteund werd door zeven andere lidstaten.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet is positief over het voorstel, dat in het algemeen goed aansluit bij de kabinetsinzet. De borging van strategische maritieme waardeketens, het behoud van het ecosysteem én van kritische technologieën en knowhow zijn essentieel voor de Europese strategische autonomie, (economische) veiligheid en geopolitieke slagkracht en worden goed ondergebracht in het voorstel. In den brede constateert het kabinet dat de strategie een sterke analyse geeft van het strategische belang van de Europese maritieme sector voor het waarborgen van vitale Europese belangen, waarbij de maritieme sector tevens wordt beschouwd als een belangrijke pijler binnen het veiligheids- en defensiebeleid. Tevens heeft het kabinet nog enkele vragen en punten waarop het meer ambitie wenst te zien.

Met betrekking tot de eerste pijler, *Build, Equip & Repair*, verwelkomt het kabinet de oprichting van de *EU Industrial Maritime Value Chains Alliance*. Met de nationale Sectoragenda in de hand heeft het kabinet de mogelijkheid en uitgelezen positie om hier een voortrekkersrol te pakken. Bovendien sluit dit goed aan bij de Nederlandse oproep in haar non-paper om de gehele waardeketen te betrekken bij de (uitvoering van) de strategie. Het kabinet denkt graag actief mee met de uitwerking van de alliantie en heeft nog enkele vragen over de verhouding tussen deze alliantie en andere initiatieven, de rol van lidstaten in de alliantie en de bevoegdheden van de alliantie. Door de strategie heen worden veerboten vaak genoemd als strategische schepen, het kabinet vraagt zich daarbij af waarom veerboten wel genoemd worden maar bijvoorbeeld baggerschepen niet.

Het kabinet staat in het algemeen positief tegenover het voornemen van de Commissie om ook niet-prijsgerelateerde criteria op te nemen in de aanbestedingsrichtlijn. Dit sluit aan bij de in de eigen sectoragenda opgenomen actielijn ten aanzien van het nadrukkelijker meenemen van het strategisch belang van de maritieme sector binnen het inkoopbeleid van de overheid. Ook verwelkomt het kabinet het werken aan een gecoördineerde pijplijn van publieke aanbestedingen, zodat efficiënter kan worden opgetrokken in de creatie van vraag (mits het voldoende ruimte laat voor nationale strategische keuzes in lijn met de aanbestedingsrichtlijn).

Het kabinet onderkent het strategisch belang van een sterke en technologisch leidende Europese scheepsbouwsector, mede in het licht van de huidige geopolitieke ontwikkelingen. Tegen deze

⁶ *Non-paper Towards a Resilient and Competitive European Maritime Industry*.

achtergrond kijkt het kabinet in beginsel positief naar het voornemen van de Commissie om de noodzaak en mogelijke opties voor een sectorspecifiek handelsinstrument te onderzoeken. Daarbij is een zorgvuldig onderzoek en onderbouwing noodzakelijk en dienen de opties in lijn te zijn met internationale verplichtingen, waaronder die onder WTO en bestaande EU-handelsakkoorden. Daarbij dient in het bijzonder aandacht te worden besteed aan de effecten op de gehele maritieme waardeketen en op Europese bedrijven die opereren in mondiale toeleveringsketens. Gezien de specifieke kenmerken van de scheepsbouwmarkt - waaronder lange doorlooptijden, maatwerkprojecten en complexe internationale ketens - is het van belang dat eventuele maatregelen proportioneel en doelgericht zijn, en van tijdelijke aard. Deze maatregelen zouden ook vooral een stimulerend karakter moeten hebben in plaats van een gebiedend karakter. Parallel hieraan acht het kabinet het versterken van het Europese vestigingsklimaat en interne markt, de innovatiekracht van de sector en de ontwikkeling van de werf van de toekomst essentieel voor het sneller, goedkoper, slimmer, duurzamer met minder mensen en minder afhankelijkheden bouwen van strategische schepen in Europa. Daarom omarmt het kabinet het aangekondigde koploperproject *Shipyard of the future* waar het kabinet haar nationale koploperproject op wil laten aansluiten.

Verder vraagt het kabinet zich af wat de Commissie gaat doen om het speelveld binnen Europa te versterken, waarbij nadrukkelijk rekening wordt gehouden met de belangen van de kleinere lidstaten. Het kabinet zal ook vragen of de Commissie een rol kan spelen om lidstaten te faciliteren in het benutten van de ruimte binnen de Europese regelgeving.

Het kabinet verwelkomt daarnaast de ambitie van de Commissie om het Verdrag van Hong Kong beter te harmoniseren met de Scheepsrecyclingverordening. Daarbij is de verwachting dat de Commissie vasthoudt aan de pragmatische invulling zoals die in de EU is vastgelegd in de Scheepsrecyclingverordening in samenhang met de Verordening Overbrenging van Afvalstoffen. Tot slot is het kabinet benieuwd op welke wijze de Commissie zich gaat inzetten voor het behoud van strategische dokcapaciteit in Europa. Hieraan wordt weinig aandacht besteed in de strategie, maar dit is wel essentieel voor verduurzaming en de gegarandeerde inzet van strategische schepen.

Het kabinet is positief over het voortzetten van de *state aid guidelines* om EU-vlaggen aantrekkelijker te maken. Daarnaast steunt het kabinet dat de Commissie zal bezien hoe de monitoring, rapportage en verificatie onder het EU ETS en *FuelEU Maritime* waar mogelijk kunnen worden vereenvoudigd. Het kabinet ondersteunt het doel van effectieve mondiale klimaatmaatregelen via IMO en de expliciete steun voor het aannemen van het IMO Net Zero Framework. Het kabinet onderschrijft dat de invloed van de EU als geheel geïntensiveerd moet worden binnen de IMO. Hoe wetgeving over bilaterale maritieme handelsovereenkomsten hierbij tot uitdrukking zal komen, zal het kabinet aan de Commissie vragen.

Tot slot verwelkomt het kabinet een nieuw actieplan voor de binnenvaart als vervolg op het NAIADES III-actieplan, mits gebaseerd op een grondige evaluatie van de resultaten van het huidige actieplan.

Met betrekking tot pijler drie, *Secure and Protect*, staat het kabinet positief tegenover de oproep tot het versterken van Europese marinebouwcapaciteiten. Nederland heeft een sterke maritieme maakindustrie, inclusief marinebouw en onbemenste systemen, en zal zich inzetten om deze goed te positioneren binnen de genoemde EU-initiatieven. Het kabinet onderschrijft de inzet op de bescherming van kritieke infrastructuur op zee, ook gelet op initiatieven als Programma Bescherming Noordzee Infrastructuur. Het kabinet kijkt met interesse naar de oproep om gebruik te maken van EDIP-mechanismes en is geïnteresseerd in het onderzoeken van opties om een EDPCI op te zetten gericht op *Maritime Domain Awareness*. Het kabinet steunt de link naar het militaire mobiliteitspakket en onderstreept de noodzaak om *capabilities*, waaronder (maritiem) dual-use transport, te stimuleren. Het kabinet verwelkomt het voorstel voor een *dual-use ferry construction support mechanism*. Nederland kan met een sterke maritieme maakindustrie profiteren van het aanjagen van investeringen in de ontwikkeling van dual-use veerboten.

Met betrekking tot pijler vier, *Access to Innovation*, onderschrijft het kabinet de doelstelling van de Commissie om het innovatievermogen van de Europese maritieme sector te vergroten. Het verfijnen van de methodologie van het benutten van windenergie voor voortstuwing en het aanpakken van lacunes in de regelgeving op EU- en IMO-niveau krijgen steun van het kabinet, evenals de inzet voor een robuust beleidskader ten aanzien van maritieme nucleaire toepassingen (nucleaire schepen en het gebruik van nucleaire energie op schepen zonder voortstuwing), mits er geen lacunes ontstaan tussen de EU-regelgeving en de IMO- en IAEA-regelgeving die momenteel in ontwikkeling is. De EU-regelgeving moet ingaan op de wederzijdse acceptatie van in de EU vergunde reactoren door de EU, nucleaire corridors binnen de EU en de mogelijkheid om op basis daarvan afspraken te maken met derde landen, zodat EU-gevlagde nucleaire schepen hun havens mogen aandoen en, tot slot, drijvende kerncentrales (zonder voortstuwing) (FNPP) die eventueel binnen de Unie gesleept kunnen worden, naar analogie met drijvende productie- en opslag- en overslaginstallatie voor olie (FPSO's). Hierbij moet worden ingezet op mondiale regelgeving in de IMO en de IAEA. Dit sluit naadloos aan bij de koploperprojecten Nucleaire voortstuwing en robotisering wind op zee uit de nationale sectoragenda.

Het kabinet is het eens met de gerichte wijziging van de NRMM-verordening inzake emissiegrenswaarden voor onder meer binnenvaartschepen, om waterstof toe te staan als referentiebrandstof voor motoren. Het kabinet ziet hierbij ook graag een wijziging om tevens methanol als referentiebrandstof toe te staan. Het voorstel van de Commissie om op EU-niveau te streven naar een regelgevend en technisch kader voor onbemande scheepvaartoplossingen krijgt geen steun van het kabinet. Wel is er steun voor EU-richtsnoeren en beste praktijken voor aangewezen tests en proeven op zee zolang er geen dwingende regelgeving komt. Het regelgevende en technische kader voor *Maritime Autonomous Surface Ships* (MASS) zoals deze is ontwikkeld door IMO wordt als afdoende gezien. Hiermee wordt het gelijke speelveld geborgd. Het kabinet spreekt steun uit voor de voorziene inzet onder het Horizon Europe programma waarin wordt voortgebouwd op het ZEWT-partnerschap. Het kabinet verwelkomt de *EU Ocean R&I Strategy* en *European Strategy on Research and Technology Infrastructures*. Een aandachtspunt

hierbij is of er ook financiële middelen voor worden vrijgemaakt. Tot slot verwelkomt het kabinet het Europese initiatief voor oceanobservatie *OceanEye*, maar het definitieve oordeel hangt af van de invulling van dit initiatief, die op dit moment nog onbekend is.

Met betrekking tot pijler vijf, *access to finance and investment*, verwelkomt het kabinet de door de Commissie aangekondigde steun voor vernieuwing en decarbonisatie in de maritieme sector via het EU-financieringsinstrument CEF. De inzet van het kabinet is gericht op internationale afspraken over maatregelen voor normeren en beprijzen. Aanvullend zijn en worden er nationaal instrumenten ontwikkeld om de zeevaart- en binnenvaartsector te ondersteunen bij de energietransitie. Zo heeft Nederland vanuit het Klimaatfonds en het Nationaal Groeifonds middelen beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling, demonstratie en opschaling van duurzame, alternatieve aandrijflijnen aan boord van schepen. Deze ondersteuning heeft een aanjagende werking voor de opschaling van duurzame energiedragers.

Het kabinet zal het voorstel voor een EU-mechanisme om reders te ondersteunen middels ETS-rechten beoordelen in het kader van de herziening van de ETS-richtlijn die later dit jaar volgt. Het kabinet steunt de herziening van de criteria van de EU-taxonomie voor duurzame financiering om beter aan te sluiten bij de specifieke behoeften, technologische realiteit en klimaattransitie van de sector. Tot slot is nog onduidelijk welke rol de Commissie wil spelen bij het toegankelijker maken van financiering voor reders en scheepsbouwers, met name ten aanzien van werkkapitaal en garantielijnen.

Tot slot, met betrekking tot pijler zes, *Access to skills and quality jobs*, verwelkomt het kabinet de steun van de Commissie voor het in kaart brengen van vaardigheidstekorten en totstandkoming van omscholings- en bijscholingsprogramma's. Het kabinet zet zich actief in om de ontwikkeling van zeevarenden aan te laten sluiten bij de technologische veranderingen in de sector, zoals digitalisering, automatisering en gebruik van alternatieve brandstoffen. Om maritieme loopbanen aantrekkelijk te maken en mobiliteit in de sector te vergroten, verwelkomt het kabinet dat de Commissie maritieme opleidingen in de EU in kaart zal brengen.

Ten aanzien van de governance steunt het kabinet de oprichting van een *High-Level Maritime Industry & Ports Board* en ziet het daarbij ook een rol voor Nederland. Het kabinet denkt graag mee over de nadere uitwerking en acht het van belang dat lidstaten hierbij nauw worden betrokken.

c) *Eerste inschatting van krachtenveld*

Op het moment van schrijven hebben lidstaten formeel nog geen posities ingenomen. Wel is de meerderheid van lidstaten vooralsnog overwegend positief over de strategie. Zij geven aan de inspanningen van de Commissie te verwelkomen om de concurrentiekracht en veerkracht in de maritieme sector te versterken, onder meer via vereenvoudiging en harmonisering van administratieve lasten, het aantrekkelijker maken van EU-vlaggen, het verbeteren van het veiligheidsniveau van scheepvaart, het versnellen van decarbonisatie, het bevorderen van

scheepsrecycling en het laten aansluiten van vaardigheden op technologische ontwikkelingen. Tegelijkertijd vragen meerdere lidstaten aandacht voor de verdere uitwerking van een aantal zaken, waaronder dual-use ferry's, herziening en oormerken van ETS-middelen, benoeming van het IMO *Net-Zero Framework* (NZF), afstemming tussen EU ETS en *FuelEU Maritime*, het complexe financieringslandschap en het uitstellen van een regelgevend kader voor autonome schepen. Over de algemene positie van het Europees Parlement is nog niets bekend. De fractie van Renew Europe in het Europees Parlement heeft op 3 maart 2026 een *position paper* uitgebracht over de positie van havens en de maritieme industrie.⁷ Deze positie sluit aan op het standpunt van het kabinet zoals neergelegd in dit BNC-fiche.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Bevoegdheid

De grondhouding van het kabinet over de bevoegdheid is positief. De mededeling heeft betrekking op vervoer, interne markt, milieu, veiligheid, energie en industrie. Op het terrein van de interne markt, veiligheid, milieu, vervoer en energie is sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten (artikel 4, lid 2, sub a, sub e, sub g, sub i en sub j van het VWEU). Op het terrein van industrie is sprake van een ondersteunende, coördinerende of aanvullende bevoegdheid (artikel 6, sub b, VWEU).

b) Subsidiariteit

De grondhouding van het kabinet over de subsidiariteit is positief, met een kanttekening. De mededeling heeft tot doel de concurrentiekracht van de sector te consolideren en te versterken, met name in hoogwaardige marktsegmenten waar Europa momenteel een technologische voorsprong heeft. Daarnaast richt zij zich op het behouden en versterken van een strategische capaciteit in Europa, gezien het strategische belang van de sector voor de Europese (economische) veiligheid, bescherming van kritieke energie- en digitale infrastructuur op zee, autonomie, weerbaarheid, verdienvermogen en decarbonisatie. Gezien de geopolitieke uitdagingen en het grensoverschrijdende karakter van de maritieme sector kan dit onvoldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau worden verwezenlijkt. Daarom is een EU-aanpak nodig. Door de maatregelen op de genoemde onderwerpen op Europees niveau in te richten wordt het gelijk speelveld op het gebied van de maritieme maakindustrie en scheepvaart gewaarborgd. Om die reden is optreden op het niveau van de EU gerechtvaardigd. De kanttekening betreft het voorstel van de Commissie om op EU niveau te streven naar een regelgevend en technisch kader voor onbemande scheepvaartoplossingen. Het voorstel van de Commissie om op EU-niveau te streven naar een regelgevend en technisch kader voor onbemande scheepvaartoplossingen krijgt geen steun van het kabinet. Het regelgevende en technische kader voor *Maritime Autonomous Surface Ships* (MASS) zoals deze is ontwikkeld door IMO wordt als afdoende gezien. Daarom is EU optreden t.a.v. dit deel van de mededeling niet gerechtvaardigd. Bij de onderhandelingen over het

⁷ [RE Position Paper European Ports.pdf | Ontwikkeld door Box](#)

voorstel en de beoordeling van voortvloeiende handelingen van de Commissie zal het kabinet erop toezien dat de subsidiariteit voldoende gewaarborgd wordt.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft tot doel de concurrentiekracht van de sector te consolideren en te versterken, met name in hoogwaardige marktsegmenten waar Europa momenteel een technologische voorsprong heeft. Daarnaast richt zij zich op het behouden en versterken van een strategische capaciteit in Europa, gezien het strategische belang van de sector voor de Europese (economische) veiligheid, bescherming van kritieke energie- en digitale infrastructuur op zee, autonomie, weerbaarheid, verdienvermogen en decarbonisatie. Het voorgestelde optreden is geschikt om deze doelstelling te bereiken, omdat de strategie met voorstellen komt om zowel het concurrentievermogen van de Unie als een strategische capaciteit te versterken bijvoorbeeld door samenwerking in de unie te verbeteren in een alliantie, pijplijn van aanbestedingen, te onderzoeken of niet-prijscriteria meegenomen dienen te worden in aanbestedingen en te onderzoeken of er sprake is van marktverstoring vanuit derde landen. Bovendien gaat het voorgestelde optreden niet verder dan noodzakelijk, omdat de mededeling voornamelijk richtinggevend van aard is en de concrete uitwerking van maatregelen in latere voorstellen plaatsvindt, waarbij voldoende ruimte blijft voor nationale afwegingen.

d) Financiële gevolgen

Via InvestEU, een investeringsprogramma om publieke middelen te gebruiken als garantie voor risicovollere investeringen, verwacht de Commissie tegen 2027 circa €1 tot €1,5 miljard aan investeringen in de maritieme sector te mobiliseren. Daarvan zal ongeveer een derde in de periode 2026–2027 tot stand komen, onder meer voor vlootvernieuwing en het retrofitten van schepen in verschillende ontwikkelingsfasen. Onder *Horizon Europe* zal de Commissie tot en met 2027 nog €184,5 miljoen toewijzen voor de financiering van onderzoeks- en innovatieactiviteiten op het gebied van maritiem transport. Voor maritiem defensieonderzoek en -innovatie zal €130 miljoen beschikbaar zijn via oproepen binnen het *European Defence Fund*, onder meer voor geavanceerde semi-autonome oppervlaktevaartuigen en de bescherming van infrastructuur op de zeebodem. Om bij te dragen aan decarbonisatie van de maritieme sector, moedigt de Commissie de lidstaten aan om een deel van de ETS-opbrengsten toe te wijzen aan investeringen in klimaatregelingen. De Commissie heeft via het *Innovation Fund* tot 2030 circa 20 miljoen ETS-emissierechten (ongeveer €1,5 miljard) toegezegd voor innovatie en emissiereductie in de maritieme sector, waaronder havens en scheepsbouw. Het kabinet is van mening dat de benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2021-2027 en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. Het kabinet wil niet vooruitlopen op de integrale afweging van middelen na 2027. Het kabinet zal de Commissie vragen om verduidelijking over de financiële gevolgen van de toekomstige voorstellen.

e) Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

Het voorstel zelf legt geen bindende verplichtingen op aan bedrijven en leidt daarom niet onmiddellijk tot additionele administratieve verplichtingen. Tegelijk bevat de strategie duidelijke

elementen die juist op vermindering van regeldruk zijn gericht. Dat geldt met name voor het voornemen om het monitoring-, rapportage- en verificatiekader (MRV) van EU ETS en *FuelEU Maritime* te stroomlijnen, en voor het volledig implementeren van de *European Maritime Single Window environment* (EMSWe). Als dit goed wordt vormgegeven, kan dit dubbelingen in rapportageverplichtingen verminderen, de gegevensaanlevering uniformeren en administratieve handelingen bij havenaanlopen beperken. Ook de aangekondigde inzet op vereenvoudiging van procedures en betere toegang tot EU-financiering kan lasten verlagen, met name voor bedrijven die nu veel uitvoeringslasten ervaren bij subsidie- en financieringsaanvragen. Daar staat tegenover dat meerdere aangekondigde maatregelen mogelijk juist tot extra administratieve lasten voor bedrijven kunnen gaan leiden (bijv. de herziening van de aanbestedingsrichtlijn of een mogelijk sectorspecifiek handelsinstrument of aanpassingen van het handelsinstrumentarium). Dit zal moeten blijken uit de uiteindelijke voorstellen.

Het voorstel zet in op het versterken van het Europese concurrentievermogen door in te zetten op strategische waardeketens, innovatie, digitalisering, verduurzaming en betere toegang tot financiering. Dit biedt marktkansen voor Europese bedrijven, met name in hoogwaardige maritieme segmenten waarin Europa sterk is, zoals gespecialiseerde scheepsbouw, offshore, onderhoud, dual-use toepassingen en schone voortstuwingstechnologie. Ook kunnen een sterkere publiek-private samenwerking, gerichte EU-financiering en een gecoördineerde aanbestedingspijplijn bijdragen aan meer schaal, investeringszekerheid en een sterker Europees maritiem ecosysteem. Tegelijk hangt het uiteindelijke effect af van de concrete uitwerking van aangekondigde maatregelen, zoals niet-prijscriteria in aanbestedingen en een mogelijk sectorspecifiek handelsinstrument. Het kabinet acht het van belang dat deze maatregelen bijdragen aan een eerlijker internationaal speelveld en het Europese verdienvermogen versterken, zonder onnodige lasten voor bedrijven te veroorzaken.

De mededeling heeft duidelijke geopolitieke relevantie en draagt bij aan het versterken van de open strategische autonomie en weerbaarheid van de Europese Unie en Nederland, onder meer door het verminderen van ongewenste afhankelijkheden van derde landen op het gebied van scheepsbouw, militaire mobiliteit, maritieme technologie en financiering, en door het borgen van kritieke maritieme capaciteit en kennis. Het is nog moeilijk in te schatten of de aangekondigde maatregelen gevolgen kunnen hebben voor spelers in derde landen. Hierbij zal het kabinet altijd aangeven dat het van belang is dat maatregelen proportioneel blijven en in lijn zijn met internationale verplichtingen. Tegelijk versterkt de strategie het mondiale optreden onder meer door een grotere rol in de IMO en het mede vormgeven van mondiale normen op het gebied van veiligheid, verduurzaming en technologie. De strategie raakt daarmee bredere geopolitieke belangen, waaronder duurzaamheid en economische veiligheid en draagt bij aan het vermogen van de EU om als geopolitieke speler haar publieke belangen te borgen in een sterk concurrerende internationale context.

Fiche 3: Mededeling Terrorismebestrijdingsagenda EU

1. Algemene gegevens

a) *Titel voorstel*

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S ProtectEU: Agenda om terrorisme te voorkomen en te bestrijden

b) *Datum ontvangst commissiedocument*

26 februari 2026

c) *Nr. Commissiedocument*

COM(2026) 101

d) *EUR-Lex*

[EUR-Lex - 52026DC0101 - EN - EUR-Lex](#)

e) *Nr. impact assessment Commissie en Opinie*

Niet van toepassing

f) *Behandelingstraject Raad*

Raad Justitie en Binnenlandse Zaken

g) *Eerstverantwoordelijk ministerie*

Ministerie van Justitie en Veiligheid

2. Essentie voorstel

Op 26 februari 2026 publiceerde de Europese Commissie (hierna: Commissie) de EU-agenda voor het voorkomen en bestrijden van terrorisme (hierna: agenda). De agenda is onderdeel van de Europese strategie voor interne veiligheid¹ en bouwt voort op de terrorismebestrijdingsagenda uit 2020² en houdt rekening met de veranderende dreiging, gekenmerkt door onder meer snelle online radicalisering, een diffuus dreigingsbeeld en rekrutering van jongeren, en recente geopolitieke ontwikkelingen. Het doel van de agenda is om de strategische richting te bepalen voor een hernieuwde en omvattende aanpak van terroristische en gewelddadig extremistische dreigingen in de Europese Unie (EU). Het fundament van de agenda bestaat uit zes pijlers.

In de eerste pijler zet de Commissie in op de adequate voorbereiding op dreigingen. Daarvoor wil de Commissie informatieanalyse en veilige informatiedeling op EU-niveau ondersteunen, bijvoorbeeld door het prioriteren van verschillende onderzoeksonderwerpen die hieraan gelieerd zijn. Voorbeelden hiervan zijn vroegsignaleringscapaciteit, technologische innovatie en bescherming tegen (nieuwe) aanslagmiddelen.

¹ COM(2025) 148.

² COM (2020) 795.

In de tweede pijler zet de Commissie de maatschappijbrede aanpak voor radicaliseringspreventie voort. Het EU Kenniscentrum voor radicaliseringspreventie (hierna: Kenniscentrum) blijft belangrijk voor kennisdeling en ondersteuning van lidstaten. Minderjarigen en mentale gezondheid zijn hierin belangrijke thema's. Ook zet de Commissie in op (online) weerbare gemeenschappen, door burgers en professionals te ondersteunen bij effectieve reacties op gewelddadig extremistische online content. Ten aanzien van het bestrijden van alle vormen van haat overweegt de Commissie een wetsinitiatief om de definitie van online haatmisdrijven te harmoniseren. Specifiek gericht op het tegengaan van antisemitisme versnelt de Commissie de implementatie van de *EU Strategy on Combating Antisemitism and Fostering Jewish Life* en moedigt de Commissie lidstaten aan om de aanbevelingen uit de *project-based collaboration* (PBC) Antisemitisme op te volgen.

In de derde pijler versterkt de Commissie de bescherming van (kwetsbare) personen en jongeren online. Lidstaten worden onder meer aangemoedigd om effectieve implementatie en naleving van de verordening Terroristische Online-Inhoud (TOI) en de wet inzake Digitale Diensten (DSA) te garanderen, waar ook de Commissie op zal inzetten. De TOI-verordening wordt geëvalueerd, versterkt en aangevuld met een nog te ontwikkelen Europese *hash-sharing database* waarmee lidstaten en hostingdienstverleners terroristische en gewelddadig extremistische content kunnen markeren, matchen en verwijderen. De Commissie versterkt daarnaast de samenwerking met online dienstverleners binnen het EU Internet Forum (EUIF). Dit kan specifieke acties omvatten bij het naleven en handhaven van de DSA, zoals ontwikkeling en implementatie van vrijwillige richtlijnen en gedragscodes. Daarnaast zal het EUIF de samenwerking tussen de gaming-sector en wetshandhaving bevorderen en zal het de haalbaarheid van richtlijnen ter bestrijding van rekrutering onderzoeken. Europol werkt aan gerichte capaciteit om misbruik van online gaming te monitoren en analyseren.

De vierde pijler omvat het beschermen van personen in de fysieke omgeving en het versterken van het grensoezicht. Om de opsporing en monitoring van personen die (mogelijk) een terroristische dreiging voor de EU vormen te verbeteren, streeft de Commissie ernaar om de uitwisseling van gegevens met vertrouwde derde landen via onder meer het Schengeninformatiesysteem (SIS) te verbeteren en de samenwerking tussen lidstaten en het vrijwillig delen van informatie rondom terrorisme signaleringen te stimuleren. Ook de implementatie van de Screeningsverordening en de terugkeer van derdelanders die een veiligheidsrisico vormen heeft de aandacht van de Commissie. Tot slot onderzoekt de Commissie de mogelijkheden om het gebruik van passagiersgegevens in de strijd tegen terrorisme en ernstige criminaliteit uit te breiden naar vervoersmodaliteiten over land en zee, waar tot nu toe alleen passagiersgegevens van luchtvervoerders gebruikt worden.

Om toegang tot aanslagmiddelen te beperken, zet de Commissie in op het versterken van de wetgeving omtrent vuurwapenhandel en -misdrijven, precursoren voor explosieven en pyrotechnische artikelen. Ook presenteert de Commissie in 2026 een nieuw Chemische,

Biologische, Radiologische en Nucleaire (CBRN) *Preparedness and Response Action Plan* en heeft zij recent een *EU Actionplan on Drone and Counter-Drone Security* gepresenteerd.³

In de vijfde pijler wil de Commissie opsporing en vervolging binnen Europa versterken, voor een snelle en gecoördineerde respons op terroristische dreigingen en aanslagen. Hiervoor zal de Commissie het mandaat van zowel Europol als Eurojust herzien, om hun positie, analysecapaciteit en onderlinge samenwerking te versterken en operationele en forensische ondersteuning aan lidstaten te verbeteren. Daarnaast wordt verkend hoe verbeterde samenwerking tussen onder meer Eurojust, UNITAD⁴ en het *National Centre for International Judicial Cooperation of Iraq*, lidstaten kan ondersteunen bij het vervolgen van uitreizigers. Om terrorismefinanciering te traceren en bestrijden worden de mogelijkheden voor een EU-breed financieel terughaalsysteem onderzocht. De Commissie ondersteunt samenwerking met en informatiedeling tussen financiële inlichtingendiensten en inlichtingendiensten, om ongewenste buitenlandse financiering te bestrijden.

In de zesde pijler zet de Commissie in op het versterken van internationale samenwerking binnen alle eerdergenoemde pijlers.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

De veiligheid van Nederland is onlosmakelijk verbonden met die van de EU: terroristische dreigingen binnen de EU raken ook onze eigen veiligheid. Het kabinet zet zich onverminderd in voor het voorkomen en bestrijden van terrorisme. Dit komt onder meer tot uitdrukking in de integrale aanpak op terrorisme die strekt van lokaal niveau tot aan internationale samenwerking, zoals beschreven in de Nationale Contraterrorisme Strategie (NCTS).⁵ Nederland heeft een duurzame, robuuste en wendbare aanpak, waarbij een breed scala aan zorg- en veiligheidspartners zich inzet om terrorisme en gewelddadig extremisme te voorkomen. De aanpak focust op gerichte preventie, repressie en herstel, zowel offline als online. Ook intensieve internationale samenwerking is nodig om terrorisme effectief aan te pakken. Het kabinet acht Europese samenwerking van groot belang en zet zich hier onverminderd voor in. De integrale benadering die de Commissie hanteert in de nieuwe agenda heeft veel raakvlakken met de Nederlandse aanpak.

Ten aanzien van preventiebeleid zet het kabinet in op een brede, integrale benadering. De focus ligt hierbij op de online dimensie, de lokale aanpak en jongeren. Er zijn grote zorgen over de snelle online radicalisering van jongeren.⁶ Bescherming van het online domein tegen terrorisme en extremisme vormt daarom een prioriteit voor Nederland. De Versterkte Aanpak Online rust op vier pijlers: een structurele en normerende dialoog met de internetsector, een sterk en toekomstbestendig wettelijk instrumentarium, handvatten voor de lokale aanpak en een actieve

³ COM (2026) 81.

⁴ United Nations Investigative Team to Promote Accountability for Crimes Committed by Da'esh/ISIL.

⁵ De NCTS hanteert vier V's voor de integrale aanpak: Verwerven, Voorkomen, Voorbereiden en Vervolgen. De NCTS loopt dit jaar af. Met relevante ketenpartners wordt gewerkt aan een nieuwe strategie, gebaseerd op de vier V's.

⁶ Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland, december 2025

internationale inzet.⁷ Om te voorkomen dat personen (verder) radicaliseren wordt binnen de lokale aanpak radicalisering ingezet op het ondersteunen van de veerkracht van groepen en individuen die vatbaarder kunnen zijn voor extremistische denkbeelden. Om tijdig te kunnen signaleren en te handelen wordt samenwerking tussen professionals uit het sociaal-, onderwijs- en zorgdomein en het veiligheidsdomein ondersteund en versterkt. Personen die radicaliseren worden besproken in het multidisciplinaire casusoverleg. Hierin stellen lokale professionals samen een plan van aanpak op om risico's vanuit deze personen zoveel mogelijk te verkleinen en beschermende factoren te versterken. Om radicalisering (van jongeren) tegen te gaan wordt geïnvesteerd in het versterken van weerbaarheid van jongeren, het trainen van professionals om signalen van radicalisering te herkennen en het doorontwikkelen van de detentie- en re-integratieketen.

Een belangrijk doel van het Nederlandse contraterrorismebeleid is gericht op het verstoren van dreigingen en het beschermen van personen, objecten en vitale processen. Hiertoe hecht het kabinet grote waarde aan Europese informatiesystemen en interoperabiliteit, waarbij zowel informatie-uitwisseling tussen nationale en Europese informatiesystemen, als tussen verschillende Europese informatiesystemen van belang is. In dat kader wordt hard gewerkt aan de implementatie van de grootschalige EU-informatiesystemen en de Screeningsverordening.⁸ In het SIS wordt onder meer informatie uitgewisseld over personen en voorwerpen die betrokken zijn bij terrorisme-gerelateerde activiteiten. Sinds maart 2021 delen landen die gebruik maken van SIS⁹ matches met aan terrorisme gerelateerde SIS-signalerings ook met Europol. Nederland doet dit in beperkte mate. Het kabinet zal zorgvuldig wegen of en, zo ja, onder welke voorwaarden het delen van uit Nederland afkomstige gegevens in Europese informatiesystemen (waaronder SIS) met derde landen opportuun is, ook gelet op het waarborgen van fundamentele rechten en gegevensbescherming. SIS is een belangrijk kanaal voor onder meer contraterrorisme-onderzoeken; het Europese karakter en de veiligheid van dit kanaal moeten worden behouden voor deze doeleinden. Nederland verwerkt momenteel op basis van de *Passenger Name Records* (PNR)-Richtlijn¹⁰ passagiersgegevens van luchtvervoerders in de strijd tegen terrorisme en ernstige criminaliteit. Nederland heeft daarbij, in tegenstelling tot sommige andere EU-lidstaten, geen nationale wetgeving voor het gebruik van passagiersgegevens van maritieme of landvervoersbedrijven. Ten aanzien van de aanpak van modus operandi en aanslagmiddelen richt Nederland zich in de kern op het verhogen van de weerbaarheid, het faciliteren van een adequate bestrijding van terrorisme en extremistisch geweld en het beperken van de beschikbaarheid van aanslagmiddelen.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet verwelkomt de EU-agenda voor het voorkomen en bestrijden van terrorisme. De agenda bouwt voort op stappen die eerder gezet zijn in de aanpak van terrorisme en beoogt een brede, geïntegreerde aanpak. In dit verband is blijvende en aanvullende inzet nodig om de actuele

⁷ Kamerstukken II, 2025-2026, 29754, nr. 774.

⁸ Het Europese In- en Uitreissysteem (EES), de Europese Reisautorisatie (ETIAS), het herziene Visuminformatiesysteem (VIS) en het interoperabiliteitsraamwerk.

⁹ Het SIS is operationeel in de meeste EU-landen en in de geassocieerde Schengenlanden (Zwitserland, Noorwegen, Liechtenstein en IJsland).

¹⁰ Richtlijn (EU) 2016/681.

en diffuse dreiging gericht te bestrijden. In algemene zin onderschrijft het kabinet de voorstellen van de Commissie om de weerbaarheid van de EU te vergroten tegen terrorisme, de veiligheid van mensen zowel offline als online te beschermen en de samenwerking met internationale partners te versterken. Het kabinet gaat hieronder in op een aantal specifieke thema's, waarbij aanknopingspunten worden gezien.

Het kabinet is tevreden dat de agenda het belang onderkent van een brede aanpak en dat daarbinnen in het bijzonder aandacht is voor een aantal elementen die ook in de Nederlandse aanpak een grote rol hebben. Het kabinet verwelkomt de inzet van de Commissie voor het beschermen van personen online. In het kader van de TOI-verordening worden momenteel verwijderverzoeken en verwijderbevelen voor schadelijke content verstuurd. In Nederland is de Autoriteit online Terroristisch en Kinderpornografisch Materiaal (ATKM) op grond van de Uitvoeringswet Terroristische Online-Inhoud (Uitvoeringswet TOI), waarmee de TOI-verordening is geïmplementeerd, bevoegd om verwijderbevelen uit te vaardigen aan online platformen ten aanzien van terroristische content. Op dit moment onderzoekt het kabinet of in Nederland ook het instrumentarium van verwijderverzoeken (weer) actief kan worden ingezet – voor gewelddadig extremistische content. Hoewel verdere verduidelijking van juridische verplichtingen wenselijk is, is het daarbij van belang dat een mogelijke vereenvoudiging van de TOI-verordening in geen geval leidt tot een vermindering van de druk op online platformen om verantwoordelijkheid te nemen. Het is daarnaast in de basis een goede ontwikkeling dat er een Europese *hash-sharing database*¹¹ wordt ontwikkeld. Het kabinet zal de verdere vormgeving hiervan nauwlettend volgen, en kijkt tevens uit naar de resultaten van de Europese evaluatie van de TOI-verordening, die dit jaar worden verwacht. Deze evaluatie zal naast de uitkomsten van de nationale evaluatie van de Uitvoeringswet TOI worden gelegd om integraal te bezien waar verdere verbeteringen mogelijk of noodzakelijk zijn. Ook deze evaluatie wordt dit najaar verwacht. Uw Kamer zal hierover worden geïnformeerd.

Het is waardevol dat platformen zelf erkennen dat terrorisme en gewelddadig extremisme systeemrisico's vormen. De DSA verplicht hen dan ook tot het nemen van mitigerende maatregelen tegen deze content. Voor een goede uitwerking van de DSA is de naleving en effectief toezicht hierop van groot belang. In dat kader verwelkomt het kabinet de nadruk op intensievere samenwerking tussen de Commissie en de digitale-diensten-coördinatoren, in Nederland de Autoriteit Consument en Markt (ACM). Striktere naleving van de DSA is essentieel en vormt een centraal onderdeel van de Nederlandse Versterkte Aanpak Online. Het EUIF blijft het belangrijkste Europese gremium om in dialoog te blijven met platformen. Het kabinet zal zich blijvend inzetten voor verdere verbetering van de functionaliteit van dit forum en het behoud van de focus op online extremisme en terrorisme.

In het bijzonder verwelkomt het kabinet dat de nieuwe agenda expliciet verwijst naar de mogelijkheid om een vrijwillige gedragscode op te zetten, zoals eerder bepleit in het Nederlands-

¹¹ Een 'hash' is een numerieke weergave van de oorspronkelijke inhoud van online content.

Duits-Franse non-paper.¹² In dit non-paper dat op 17 december 2025 aan uw Kamer is gezonden, wordt de Commissie opgeroepen tot het treffen van aanvullende maatregelen ter bestrijding van online radicalisering, gewelddadig extremisme en terrorisme, in de vorm van een gedragscode. De opname van deze mogelijkheid in de agenda vormt een belangrijke stap richting meer gestructureerde en gezamenlijke afspraken met platformen over de aanpak van terroristische en extremistische content online. Het kabinet kijkt dan ook nadrukkelijk uit naar concrete voorstellen en initiatieven vanuit de Commissie om dit verder uit te werken en te operationaliseren. Het kabinet hecht eraan dat daarbij ook de effectiviteit en uitvoerbaarheid (incl. bijbehorende regeldruk) van de voorgestelde maatregelen en het belang van een werkbare definitie van gewelddadige extremistische content in acht worden genomen en zal dit nauwgezet in de gaten houden. Daar waar mogelijk zal Nederland actief bijdragen aan het komen tot een werkbare definitie conform de motie van het lid Michon-Derkzen (VVD).¹³ Tot slot is het positief dat er meer aandacht uitgaat naar de aanpak van *borderline content*, zoals ook door Europol wordt onderstreept, naar online gaming-omgevingen in de context van online radicalisering en naar de rol van AI in online radicalisering en de integratie in de bredere agenda.

Met betrekking tot het beschermen van personen in de fysieke omgeving verwelkomt het kabinet de inzet van de Commissie om werk te maken van de implementatie van verschillende EU wetsvoorstellen die de afgelopen jaren zijn aangenomen om het toezicht aan de EU-buitengrenzen te verbeteren en daarmee ook bijdragen aan het tegengaan van terroristische reisbewegingen. Later dit jaar zal het SIS '*information alert*', waarnaar de Commissie verwijst, live gaan. Hiermee krijgt Europol een initiërende rol. Zo kunnen de lidstaten op voorstel van Europol en op basis van informatie uit betrouwbare derde landen relevante alerts in het SIS invoeren, zodat informatie over terroristen en verdachten beschikbaar is voor grens- en rechtshandhavingsautoriteiten. Het blijft aan de lidstaten om te bepalen of zij het alert in het systeem willen zetten. In algemene zin heeft de Commissie in de *ProtectEU*-strategie een ingrijpende herziening van het Europol-mandaat aangekondigd. Het kabinet benadrukt dat de huidige ondersteuning door Europol voldoet aan het merendeel van de vastgestelde behoeften van onze operationele diensten. Met betrekking tot verbeterde samenwerking met derde landen hecht het kabinet er aan zorgvuldig te kunnen (blijven) afwegen of en onder welke voorwaarden uit Nederland afkomstige gegevens in Europese informatiesystemen (waaronder SIS) worden gedeeld met derde landen. Het is belangrijk om fundamentele mensenrechten, EU-gegevensbescherming en veiligheidseisen hierbij in het oog te houden. Het gebruik van passagiersgegevens speelt een essentiële rol bij het voorkomen, opsporen, onderzoeken en vervolgen van terrorisme en ernstige criminaliteit, zonder de reismogelijkheden van reguliere passagiers te belemmeren. Gezien het grensoverschrijdende karakter van terrorisme steunt het kabinet het initiatief van de Commissie om, in samenwerking met de lidstaten en de transportsector, de mogelijkheden te onderzoeken voor het verder versterken van het bestaande Europese *Advance Passenger Information (API)/Passenger Name Records (PNR)*-raamwerk. Dit omvat onder andere het delen van *best practices* op het gebied van het gebruik van passagiersgegevens binnen Europees verband. Het kabinet volgt de ontwikkelingen rondom het voornemen van de Commissie om de mogelijkheden te onderzoeken om het gebruik

¹² Kamerstukken II, 2025-2026, 29754 nr. 773.

¹³ Kamerstukken II, 2025-29, 29754, nr. 758.

van passagiersgegevens voor rechtshandavingsdoeleinden uit te breiden naar maritieme en landvervoerders op de voet. Op dit moment is het kabinet niet voornemens om, vooruitlopend op de Europese ontwikkelingen, hier aanvullende nationale wetgeving voor op te stellen.

In de agenda wordt verwezen naar het *EU Actionplan on Drone and Counter-Drone Security*. Het kabinet verwelkomt de voorstellen uit dit actieplan en heeft de Tweede Kamer hierover in het desbetreffende BNC-fiche geïnformeerd.¹⁴ Het kabinet onderschrijft de ambitie van de Commissie om nieuwe trends en ontwikkelingen op het gebied van modus operandi en aanslagmiddelen nauwgezet te monitoren, en om onderzoek hiernaar een integraal onderdeel van deze inspanningen te laten zijn. Daarnaast spreekt het kabinet haar waardering uit voor het werk van de Commissie met betrekking tot het voorstel voor een richtlijn ter bestrijding van de illegale handel in vuurwapens en andere vormen van vuurwapencriminaliteit, de herziening van de EU-verordening over precursoren voor explosieven en het *CBRN Preparedness and Response Action Plan*. In deze initiatieven ziet het kabinet, naast het belang van een robuust EU-breed programma voor training en oefeningen, tevens mogelijkheden om de internationale informatie-uitwisseling verder te versterken. Een verbeterde uitwisseling van informatie kan bijdragen aan het tijdig signaleren van nieuwe trends en ontwikkelingen en ondersteunt daarmee de bredere doelstellingen van de Commissie. Tegelijkertijd wil het kabinet de aandacht vestigen op de toenemende zorgen rondom het misbruik van pyrotechnische artikelen en de momenteel beperkte controle op de beschikbaarheid van deze artikelen binnen de Europese Unie. In dit licht wil het kabinet het belang benadrukken van voortgang in het proces rond de herziening van Richtlijn 2013/29/EU. Deze richtlijn ziet op de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van pyrotechnische artikelen. Het kabinet heeft deze zorgen reeds onder de aandacht gebracht in een brief aan de Commissie die in april 2025 is verzonden.¹⁵ In aanvulling daarop zal binnenkort een nieuwe gezamenlijke brief van de ministers van Nederland, Frankrijk en Zweden over dit onderwerp aan de Commissie worden verzonden.

Ten aanzien van de inzet van de Commissie op het tegengaan van terrorismefinanciering en ongewenste buitenlandse financiering, benadrukt het kabinet het belang om onderscheid te blijven maken tussen deze twee onderwerpen. Gerichte financiële stromen richting de EU kunnen overigens wel bijdragen aan onder andere radicalisering en polarisatie.

Het kabinet benadrukt, wat betreft het versterken van de juridische samenwerking, om in het bijzonder aandacht te hebben en blijven houden voor (samenwerking ten behoeve van) cumulatieve vervolging voor zowel terrorisme als internationale misdrijven zoals oorlogsmisdrijven, misdrijven tegen de menselijkheid en genocide. Aandacht hiervoor is van belang, omdat het zorgt voor volledige strafrechtelijke aansprakelijkheid en gerechtigheid voor slachtoffers.

In lijn met de NCTS, blijft het kabinet ook in Europees verband inzetten op gezamenlijke bestrijding van terrorisme en gewelddadig extremisme en het versterken van onze veiligheid. Daarnaast wordt

¹⁴ [BNC Fiche - Actieplan inzake beveiliging van en tegen drones | Publicatie | Rijksoverheid.nl](#)

¹⁵ [Nederland en Frankrijk vragen opnieuw aandacht voor Europese aanpak van zwaar vuurwerk | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl](#)

internationaal contraterrorismebeleid vormgegeven middels verschillende multilaterale fora zoals de Anti-ISIS-coalitie en het *Global Counter Terrorism Forum* (GCTF). Gezamenlijk kunnen nieuwe mondiale terrorismedreigingen geïdentificeerd, geduid en aangepakt worden, in lijn met onze nationale prioriteiten. Daarbij blijft het uitwisselen van informatie en de samenwerking tussen lidstaten ook bilateraal van groot belang.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

Naar verwachting zal een grote meerderheid van de EU-lidstaten de agenda ondersteunen. In algemene zin onderschrijven alle lidstaten het belang van een brede aanpak van terrorisme en extremistisch geweld. De verwachting is dat lidstaten beperkt commentaar en wensen tot aanscherpingen op onderdelen zullen hebben, zoals versterking van de aanpak van de online dimensie van terrorisme en extremistisch geweld en de bescherming van kritieke infrastructuur. Naar verwachting kan de strategie op steun rekenen van het Europees Parlement.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Bevoegdheid

De grondhouding van het kabinet is positief ten aanzien van de bevoegdheid. De mededeling heeft betrekking op de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht. Op het terrein van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht is sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten (artikel 4, lid 2, sub j, VWEU). Daarnaast bevindt een aantal van de aangekondigde plannen en maatregelen zich dicht tegen of op het terrein van nationale veiligheid. Op grond van artikel 4, lid 2, VEU dient de EU de essentiële staatsfuncties, zoals de handhaving van de openbare orde en de bescherming van de nationale veiligheid te eerbiedigen.

b) Subsidiariteit

De grondhouding van het kabinet is positief ten aanzien van de subsidiariteit. De mededeling heeft tot doel lidstaten te ondersteunen in het bestrijden van terrorisme en gewelddadig extremisme. Gezien het inherent grensoverschrijdende karakter van de relevante dreigingen, waaronder de online dreiging, kan dit niet alleen door lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau worden verwezenlijkt. Daarom is een EU-aanpak nodig. Verder is de Unie het beste gepositioneerd om de agenda te bewerkstelligen gelet op de aard en de omvang ervan. Om die redenen is optreden op het niveau van de EU gerechtvaardigd.

c) Proportionaliteit

Het kabinet heeft een positieve grondhouding ten aanzien van de proportionaliteit. De mededeling heeft tot doel lidstaten te ondersteunen in het bestrijden van terrorisme en gewelddadig extremisme. Het voorgestelde optreden is geschikt om deze doelstelling te bereiken, doordat de zes voorgestelde pijlers en de daarbij horende acties, namelijk het versterken van adequate voorbereiding op dreigingen, het versterken van de radicaliseringspreventie, de grotere inzet op de bescherming van (kwetsbare) personen en jongeren online, het versterken van grenstoezicht samen met zowel opsporing en vervolging in Europa als internationale samenwerking, allemaal

wezenlijk bijdragen aan het bestrijden van terrorisme en gewelddadig extremisme binnen de Unie. Bovendien gaat het voorgestelde optreden niet verder dan noodzakelijk, doordat de mededeling bestaande samenwerking en initiatieven versterkt en nieuwe voorstellen doet zonder de ruimte van lidstaten te beperken of verdere verplichtingen op te leggen dan noodzakelijk.

d) Financiële gevolgen

Er wordt geen concrete informatie gegeven over eventueel verwachte financiële impact op de hoogte of uitgaven van de EU-begroting. Het kabinet is van mening dat de benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van het Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2021–2027, en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting van de EU.

Er wordt geen concrete informatie gegeven over eventueel verwachte financiële gevolgen voor de lidstaten. Vooralsnog lijkt het erop dat de agenda geen financiële gevolgen voor het Rijk heeft. Eventuele budgettaire gevolgen voor de nationale begroting worden in ieder geval ingepast op de begroting van het beleidsverantwoordelijke departement, conform de regels van de budgetdiscipline.

e) Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

De mededeling zelf bevat geen nieuwe wettelijke maatregelen en geeft daarmee geen aanleiding om gevolgen te verwachten op regeldruk en administratieve lasten, voor de overheid, bedrijfsleven of burgers. Enkele initiatieven die in de mededeling worden benoemd, worden nog verkend door de Commissie. Mogelijke regeldrukeffecten van deze initiatieven worden in kaart gebracht bij concretere en/of wetgevende voorstellen. De uiteindelijke regeldruk en administratieve lasten zijn afhankelijk van de specifieke invulling van de doelen in concreet aangekondigde beleidsmaatregelen. Het is niet uit te sluiten dat zowel de uitvoering van afzonderlijke beleidsmaatregelen als de uitvoering van de beleidsmaatregelen in onderling verband gezien aanleiding geven tot nieuwe regels of verhoging van de uitvoeringslasten. Bij de uitwerking van eventuele maatregelen zal het kabinet zich inspannen om onwenselijke gevolgen voor de regeldruk, administratieve lasten en andere uitvoeringslasten te voorkomen of te mitigeren. Daarbij dient ook rekening gehouden te worden met eventuele gevolgen voor lokale overheden. Tegen de achtergrond van de huidige geopolitieke ontwikkelingen, draagt de agenda bij aan het vergroten van de weerbaarheid van de EU tegen terroristische dreigingen die hier mogelijk het gevolg van zijn. Gelet op het gedeeltelijke transnationale karakter van de EU-inzet op terrorismebestrijding kan de agenda geopolitieke gevolgen hebben.

Fiche 4: Richtlijn bestrijding van de illegale handel in vuurwapens

1. Algemene gegevens

a) Titel voorstel

Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bestrijding van de illegale handel in vuurwapens en andere misdrijven in verband met vuurwapens, en tot wijziging van Richtlijn (EU) 2024/1260 van het Europees Parlement en de Raad

b) Datum ontvangst Commissiedocument

26 februari 2026

c) Nr. Commissiedocument

COM(2026) 102

d) EUR-Lex

[EUR-Lex - 52026PC0102 - EN - EUR-Lex](#)

e) Nr. impact assessment Commissie en Opinie Raad voor Regelgevingstoetsing

SWD(2026) 102-103 en SEC(2026) 102

f) Behandelingstraject Raad

Raad Justitie en Binnenlandse Zaken

g) Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Justitie en Veiligheid

h) Rechtsbasis

Artikel 83, eerste en tweede lid van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (VWEU)

i) Besluitvormingsprocedure Raad

Gekwalificeerde meerderheid

j) Rol Europees Parlement

Medebeslissing

2. Essentie voorstel

a) Inhoud voorstel

Op 26 februari 2026 heeft de Europese Commissie (hierna: de Commissie) een richtlijn gepubliceerd die het strafrechtelijke kader rond vuurwapenhandelgerelateerde criminaliteit in de Europese Unie (EU) harmoniseert, met als doel de veiligheid van burgers te vergroten en de handhaving van het bestaande wapenrecht te versterken.

Aanleiding is de aanhoudende en grensoverschrijdende aard van vuurwapenhandel, de stijgende criminele vraag, en nieuwe risico's door technologische ontwikkelingen zoals 3D-printen. Tegelijkertijd bestaat er binnen de EU een gefragmenteerd strafrechtelijk landschap en een groot tekort aan betrouwbare gegevens over illegale vuurwapens, wat effectieve opsporing, vervolging en beleidsvorming belemmert. Op basis van de bevoegdheden in het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) en in aanvulling op de bestaande interne-marktinstrumenten voor legaal bezit en handel, beoogt de richtlijn minimumregels vast te stellen voor misdrijven, sancties, samenwerking en dataverzameling, zonder afbreuk te doen aan legitiem wapenbezit, innovatie en onderzoek.

De kern van het voorstel is de duidelijke strafbaarstelling van gedragingen die de integriteit van het Unierechtelijk wapenstelsel ondermijnen. Illegale vervaardiging en handel worden gecriminaliseerd waar deze plaatsvinden zonder vereiste autorisaties of zonder correcte markeringen, of door manipulatie van markeringen. Illegaal bezit wordt strafbaar gesteld binnen de contouren van het bestaande materiële wapenrecht. Daarnaast adresseert het voorstel expliciet de digitale dimensie: digitale ontwerpbestanden (*blueprints*) die het privé vervaardigen van vuurwapens en essentiële componenten mogelijk maken, vormen een sleutelrisico. Daarom worden het creëren, verwerven, bezitten en delen van dergelijke *blueprints* zonder autorisatie strafbaar gesteld, en wordt de verspreiding van *blueprints* zwaarder aangezet gezien het onbeheersbare proliferatierisico online; hiervoor volstaat bij de delictsomschrijving ernstige nalatigheid. In lijn met internationale verplichtingen worden ook poging, uitlokking en medeplichtigheid onder de strafbaarstelling gebracht.

De sancties zijn ontworpen om effectief, afschrikwekkend en evenredig te zijn, met hogere maximumstraffen voor de ernstigste vormen (zoals illegale vervaardiging en handel) en passende maxima voor andere feiten, inclusief de blueprint-delicten. De richtlijn introduceert eveneens een coherent regime voor de aansprakelijkheid van rechtspersonen, met significante maximumboetes uitgedrukt als percentage van de wereldwijde omzet of vaste bedragen, en met aanvullende maatregelen zoals uitsluiting van overheidsopdrachten, intrekking van vergunningen of sluiting van inrichtingen. Verzwarende omstandigheden weerspiegelen de bijzondere maatschappelijke schade van vuurwapens, bijvoorbeeld wanneer veel wapens of categorie A-wapens (verboden vuurwapens) zijn betrokken, er een link is met terrorisme of georganiseerde criminaliteit, of wanneer letsel of overlijden is veroorzaakt. Tegelijkertijd wordt ruimte gelaten voor strafvermindering wanneer substantiële medewerking bijdraagt aan preventie, bewijs of het ontmantelen van netwerken.

Omdat effectieve handhaving cruciaal is, verplicht de richtlijn lidstaten te zorgen voor toegang tot bijzondere opsporingsbevoegdheden die passend zijn voor de bestrijding van zware en georganiseerde criminaliteit, en voor een zorgvuldig beheer en, in beginsel, vernietiging van inbeslaggenomen illegale wapens. Om te voorkomen dat complexiteit en grensoverschrijdend karakter vervolging ondermijnen, worden minimumregels voor verjaring en rechtsmacht

geharmoniseerd, en wordt coördinatie via onder meer Eurojust gefaciliteerd bij samenloop van jurisdicties.

Een belangrijke structurele vernieuwing is de inrichting van een *National Firearms Focal Point* in elke lidstaat, dat de nationale regie voert op informatie, analyses, registratie van inbeslagnames, ondersteuning van tracering en internationale samenwerking. Hiermee wordt beoogd de informatiepositie langs de hele keten te versterken en de aansluiting op Europese instrumenten te verbeteren. Daarop aansluitend legt de richtlijn een uniforme minimumdataset vast voor de registratie van inbeslaggenomen vuurwapens en verplicht maandelijkse aanlevering van deze gegevens aan Europol, naast periodieke, digitaal te publiceren statistieken over vuurwapendelicten aan de Commissie. Dit moet de huidige datakloof dichten, strategische sturing verbeteren en grensoverschrijdende opsporing ondersteunen. De Commissie kan de dataset via gedelegeerde handelingen actualiseren om technologische en criminele ontwikkelingen te volgen.

Het voorstel borgt grondrechten en proportionaliteit door nauw aan te sluiten bij het bestaande materiële wapenrecht, door criminalisatie te richten op opzettelijke en risicovolle gedragingen (met een specifieke uitzondering voor de verspreiding van *blueprints*), en door rechterlijke discretie en passende waarborgen te behouden. De rechten van bonafide wapenbezitters en de legale industrie blijven onaangetast. Transpositie vindt binnen twee jaar plaats, waarna monitoring en rapportagecycli zorgen voor evaluatie en waar nodig bijsturing. Zo ontstaat een samenhangend, toekomstbestendig kader dat strafbaarstellingen, sancties, samenwerking en data op EU-niveau verbindt en daarmee de weerbaarheid tegen vuurwapencriminaliteit vergroot.

b) Impact assessment Commissie

De effectbeoordeling schetst een oplopende schaal van ingrijpen: van een agenda van niet-wettelijke verduidelijking, betere handhaving en grensoverschrijdende samenwerking, via harmonisatie van kernmisdriven en sancties, naar een combinatie die die regels ondersteunt met kennisdeling, gezamenlijk testen van *3D-blueprints* en versterkte justitiële samenwerking, en ten slotte een verdergaande variant met extra strafbaarstellingen en jaarlijkse rapportage. Gekozen is voor de middenweg die normering koppelt aan praktische uitvoeringssteun, omdat die effectief en proportioneel is. Uitsluitend zachte maatregelen missen stuwkracht, louter harmoniseren zonder flankerende ondersteuning maakt minder verschil, en de meest vergaande optie zou lidstaten onevenredig belasten. Hoewel harde cijfers schaars zijn, wijst de analyse op duidelijke maatschappelijke winst: meer veiligheid door minder illegale wapens, zonder noemenswaardige gevolgen voor bonafide wapenbezitters. Economische baten liggen in lagere kosten van schietincidenten; een Zweedse raming (circa 120–140 miljoen euro in de eerste helft van 2024) schetst de orde van grootte. Het Regelgevend Toezichtsorgaan was aanvankelijk kritisch (mei 2025), maar gaf na substantiële bijstelling een positief oordeel met voorbehoud (november 2025). Milieueffecten zijn niet te verwachten; het voorstel past bij de klimaatneutraliteitsdoelstelling.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Nederland voert een strikt en streng wapenbeleid. De Wet wapens en munitie verbiedt bezit, dragen en handel buiten vergunning om, met hoge strafmaxima en ruime mogelijkheden tot inbeslagname, onttrekking en ontneming. Politie en Openbaar Ministerie sturen intelligence-gedreven op hotspots in havens, luchthavens en pakketstromen; tegen handel schakelen zij bijzondere opsporingsbevoegdheden in (pseudokoop, infiltratie, taps, gecontroleerde afleveringen), ondersteund door digitale en forensische tracing. Illegaal wapenbezit wordt voortvarend vervolgd.

De grensoverschrijdende uitdaging is gelegen in ontwikkelingen als (online) beschikbaarheid van componenten, conversiekits en 3D-prints. Daarom zet Nederland in op snellere rechtshulp, intensieve informatie-uitwisseling en gezamenlijke operaties via Europol en Eurojust, met interoperabele registraties en verplichte markering en deactivering. Nederland bepleit in EU-verband hoge, uniforme standaarden en strikte handhaving, zodat er geen zwakke schakels of normverschillen ontstaan die criminelen benutten.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet verwelkomt het Commissievoorstel, omdat het aansluit op het nationaal geldende strikte en strenge kader van de Wet wapens en munitie en de strafrechtelijke aanpak: verboden op illegaal bezit en handel, markering en registratie, en effectieve inzet van bijzondere opsporingsbevoegdheden en vervolging. Bovendien erkent het enerzijds de ontstane realiteit dat het maken en verwerven van (onderdelen van) vuurwapens, mede door technologische ontwikkelingen makkelijker is geworden en anderzijds de behoefte van handhavende en opsporingsinstanties om beter zicht te krijgen op deze vorm van criminaliteit. Het kabinet kan begrip opbrengen voor de balans die de Commissie heeft trachten te vinden tussen deze normatieve, opsporings- en strafrechtelijke belangen enerzijds en andere maatschappelijke belangen anderzijds, zoals de bescherming van het eigendomsrecht van legaal wapenbezitters (sport, jacht en andere doeleinden) en de bedrijfsmodellen van de wapenhandel en -producenten. Hun rechten worden met het voorstel niet aangetast.

De meerwaarde ligt in EU-brede uniformering van definities (van de begrippen "essentiële onderdelen" en "conversiemiddelen"), aangescherpte markering en deactivering, verplichte tracing en informatie-uitwisseling, en een gecoördineerde aanpak van online en grensoverschrijdende stromen. Voor Nederland is dit in beginsel complementair en versterkend. Voor verreweg de meeste van de voorgestelde bepalingen geldt dat deze al op voldoende wijze (onder andere wat betreft de minimale strafmaxima, die worden voorgeschreven) een plaats hebben in het Nederlandse recht.

Het kabinet wil in het hiernavolgende onderhandelingsproces een pragmatische, en zo mogelijk tussen partijen bemiddelende houding aannemen. Dat geldt voor de bepalingen waar de precieze definities of verboden worden verbreed (zoals voor conversiekits en 3D-geprinte componenten),

markeringseisen en bewaartermijnen worden uitgebreid, bepaalde minimale strafmaxima worden verhoogd en strafvorderlijke aspecten van de in het Nederlands recht vastgestelde kaders afwijken (o.a. met betrekking tot verplichte, tijdgebonden data-uitwisseling en gecontroleerde afleveringen over de grens). Het kabinet acht van belang dat de voorgestelde richtlijn in lijn is met de modelbepalingen inzake het materiële strafrecht van de EU en soortgelijke richtlijnen die recent tot stand zijn gebracht, bijvoorbeeld op het punt van aanvullende straffen voor natuurlijke personen en de hoogte van de maximaal aan rechtspersonen op te leggen geldboetes. Het kabinet staat kritisch tegenover het feit dat bij de delegatiebevoegdheid die in artikel 17, tweede lid van het voorstel gecreëerd wordt een adviesprocedure wordt voorgesteld in plaats van een onderzoeksprocedure (zie verder onder punt 6b). Daarentegen staat het kabinet, ondanks de kosten die ermee gemoeid gaan, positief tegenover het voorstel om de reeds bestaande *National Firearms Focal Points* (in Nederland belegd bij de Nationale Politie) structureel in te bedden, omdat dit de mogelijkheden voor de noodzakelijke Europese samenwerking vergroot.

Kansen ziet het kabinet in de wisselwerking tussen het voorliggende Commissievoorstel en het door het kabinet ingezette traject om de Wet wapens en munitie te herzien. Waar mogelijk zal Nederland de in dit traject opgedane ideeën vertalen in concrete voorstellen ten behoeve van de nieuwe richtlijn.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

Naar verwachting zal het debat in het Europees Parlement zich hoofdzakelijk langs fractielijnen zal bewegen. Lidstaten zullen zich naar alle waarschijnlijkheid vooral laten leiden door meer praktische overwegingen, zoals de vraag in hoeverre de bepalingen in het voorstel makkelijk in nationale wet- en regelgeving kunnen worden omgezet.

4. Beoordeling bevoegdheid, subsidiariteit en proportionaliteit

a) Bevoegdheid

Als onderdeel van de toets of de EU mag optreden conform de EU-verdragen toetst het kabinet of de EU handelt binnen de grenzen van de bevoegdheden die haar door de lidstaten in de EU-verdragen zijn toegedeeld om de daarin bepaalde doelstellingen te verwezenlijken. Het oordeel van het kabinet ten aanzien van de bevoegdheid is positief. Het voorstel is gebaseerd op artikel 83, eerste en tweede lid VWEU. Artikel 83, eerste lid VWEU geeft de EU de bevoegdheid tot het vaststellen van minimumvoorschriften voor strafbare feiten en sancties in verband met vormen van bijzonder zware criminaliteit met een grensoverschrijdende dimensie, waaronder illegale wapenhandel. Artikel 83, tweede lid geeft de EU de bevoegdheid om dit via richtlijnen te doen. Het kabinet kan zich vinden in deze rechtsgrondslag. Op het terrein van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, specifiek justitiële samenwerking in strafzaken, is sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen EU en de lidstaten op grond van artikel 4, lid 2, sub j VWEU.

b) Subsidiariteit

Als onderdeel van de toets of de EU mag optreden conform de EU-verdragen toetst het kabinet de subsidiariteit van het optreden van de Commissie. Dit houdt in dat het kabinet op de gebieden die

niet onder de exclusieve bevoegdheid van de Unie vallen of wanneer sprake is van een voorstel dat gezien zijn aard enkel door de EU kan worden uitgeoefend, toetst of het overwogen optreden niet voldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau kan worden verwezenlijkt, maar vanwege de omvang of de gevolgen van het overwogen optreden beter door de Unie kan worden bereikt (het subsidiariteitsbeginsel). Het oordeel van het kabinet ten aanzien van de subsidiariteit is positief. De richtlijn heeft tot doel de veiligheid van burgers te vergroten en de handhaving van het bestaande wapenrecht te versterken. Gezien de verschillen in wetgeving tussen lidstaten, zowel op strafrechtelijk als strafvorderlijk terrein, technologische ontwikkelingen met name op het digitale niveau, de verdere internationalisering van criminele samenwerkingsverbanden en beperkingen in samenwerkingsmogelijkheden (zowel organisatorisch als op kennisniveau en vergelijkbaarheid van beschikbare gegevens) kan dit onvoldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau worden verwezenlijkt. Daarom is een EU-aanpak nodig. Door verdere Unierechtelijke harmonisatie van delictomschrijvingen, strafmaten en bevoegdheden, alsook het scheppen van organisatorische mogelijkheden voor verdergaande samenwerking op strafrechtelijk terrein wordt het gelijk speelveld op het terrein van justitiële samenwerking in strafzaken verbeterd. Om die redenen is optreden op het niveau van de EU gerechtvaardigd

c) Proportionaliteit

Als onderdeel van de toets of de EU mag optreden conform de EU-verdragen toetst het kabinet of de inhoud en vorm van het optreden van de Unie niet verder gaan dan wat nodig is om de doelstellingen van de EU-verdragen te verwezenlijken (het proportionaliteitsbeginsel). Het oordeel van het kabinet ten aanzien van de proportionaliteit is positief. De richtlijn heeft tot doel de veiligheid van burgers te vergroten en de handhaving van het bestaande wapenrecht te versterken. Het voorgestelde optreden is geschikt om deze doelstelling te bereiken. Doordat de zes voorgestelde pijlers en de daarbij horende acties, namelijk het versterken van adequate voorbereiding op dreigingen, het versterken van de radicaliseringspreventie, de grotere inzet op de bescherming van (kwetsbare) personen en jongeren online, het versterken van grenstoezicht samen met zowel opsporing en vervolging in Europa als internationale samenwerking, allemaal wezenlijk bijdragen aan het bestrijden van terrorisme en gewelddadig extremisme binnen de Unie. Bovendien gaat het voorgestelde optreden niet verder dan noodzakelijk, omdat de Commissie zich bij het opstellen van het voorstel rekenschap heeft gegeven van de gerechtvaardigde belangen van legaal wapenbezitters, nationale normen ten aanzien van de strafbaarheid van bepaalde gedragingen en de daarbij behorende strafmaten en de behoeften van handhavings-, opsporings- en vervolgingsinstanties.

5. Financiële consequenties, gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Consequenties EU-begroting

Voor de Commissie worden uitvoerings- en monitoringkosten gedekt binnen de bestaande begroting; wel zijn er kosten voor overleg en een effectiviteitsstudie van circa €420.000, na afloop van het Meerjarig Financieel Kader. Het kabinet wil niet vooruit lopen op de integrale afweging van middelen na 2027.

b) Financiële consequenties (incl. personele) voor rijksoverheid en/ of medeoverheden

Volgens de Commissie leidt het voorstel tot effectievere opsporing en meer vuurwapenzaken, waarvoor lidstaten extra personeel nodig hebben (jaarlijks €4.069.175 in totaal in de eerste vijf jaar). Administratieve kosten bij forensische diensten stijgen mee met het aantal inbeslagnames: €574.564 per jaar voor ballistische rapporten en €332.107 per jaar voor digitale blauwdrukken. Daarnaast zijn eenmalige investeringen voorzien: €12.070.917 voor de uitbouw van de *National Firearms Focal Point* en €10.800.000 voor harmonisatie van databestanden.

Voor de Nederlandse begroting geldt dat de budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het beleidsverantwoordelijk departement, conform de regels van de budgetdiscipline.

c) Financiële consequenties en gevolgen voor regeldruk voor bedrijfsleven en burger

Niet voorzien is dat het bedrijfsleven of burgers door het voorstel geraakt worden in financiële zin noch door toename van regelgeving.

d) Gevolgen voor concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

Het voorstel heeft geen voorzienbare gevolgen voor de concurrentiekracht van Nederlandse bedrijven. Door de aandacht die in het voorstel wordt gegeven aan het risico van illegale vuurwapens uit conflictgebieden, heeft het voorstel met de toegenomen mogelijkheden die het opsporingsinstanties biedt om illegale vuurwapens door internationale samenwerking beter te traceren en uit de markt te halen in zoverre geopolitieke gevolgen dat het in die zin ook bij zal dragen aan het creëren van een veiliger internationale omgeving voor de Europese Unie.

6. Implicaties juridisch

a) Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving en/of sanctionering beleid (inclusief toepassing van de lex silencio positivo)

In ongewijzigde vorm heeft het voorstel gevolgen voor zowel de Wet wapens en munitie als het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering. Voor de Wet wapens en munitie geldt dat enkele definities, delictomschrijvingen en strafmaten dienen te worden aangepast of toegevoegd. In het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering zullen respectievelijk de sancties die (rechts)personen kunnen worden opgelegd en enkele bevoegdheden ten aanzien van dwangmiddelen die kunnen worden toegepast moeten worden veranderd of worden uitgebreid op het bestaande stelsel.

b) Gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen, incl. NL-beoordeling daarvan

Het voorstel bevat een bevoegdheid voor de Commissie om gedelegeerde handelingen vast te stellen in artikel 17, tweede lid (en nader uitgewerkt in artikel 19 van het voorstel). Dit betreft de bevoegdheid om, overeenkomstig artikel 290 VWEU, de bij de richtlijn gevoegde bijlage met betrekking bepaalde (statistische) gegevens die door de lidstaten moeten worden verzameld, ontwikkeld, geproduceerd en verspreid in de toekomst te kunnen wijzingen. Het toekennen van deze bevoegdheden is mogelijk, omdat het niet essentiële onderdelen van de basishandeling

betreft. Toekenning van deze bevoegdheden acht het kabinet wenselijk, omdat het feitelijk een bevoegdheid tot wijziging van een bestaande tekst betreft, i.c. de bijlage bij de richtlijn, en het kabinet het wenselijk acht dat dit snel en flexibel kan worden gewijzigd zonder een nieuwe wetgevingsprocedure. Delegatie i.p.v. uitvoering ligt hier dan ook voor de hand, nu het gaat om wijziging van de wetgevingshandeling op niet essentiële onderdelen. Het kabinet acht deze bevoegdheid tenslotte ook voldoende afgebakend.

c) *Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen), dan wel voorgestelde datum inwerkingtreding (bij verordeningen en besluiten) met commentaar t.a.v. haalbaarheid*

Het voorstel zet in op een implementatietermijn van uiterlijk 24 maanden na de datum van inwerkingtreding van de richtlijn. Deze implementatietermijn is ruim genoeg om de noodzakelijke omzettingwetgeving en organisatorische maatregelen door te voeren.

d) *Wenselijkheid evaluatie-/horizonbepaling*

Artikel 21 van het richtlijnvoorstel bevat een evaluatiebepaling. Het kabinet volgt de redenering van de Commissie om, met inachtneming van de implementatietermijn en de afronding van de eerste, voorgeschreven gegevensverzamelingsronde, een evaluatie uit te voeren naar de toegevoegde waarde van de richtlijn voor de bestrijding van vuurwapenhandelgerelateerde strafbare feiten en het bepalen of verdere, passende maatregelen nodig zijn.

e) *Constitutionele toets*

Het voorstel borgt grondrechten en proportionaliteit door nauw aan te sluiten bij het bestaande materiële strafrecht en de relevante bepalingen uit de Wet wapens en munitie.

7. Implicaties voor uitvoering en/of handhaving

Met de richtlijn wordt het strafbaarstellingsbereik rond vuurwapens en essentiële componenten verbreed, wat door veranderde prioritering mogelijk leidt tot meer opsporingsonderzoeken, inbeslagnames en strafzaken, wat een effect heeft op de politie, het Openbaar Ministerie en het Nederlands Forensisch Instituut (ballistiek en digitale blauwdrukken) ook op het punt van passende administratieve verwerking. Het reeds bestaande *National Firearms Focal Point* moet structureel bij de politie worden ingebed. De harmonisatie van vuurwapengerelateerde data in nationale systemen vergt aanpassing van ICT en mogelijk aanpassing van ketenafspraken met Openbaar Ministerie. De richtlijn heeft door aanpassingen in het stelsel gevolgen voor opleiding en werkprocessen bij uitvoeringsorganisaties.

8. Implicaties voor ontwikkelingslanden

Het voorstel heeft, voor zover te overzien, geen implicaties voor ontwikkelingslanden.

Fiche 5: Voorstel roaming Westelijke Balkan

1. Algemene gegevens

a) *Titel voorstel*

Aanbeveling voor een BESLUIT VAN DE RAAD houdende machtiging tot het openen van onderhandelingen over individuele overeenkomsten tussen de Europese Unie en de Republiek Albanië, Bosnië en Herzegovina, Kosovo, Montenegro, de Republiek Noord-Macedonië en de Republiek Servië betreffende roaming op openbare mobielecommunicatienetwerken.

b) *Datum ontvangst Commissiedocument*

25 februari 2026

c) *Nr. Commissiedocument*

COM(2026) 79

d) *EUR-Lex*

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=COM:2026:79:FIN>

e) *Nr. impact assessment Commissie en Opinie*

Niet opgesteld

f) *Behandelingstraject Raad*

Raad Algemene Zaken

g) *Eerstverantwoordelijk ministerie*

Ministerie van Buitenlandse Zaken in nauwe samenwerking met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

2. Essentie voorstel

De Europese Commissie (hierna: de Commissie) blijft werken aan het versterken van EU-betrokkenheid bij kandidaat-lidstaten en zet daarbij onder andere in op geleidelijke integratie in delen van de interne markt. De stabilisatie- en associatieovereenkomsten (SAA) en de uitbreidingsmethodologie bieden ruimte voor geleidelijke integratie. In 2023 publiceerde de Commissie een mededeling over een Groeiplan voor de Westelijke Balkan, waarin de Commissie een aantal sectoren van de interne markt van de EU identificeerde waarin integratie van de landen van de Westelijke Balkan kan worden bevorderd.¹ Als voorwaarde stelde de Commissie dat de landen volledig het geldende EU-acquis voor deze sectoren overnemen en implementeren en dat er voldoende vooruitgang is op de tweede pijler van het Groeiplan; de versterking van de regionale

¹ Zie Kamerstuk 23 987, nr. 395 voor de Kabinetsappreciatie van het Groeiplan.

markt in de Westelijke Balkan. Met integratie van de landen van de Westelijke Balkan in het roaminggebied is sprake van geleidelijke integratie in een deel van de EU interne markt. Op 25 februari 2026 publiceerde de Commissie een aanbeveling voor een Raadsbesluit om de onderhandelingen te openen met zes landen van de Westelijke Balkan — Albanië, Bosnië en Herzegovina, Kosovo, Montenegro, Noord-Macedonië en Servië — om hen te integreren in het EU-roaminggebied "Roam Like at Home" (het RLAH-gebied), zodat reizigers tussen de EU en deze Westelijke Balkanlanden zonder roamingtoeslagen kunnen bellen, sms'en en mobiele data gebruiken. In de bijlage bij de aanbeveling stelt de Commissie onderhandelingsrichtsnoeren voor. Vanaf oktober 2023 zijn de roamingkosten voor consumenten en bedrijven tussen de EU en de Westelijke Balkan op vrijwillige basis van telecomexploitanten al aanzienlijk verlaagd. De intentie is om alle extra roamingkosten tegen 2028 volledig af te schaffen. Voorwaarde voor toetreding tot het RLAH-gebied is volledige aanpassing van de nationale wetgeving aan de relevante EU-telecommunicatieregels.https://home-affairs.ec.europa.eu/news/commission-2026-work-programme-strengthening-independence-security-and-global-engagement-2025-10-31_en In dat kader stelt de Commissie voor dat de Westelijke Balkanlanden het EU-acquis op dit terrein overnemen en er daarbij voor dienen te zorgen dat dit recht dezelfde juridische status heeft als het EU-recht in de EU-lidstaten. De Commissie stelt voor om individuele overeenkomsten met de verschillende Westelijke Balkanlanden te sluiten, die aansluiten bij de bestaande stabilisatie- en associatieakkoorden met deze landen. Oekraïne en Moldavië hebben sinds 1 januari 2026 toegang tot het RLAH-gebied.²

De Commissie stelt voor dat het mogelijk wordt om geschillen tussen partijen over de uitleg of toepassing van de overeenkomsten voor te leggen aan het Hof van Justitie van de EU. In het kader van dit geschillenbeslechtsmechanisme stelt de Commissie een model voor waarbij de Commissie inbreukprocedures kan starten waarbij vermoedelijke schendingen van de overeenkomst (uiteindelijk) voorgelegd kunnen worden aan het Hof van Justitie van de EU. In geval van een door het Hof van Justitie vastgestelde overtreding kan de Commissie volgens dit voorstel de roamingovereenkomst met het betreffende land opschorten. Ook de Westelijke Balkanlanden kunnen geschillen over de uitleg of toepassing van de overeenkomsten voorleggen aan het Hof. Daarnaast stelt de Commissie voor dat nationale rechters uit de Westelijke Balkanlanden prejudiciële vragen kunnen stellen aan het Hof van Justitie van de EU over de toepassing en interpretatie van nationale wetgeving die een implementatie vormt van het EU-acquis op het gebied van roaming.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid

Het kabinet vindt dat EU-buurlanden die onze waarden delen perspectief moeten hebben op EU-toetreding. Evenwel blijft het toetredingsproces gebaseerd op eigen merites. In het toetredingsproces staan de Kopenhagencriteria, overname, implementatie en toepassing van het

² Zie [EU-roamingtarieven vanaf 2026 uitgebreid tot Moldavië en Oekraïne - Consilium](#) en Kamerstuk 21501-33, nr. 1141.

EU-acquis en omkeerbaarheid centraal. Landen moeten voldoen aan de Kopenhagencriteria en de Uniewaarden (artikel 2 VEU) eerbiedigen om volwaardig lid te kunnen worden van de EU. Het kabinet wil kandidaat-lidstaten met een strategische positie, zoals de Westelijke Balkanlanden, door intensievere samenwerking aan Europa verbinden.

Geleidelijke integratie moet ook op merites gebaseerd zijn. Voorts vindt het kabinet dat geleidelijke integratie in de interne markt overwogen kan worden als dit in het belang is van de EU-lidstaten en de kandidaat-lidstaat.³ Het is hierbij essentieel dat de integriteit van de interne markt en de interne veiligheid van de EU geborgd blijven. Daarnaast moet eventuele geleidelijke integratie per afgebakend deelterrein plaatsvinden zodat verdere integratie op het ene terrein geen negatieve impact heeft op andere terreinen waar de kandidaat-lidstaat nog niet aan bovenstaande voorwaarden voldoet.

b) Beoordeling en kabinetsinzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet verwelkomt het voorstel om de onderhandelingen met de landen van de Westelijke Balkan voor integratie in het RLAH-gebied te openen. Dit past binnen de ambitie van het kabinet om kandidaat-lidstaten door intensievere samenwerking aan Europa te verbinden. Oekraïne en Moldavië hebben inmiddels toegang tot het RLAH-gebied, nadat zij het relevant EU-acquis op dit terrein hebben overgenomen. Ook vanuit dit oogpunt vindt het kabinet het logisch dat de Commissie voorstelt dat landen van de Westelijke Balkan in principe ook toegang kunnen krijgen tot het RLAH-gebied. Net als bij Oekraïne en Moldavië vindt het kabinet dat landen van de Westelijke Balkan toegang kunnen krijgen tot het RLAH-gebied als aan de eisen (overname, implementatie en handhaving van alle relevante EU-regelgeving) is voldaan. Daarnaast acht het kabinet het positief dat de landen op de Westelijke Balkan al sinds 2019 een onderlinge overeenkomst op het gebied van roamingtarieven hebben. Dit sluit aan bij het uitgangspunt onder het Groeiplan voor de Westelijke Balkan dat landen de onderlinge samenwerking versterken voordat zij kunnen integreren in (delen van) de interne markt.

Het kabinet is positief over de verdere verlaging en uiteindelijke afschaffing van de roamingtarieven, omdat dit kosten voor consumenten en bedrijven vermindert en daarmee reizen in en zakendoen tussen de EU en deze landen vergemakkelijkt. Dit draagt bij aan de concurrentiekracht van de EU en de efficiëntie van de interne markt. Daarnaast verschaft het formaliseren van de afspraken meer duidelijkheid en zekerheid voor consumenten en bedrijven.

Wel heeft het kabinet vragen over enkele juridische aspecten van het voorstel. Zo stelt de Commissie een model voor waarbij de Commissie inbreukprocedures kan starten en vermoedelijke schendingen van de overeenkomst uiteindelijk voorgelegd kunnen worden aan het Hof van Justitie van de EU. Het kabinet wil van de Commissie weten wat de voor- en nadelen zijn van een rol voor het Europees Hof ten opzichte van een apart arbitragepanel waar in geval van mogelijke schendingen naar kan worden verwezen, zoals bij de toegang tot het RLAH-gebied van Oekraïne en Moldavië het geval is. Als uitgangspunt zal het kabinet hanteren dat kandidaat-lidstaten in

³ Zie voor een uitgebreide toelichting de Kamerbrief met reactie op het uitbreidingspakket 2025, Kamerstuk 23987-398

beginsel zoveel mogelijk gelijk behandeld moeten worden, tenzij hier zwaarwegende voor- of nadelen voor de EU aan kleven. Het kabinet vindt wel dat het aan de Raad is om te besluiten of de overeenkomst opgeschort moet worden, indien een van de Westelijke Balkanlanden zich niet houdt aan de uitspraak van het Hof. Ook zet het kabinet erop in dat de Raad de overeenkomsten op moet kunnen schorten in geval van ernstige tekortkomingen op de rechtsstaat.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

Ook andere EU-lidstaten zijn naar verwachting voorstander van dit voorstel voor een juridisch bindende lange-termijnoplossing rondom roaming met de Westelijke Balkan. Lidstaten die geografisch dicht bij de Westelijke Balkan liggen, zijn over het algemeen voorstander van geleidelijke integratie van de Westelijke Balkanlanden in de EU. Deze lidstaten benadrukken ook het belang van gelijke behandeling tussen Oekraïne en Moldavië enerzijds en de Westelijke Balkan anderzijds. Wel hebben ook andere lidstaten vragen over enkele juridische aspecten van het voorstel. De positie van het Europees Parlement is nog niet bekend.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Bevoegdheid

Het oordeel van het kabinet ten aanzien van de bevoegdheid is positief. De aanbeveling is gebaseerd op artikel 218(3)(4) VWEU (procedurele rechtsgrondslag) en artikel 207(4) VWEU (materiele rechtsgrondslag). Op grond van artikel 218, lid 3, VWEU, kan de Commissie aan de Raad aanbevelen om een Raadsbesluit vast te stellen waarbij de Raad de Commissie machtigt om onderhandelingen over een verdrag te starten en om namens de Unie de onderhandelaar aan te wijzen. Op grond van artikel 218, lid 4, VWEU, kan de Raad de onderhandelaar richtsnoeren meegeven en een bijzonder comité aanwijzen in overleg waarmee de Commissie de onderhandelingen dient te voeren.

Artikel 207, lid 4, VWEU geeft de EU de bevoegdheid om akkoorden te sluiten met derde landen of internationale organisaties op het terrein van de gemeenschappelijke handelspolitiek. Het kabinet kan zich vinden in deze rechtsgrondslagen. Op het terrein van de gemeenschappelijke handelspolitiek is sprake van een exclusieve bevoegdheid van de EU (art. 3, lid 1, sub e, VWEU).

b) Subsidiariteit

Het subsidiariteitsbeginsel is niet van toepassing op gebieden die onder de exclusieve bevoegdheid van de Unie vallen.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet ten aanzien van de proportionaliteit is positief. In de aanbeveling stelt de Commissie aan de Raad voor haar te machtigen om de onderhandelingen te openen over roamingovereenkomsten met de individuele landen uit de Westelijke Balkan en haar daarbij onderhandelingsrichtsnoeren mee te geven. De overeenkomsten hebben tot doel om de landen uit

de Westelijke Balkan toe te laten treden tot het Europese RLAH-gebied en roamingkosten voor consumenten en bedrijven te verlagen en op termijn weg te nemen. Het voorgestelde optreden is geschikt, omdat het mandaat voor de onderhandelingen zich direct richt op het overeenkomen van specifieke afspraken met de Westelijke Balkanlanden voor een verplichting tot verlaging van de roamingkosten. Het voorgestelde optreden gaat bovendien niet verder dan noodzakelijk, omdat het een afgebakend beleidsterrein omvat en de integriteit van de interne markt behouden blijft.

d) Financiële gevolgen

Dit voorstel heeft geen financiële consequenties op EU-niveau of nationaal niveau. Het kabinet is van mening dat eventuele benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2021-2027 en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. Het kabinet wil niet vooruitlopen op de integrale afweging van middelen na 2027. Het doel van deze disclaimer is om ruimte te behouden voor een integrale afweging voor de kabinetsinzet voor het volgende MFK. Eventuele budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het/de beleidsverantwoordelijk(e) departement(en), conform de regels van de budgetdiscipline.

e) Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

Voor Nederlandse en andere Europese telecomaانبieders kunnen richting 2028 beperkte eenmalige uitvoeringslasten ontstaan, omdat zij hun roamingovereenkomsten met telecomaانبieders in de Westelijke Balkanlanden dan moeten aanpassen aan de RLAH-regels. Deze contracten worden doorgaans periodiek opnieuw (commercieel) onderhandeld en de wijzigingen kunnen hier dan in meelopen.

Voor overige bedrijven en consumenten kan uitbreiding van het Europese RLAH-gebied juist voordelen opleveren, doordat zij bij reizen tussen de EU en de Westelijke Balkan gebruik kunnen maken van mobiele diensten tegen lagere kosten en transparante voorwaarden. Dit kan indirect bijdragen aan de concurrentiekracht van de EU.

Vanuit geopolitiek oogpunt is het van belang om de Westelijke Balkan aan Europa te verbinden. De regio is kwetsbaar voor invloeden vanuit derde landen. Het afschaffen van roamingkosten zorgt ervoor dat de burgers van de Westelijke Balkan één van de voordelen van EU-lidmaatschap alvast kunnen ervaren. Bovendien geeft de EU met deze stap een signaal af dat het de toekomst van de landen uit de Westelijke Balkan in de EU ziet. Dit neemt niet weg dat voor voortgang op het toetredingspad het doorvoeren van verdere hervormingen vereist blijft.

Om ervoor te zorgen dat de roamingovereenkomsten compatibel zijn met WTO-vereisten, zullen de overeenkomsten – net als de bestaande stabilisatie- en associatieakkoorden – genotificeerd worden bij de Wereldhandelsorganisatie (WTO).

Aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat

Aan de Minister van Klimaat en Groene Groei

CC aan de Staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei

Cc aan de Staatssecretaris van Digitale Economie en Soevereiniteit

nota
TER BESLISSING

Openbare beslisnota BNC-fiche Industrial
Accelerator Act

Parafenroute

**Directie Europese en
Internationale Zaken**

Auteur

TER BESLISSING
Datum aangemaakt
24 maart 2026

Kenmerk
DEIZ / 105399711

RT 0000136790

Kopie aan

Bijlage(n)

Aanleiding

- Woensdag 4 maart jl. is het voorstel voor de Industrial Accelerator Act (hierna: IAA) gepubliceerd door de Europese Commissie (hierna: Commissie). In een eerdere nota bent u al geïnformeerd over de inhoud van het voorstel.
- Bijgevoegd het concept BNC-fiche van het voorstel. Deze zal na uw akkoord worden doorgeleid voor bespreking in de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (hierna: BNC) van 30 maart en Coördinatiecommissie (hierna: CoCo) van 7 april. Op 10 april ligt het fiche ter goedkeuring voor in de MR waarna het naar het parlement gestuurd wordt.

Geadviseerd besluit

- U (MEZK en MKGG) kunt akkoord gaan met dit BNC-fiche en doorgeleiding naar de BNC, CoCo en MR.
- U (SEZK en SKGG) kunt kennis nemen van de nota en het BNC-fiche.

Kernpunten van het BNC fiche:

- Ten aanzien van het de IAA verwelkomt het kabinet in algemene zin de inzet van de Commissie om de economische veiligheid, open strategische autonomie en concurrentiekracht van de EU te versterken door de industriële capaciteit en verduurzaming in strategische sectoren te versnellen en de werking van de interne markt te verbeteren. Het kabinet heeft nog wel een aantal kanttekeningen bij het voorstel.
- Het kabinet plaatst kanttekeningen bij de effectiviteit van een generieke doelstelling van 20% aandeel van de maakindustrie in het Europees BBP in 2035, aangezien dit op zichzelf weinig zegt over de

kwaliteit, strategische relevantie of toekomstbestendigheid van de industriële activiteiten.

- Het kabinet waardeert de aandacht van de Commissie voor het harmoniseren en vereenvoudigen van vergunningverleningsprocedures. Het kabinet ziet nog wel ruimte om vergunningprocedures te versnellen, bijvoorbeeld door gerichte uitzonderingen van stikstofemissies bij vergunningverlening.
- De Commissie introduceert Europese oorsprongseisen en koolstofarme productnormen voor publieke aanbestedingen en subsidieregelingen. Het kabinet is terughoudend met dergelijke voorkeursmaatregelen en deze moeten in overeenstemming zijn met de internationale verplichtingen. Tegelijkertijd kan gerichte inzet van dergelijk instrumentarium, onder voorwaarden, bijdragen aan het mitigeren van oneerlijke concurrentie.
- Ten aanzien van de introductie van koolstofarme productnormen, is het kabinet gematigd positief. Het kabinet mist evenwel een bredere ambitie op het gebied van vraagcreatie om juist koolstofarme productie te stimuleren. Verder zet het kabinet in op het verplicht stellen van CO₂-labels voor specifieke producten.
- Ten aanzien van de aanpassingen in het mechanisme van toetsing van buitenlandse investeringen zijn er een aantal inhoudelijke en juridische bezwaren. Deze zien vooral op borging van een open en aantrekkelijk investeringsklimaat. Daarnaast bestaan er aandachtspunten ten aanzien van de rechtszekerheid en uitvoerbaarheid van het instrument, onder meer in relatie tot de gehanteerde drempels, criteria en bevoegdheidsverdeling, en ongewenste dubblures met veiligheidstoetsing onder andere toetsingskaders.
- Het kabinet is positief over het feit dat investeringen uit derde landen niet per definitie worden uitgesloten van toegang tot de Europese markt en acht de gestelde drempel van 40% marktaandeel voldoende proportioneel en flexibel, geredeneerd vanuit een mondiaal concurrerend speelveld met open markten.
- Ten aanzien van versnellingsgebieden (Industrial Manufacturing Accelerator Areas) ziet het kabinet potentieel voor versnelling van de transitie, maar komt dit nog onvoldoende van de grond door een grote hoeveelheid eisen voor aanwijzing van de gebieden en weinig concrete voordelen na aanwijzing van het gebied (bijvoorbeeld versnelde toegang tot financiering). Daarbij grijpt het voorstel te veel in op de ruimtelijke ordening van de lidstaten.
- Het voorstel kent een aantal fundamentele juridische bezwaren, zoals de EU-bevoegdheid om lidstaten te verplichten versnellingsgebieden aan te wijzen op hun grondgebied en verregaande bevoegdheden voor de Commissie om zelf aanvullende verplichtingen vast te stellen.

Toelichting

- Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR) heeft geadviseerd om 1) regeldrukeffecten voor het Nederlandse bedrijfsleven in kaart te brengen, 2) bij tekortkomingen van het wetsvoorstel ook regeldruk te

benoemen, en 3) kritisch naar voorstellen voor uitbreiding van de reikwijdte te kijken in verband met regeldruk.

- Wat betreft het krachtenveld benadrukken de meeste lidstaten de noodzaak om inspanning te leveren voor de industrie en haar concurrentievermogen. De meest uiteenlopende posities zijn te vinden rond de Europese oorsprongseisen en buitenlandse investeringsbepalingen. Rond de oorsprongseisen willen sommige lidstaten een ruimere toepassing, waar een groep lidstaten juist pleit voor voorzichtigheid in het gebruik van deze eisen en verwelkomen openheid naar partnerlanden. Over de FDI (Foreign Direct Investment)-screening spreekt een groep lidstaten zorgen uit rondom de administratieve lasten bij nationale toetsingsautoriteiten.

Akkoord, H

Zit hier ook nog een relatie naar het werk van
Marja van Bijsterveldt?

Aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat

**Directie Europese en
Internationale Zaken**

Auteur

[Redacted]

Datum aangemaakt

25 maart 2026

Kenmerk

DEIZ / 105441999

nota
TER BESLISSING

Beslisnota BNC-fiche Europese Industriële
Maritieme Strategie

RT 0000137168

Kopie aan

Bijlage(n)

BNC-fiche Europese Industriële
Maritieme Strategie

Parafenroute

[Redacted signature lines]

Aanleiding

Op 4 maart 2026 publiceerde de Europese Commissie (hierna: Commissie) de *Europese Industriële Maritieme Strategie (EIMS)* die geapprecieerd is in een BNC-fiche dat primair opgesteld is door EZK in nauwe afstemming met IenW en DEF. Deze strategie richt zich op het versterken van de concurrentiekracht, weerbaarheid en strategische autonomie van de Europese maritieme sector. De EIMS biedt een solide basis voor versterking van de Europese en Nederlandse maritieme maakindustrie.

Advies

Akkoord te gaan met de inhoud van het bijgevoegd BNC-fiche over de *Europese Industriële Maritieme Strategie (EIMS)* en via doorgeleiding naar het BNC-overleg, de CoCo en MR van 10 april over te gaan op verzending aan de Kamers.

Kernpunten

- De EIMS betreft een mededeling van de Europese Commissie en daarmee geen nieuwe wet- en regelgeving maar een overzicht van bestaande en aankomende initiatieven.
- De strategie beoogt de concurrentiekracht van de maritieme maakindustrie te consolideren en te versterken, met name in hoogwaardige marktsegmenten waar Europa momenteel een technologische voorsprong heeft. Daarnaast richt zij zich op het behouden en versterken van een strategische capaciteit in Europa, gezien het strategische belang van de sector voor de Europese (economische) veiligheid, bescherming van kritieke energie- en digitale infrastructuur op zee, autonomie, weerbaarheid, verdienvermogen en decarbonisatie.
- De strategie is opgebouwd rond zes pijlers: drie thematische pijlers en drie horizontale pijlers. De thematische pijlers zetten in op (i) Versterking van de maritieme maakindustrie (Build, Equip & Repair); (ii) Versterking van

Ontvangen BPZ

maritiem transport en connectiviteit; (iii) Veiligheid en defensie (dual-use en bescherming infrastructuur). De horizontale pijlers zetten in op (i) Innovatie (o.a. schone technologieën en autonome schepen); (ii) Financiering en investeringen; en (iii) Vaardigheden en arbeidsmarkt.

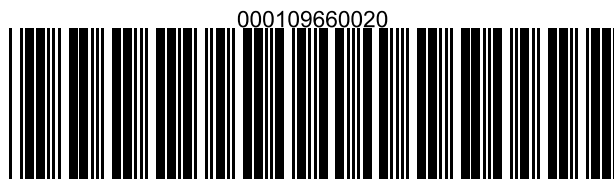
- Het kabinet is positief over het voorstel en zet in op verdere concretisering en borging van Nederlandse belangen in de uitwerking. De inzet sluit aan bij het nationale beleid zoals vastgelegd in de Sectoragenda Maritieme Maakindustrie en het door Nederland en Duitsland opgestelde *non-paper* ter beïnvloeding van de strategie dat gesteund werd door verschillende lidstaten. Veel van de inhoud daarvan is in de strategie terug te vinden.
- Het kabinet zal in de verdere uitwerking inzetten op het waarborgen van een gelijk speelveld, ook binnen de EU, het voorkomen van onnodige administratieve lasten en een effectieve inzet van bestaande EU-middelen, met duidelijkheid over de toekomstige financiële implicaties. Daarnaast zal het kabinet aandacht vragen voor de strategische inzet van dokcapaciteit en voor een bredere benadering van sloopstypen dan uitsluitend verboden (bijvoorbeeld ook bagger).

Toelichting

- Een BNC-fiche (Beoordeling Nieuw Commissievoorstel) is een officieel document van het kabinet waarin het standpunt over een nieuw voorstel van de Europese Commissie wordt uiteengezet en wordt gedeeld met de Kamers.
- Nederland heeft een belangrijke rol gespeeld bij de totstandkoming van de strategie, onder meer via een gezamenlijke oproep met Duitsland in de Raad voor Concurrentievermogen in 2024, een breed gesteund *non-paper*, gerichte beïnvloeding in Brussel (inclusief inzet van de gezant maritieme maakindustrie) en een gezamenlijke brief aan meerdere Directoraten-Generaal van de Commissie.
- Kern van de Nederlandse inzet was het onderbouwen van het strategisch belang van de sector als fundament voor een strategie die innovatie, digitalisering en verduurzaming van de maritieme sector ondersteunt en bijdraagt aan een gelijk speelveld voor Europese bedrijven, en daarmee de strategische autonomie vergroot.
- Op het BNC-fiche is meegelezen door AZ, IenW, FIN, BHO, BZ, JenV, het Interprovinciaal Overleg (IPO), Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Commentaar op het fiche is zoveel mogelijk verwerkt. Grote discussiepunten hebben zich niet voorgedaan. Ook de Koninklijke Vereniging Nederlandse Reders (KVNR) en Maritime Offshore NL (MONL) zijn meerdere keren geconsulteerd en hun visie sluit aan bij de appreciatie in het fiche.
- Aangezien het een mededeling betreft en geen regelgeving, zal de tekst van de strategie niet meer veranderen naar aanleiding van de besprekingen in de raads werkgroepen. Wel zullen tijdens de Transportraad Raadsconclusies worden vastgesteld.
- Naast de EIMS heeft de Commissie ook een EU-Havenstrategie gepubliceerd, waarvoor IenW in de lead is en hiervoor een separaat BNC-fiche opstelt.

Digitale minuut: BNC (verzamelmap) - 6204882

Organisatieonderdeel
BD-SG-DEIA

Behandelaar zaak
[Redacted]

Werkstroomeigenaar
[Redacted]

Datum en tijd aangeboden
31-03-2026 om 11:35

BNC-fiche CT agenda

Externe id's:
Instructie: BNC fiche CT agenda.
BNC op 30 maart
CoCo op 7 april
MR op 10 april en daarna verzending Kamer
Toelichting op documenten: -

Werkstroomverloop

- Werkstroom afgesloten**
31-03-2026 11:34
- Afsluiten - [Redacted]**
31-03-2026 11:34
- Ter info - [Redacted]**
30-03-2026 13:40
- Ter info - [Redacted]**
30-03-2026 11:24
- Ter info - [Redacted]**
30-03-2026 11:24
- Ter info - [Redacted]**
30-03-2026 11:24
- Afstemmen - DBO Advies behandeld door [Redacted]**
30-03-2026 11:24
- Eindparaaf - Minister van JenV behandeld door [Redacted]**
28-03-2026 13:02
- Paraferen - SG behandeld door [Redacted]**
27-03-2026 15:56

- Visie vooraf - DBO Advies behandeld door** [redacted]
27-03-2026 15:51
[redacted]
- Afstemmen - Directeur DEIA behandeld door** [redacted]
26-03-2026 10:48
- Afstemmen - Afdelingshoofd DEIA-EU behandeld door** [redacted]
26-03-2026 10:07
- Document 'BNC-fiche CT-agenda.docx' toegevoegd door** [redacted]
25-03-2026 11:36
- Document 'Beslisnota CT agenda.docx' toegevoegd door** [redacted]
25-03-2026 11:36

Minister van Justitie en Veiligheid

Cluster secretaris-generaal

Directie Europese en
Internationale
Aangelegenheden
Europese Unie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Contactpersoon

Datum

24 maart 2026

Onze referentie

6204882

Bijlage(n)

1

nota

Bijlage(n)

1. BNC-fiche mededeling terrorismebestrijdingsagenda: agenda om terrorisme te voorkomen en te bestrijden.

1. Aanleiding

Op 26 februari 2026 heeft de Europese Commissie (hierna Commissie) de agenda voor het voorkomen en bestrijden van terrorisme gepubliceerd. De agenda maakt onderdeel uit van de Europese strategie voor interne veiligheid¹ en bouwt voort op de terrorismebestrijdingsagenda uit 2020². De mededeling van de Commissie heeft tot doel de strategische richting te bepalen voor een vernieuwde en integrale aanpak van terroristische en gewelddadig extremistische dreigingen binnen de Europese Unie (EU), zowel online als offline. De voorgestelde agenda bevat overigens slechts de aankondiging van concrete wetgevingsvoorstellen en is dus vooral beleidsmatig van aard.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te geven op het BNC-fiche.

3. Kernpunten

- De Commissie beoogt met deze mededeling een gecoördineerde aanpak te ontwikkelen voor de bestrijding van terrorisme en extremisme binnen de EU. Het doel is om de EU beter voor te bereiden op terroristische dreigingen, zowel online als offline. De Commissie wil dit bereiken door het implementeren van zes pijlers, die gericht zijn op preventie, bescherming, opsporing en samenwerking, zowel binnen de EU als internationaal.
- De zes pijlers van de strategische aanpak in de mededeling zijn als volgt: (i) het inzetten op een adequate voorbereiding op dreigingen, (ii) het voortzetten van een maatschappij brede aanpak voor radicaliseringspreventie, (iii) het versterken van de bescherming van (kwetsbare) personen en jongeren in de online omgeving, (iv) het verbeteren van de bescherming van personen in de fysieke omgeving en grensbewaking, (v) het versterken van de opsporing en vervolging binnen de EU, en (vi) het bevorderen van de internationale samenwerking binnen de eerder genoemde pijlers.

¹ COM (2025)148.

² COM (2020)795.

- Het voorstel wordt positief ontvangen en het kabinet verwelkomt de mededeling van de Commissie.

4. Toelichting

Proces

- Na bespreking in de ambtelijke voorportalen (de BNC op 30 maart en de CoCo op 7 april), wordt het fiche naar verwachting ter instemming aangeboden aan de MR van 10 april 2026 en daarna naar de Kamer verzonden.
- Verdere behandeling van het voorstel verloopt via de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken.

Kernpunten

De mededeling heeft als doel een strategische en gecoördineerde aanpak te formuleren voor het bestrijden van terrorisme en extremisme binnen de EU. De aanpak beoogt de bescherming van kwetsbare groepen te versterken, de effectiviteit van opsporing en vervolging te bevorderen, en grensbewaking en digitale veiligheid te ondersteunen, met als doel de algehele veiligheid en weerbaarheid van de EU te verbeteren.

Beoordeling

- Het kabinet staat positief tegenover de mededeling. De agenda bouwt voort op stappen die eerder gezet zijn in de aanpak van terrorisme en beoogt een brede, geïntegreerde aanpak. De aanpak sluit goed aan bij de prioriteiten van het kabinet in het bestrijden van terrorisme.
- In algemene zin onderschrijft het kabinet de voorstellen van de Commissie om de weerbaarheid van de EU te vergroten tegen terrorisme, de veiligheid van mensen zowel offline als online te beschermen en de samenwerking met internationale partners te versterken.
- Het kabinet is licht terughoudend op de onderdelen van de mededeling met betrekking op het delen van SIS-gegevens met derde landen en uitbreidingen inzake het Europol-mandaat. Voor Nederland is het belangrijk om – op basis van de concrete wetgevingsvoorstellen terzake – zelf te kunnen blijven toetsen of wordt voldaan aan onze standaarden inzake proportionaliteit, doelbinding en gegevensbescherming.
- Het kabinet beoordeelt de subsidiariteitstoets positief, omdat de mededeling tot doel heeft lidstaten te ondersteunen in het bestrijden van terrorisme en gewelddadig extremisme. Vanwege de grensoverschrijdende aard van de dreigingen is een EU aanpak gerechtvaardigd.
- Het oordeel van het kabinet op de proportionaliteitstoets is positief. Het voorgestelde optreden is namelijk geschikt om het doel te bereiken en het optreden gaat daarbij niet verder dan noodzakelijk doordat de mededeling bestaande samenwerking en initiatieven versterkt en nieuwe voorstellen doet zonder de ruimte van lidstaten te beperken of verdere verplichtingen op te leggen dan noodzakelijk.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1. Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Voor het overige is geen informatie opgenomen in de nota die niet openbaar gemaakt kan worden.

Cluster secretaris-generaal

Directie Europese en
Internationale
Aangelegenheden
Europese Unie

Datum

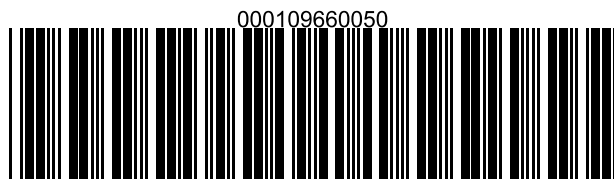
24 maart 2026

Onze referentie

6204882

Digitale minuut: BNC (verzamelmap) - 6204882

Organisatieonderdeel
BD-SG-DEIA

Behandelaar zaak
[Redacted]

Werkstroomeigenaar
[Redacted]

Datum en tijd aangeboden
31-03-2026 om 11:41

BNC fiche richtlijn vuurwapensmokkel

Externe id's:
Instructie: BNC fiche richtlijn vuurwapensmokkel

BNC 30 maart
CoCo 7 april
MR 10 april en daarna verzending naar de Kamer

Toelichting op documenten:
-

Werkstroomverloop

- Werkstroom afgesloten**
31-03-2026 11:34
- Afsluiten - [Redacted]**
31-03-2026 11:34
- Ter info - [Redacted]**
30-03-2026 12:41
- Ter info - [Redacted]**
30-03-2026 12:41
- Ter info - [Redacted]**
30-03-2026 12:41
- Ter info - [Redacted]**
30-03-2026 12:41
- Afstemmen - DBO Advies behandeld door [Redacted]**
30-03-2026 12:41
- Eindparaaf - Minister van JenV behandeld door [Redacted]**
28-03-2026 12:54
- Paraferen - SG behandeld door [Redacted]**
27-03-2026 12:57

- Visie vooraf - DBO Advies behandeld door** [redacted]
27-03-2026 12:24
[redacted]
- Afstemmen - Directeur DEIA behandeld door** [redacted]
26-03-2026 09:13
- Afstemmen - Directeur DRC behandeld door** [redacted]
25-03-2026 22:43
- Afstemmen - Afdelingshoofd DEIA-EU behandeld door** [redacted]
25-03-2026 19:29
- Document 'BNC fiche Richtlijn vuurwapensmokkel.docx' toegevoegd door** [redacted]
25-03-2026 16:10
- Document 'Beslisnota richtlijn vuurwapensmokkel.docx' toegevoegd door** [redacted]
25-03-2026 16:10

Minister van Justitie en Veiligheid

Cluster secretaris-generaal

Directie Europese en
Internationale
Aangelegenheden
Europese Unie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Contactpersoon

Datum

25 maart 2026

Onze referentie

6204882

Bijlage(n)

1

nota

Bijlage(n)

1. BNC-fiche richtlijn vuurwapensmokkel.

1. Aanleiding

Op 26 februari 2026 heeft de Europese Commissie (hierna Commissie) een richtlijn gepubliceerd die het strafrechtelijke kader rond vuurwapenhandel gerelateerde criminaliteit in de Europese Unie (EU) harmoniseert. De richtlijn van de Commissie heeft tot doel de veiligheid van burgers te vergroten en de handhaving van het bestaande wapenrecht te versterken.

Een richtlijn is bindend voor lidstaten en verplicht hen een bepaald resultaat te behalen. Lidstaten dienen hun nationale wetgeving aan te passen zodat het doel van de richtlijn wordt gerealiseerd. Het doel van een richtlijn is het harmoniseren van wetgeving binnen de lidstaten.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te geven op het BNC-fiche.

3. Kernpunten

- De Commissie beoogt met dit voorstel dat het strafrechtelijke kader rond vuurwapenhandelgerelateerde criminaliteit in de EU harmoniseert, de veiligheid van burgers te vergroten en de handhaving van het bestaande wapenrecht te versterken.
- Het voorstel richt zich op de strafbaarstelling van handelingen die de integriteit van het EU-wapenstelsel ondermijnen, met speciale aandacht voor de digitale dimensie (blueprints). Het creëren, verwerven, bezitten en delen van digitale blauwdrukken voor vuurwapens en componenten zonder toestemming zal als gevolg van de richtlijn in de lidstaten strafbaar moeten worden gesteld, evenals de verspreiding ervan, gezien het risico van onbeheersbare online proliferatie. Ernstige nalatigheid is voldoende voor de delictomschrijving. Ook poging, uitlokking en medeplichtigheid worden strafbaar gesteld, in lijn met internationale verplichtingen.
- De richtlijn introduceert verder een uniform systeem voor de aansprakelijkheid van rechtspersonen en schrijft voor dat elke lidstaat over een National Firearms Focal Point beschikt, dat de regie voert over informatie, analyses, registratie van inbeslagnames en internationale samenwerking. Dit versterkt de informatiepositie en verbetert de aansluiting op Europese instrumenten. Daarnaast stelt de richtlijn een uniforme minimumdataset voor de registratie van inbeslaggenomen wapens

- vast en verplicht lidstaten om maandelijkse gegevens aan Europol te leveren, naast periodieke digitale statistieken over vuurwapendelicten aan de Commissie.
- Het kabinet verwelkomt het voorstel voor de richtlijn, die in deze vorm aansluit bij het nationaal geldende kader en aanpak, en beoordeelt deze positief. Nederland beoogt een constructieve rol in het onderhandelingsproces in te nemen.

4. Toelichting

Proces

- Na bespreking in de ambtelijke voorportalen (de BNC op 30 maart en de CoCo op 7 april), wordt het fiche naar verwachting ter instemming aangeboden aan de MR van 10 april 2026 en daarna naar de Kamer verzonden.
- Verdere behandeling van het voorstel verloopt via de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken.

Kernpunten

Het voorstel heeft tot doel om regelgeving rondom wapens en munitie binnen de EU te harmoniseren. Het richt zich met name op het verbeteren van de handhaving, het bevorderen van grensoverschrijdende samenwerking en het versterken van de rechten en verplichtingen van lidstaten met betrekking tot vuurwapens, met als doel de veiligheid te verhogen en de criminaliteit te verminderen.

Beoordeling

- Het kabinet staat positief tegenover de richtlijn, aangezien het aansluit op het nationaal geldende strikte en strenge kader van de Wet wapens en munitie en de strafrechtelijke aanpak. Het kabinet realiseert zich dat het voorstel in ongewijzigde vorm gevolgen heeft voor zowel de Wet wapens en munitie als het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering. Voor de Wet wapens en munitie geldt dat enkele definities, delictomschrijvingen en strafmaten dienen te worden aangepast of toegevoegd. In het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering zullen respectievelijk de sancties die (rechts)personen kunnen worden opgelegd en enkele bevoegdheden ten aanzien van dwangmiddelen die kunnen worden toegepast moeten worden veranderd of worden uitgebreid op het bestaande stelsel. Nederland zal zich op die punten constructief opstellen. Kansen ziet het kabinet in de wisselwerking tussen het voorliggende Commissievoorstel en het door het kabinet ingezette traject om de Wet wapens en munitie te herzien. Waar mogelijk zal Nederland de in dit traject opgedane ideeën vertalen in concrete voorstellen ten behoeve van de nieuwe richtlijn.
- Het kabinet beoordeelt de subsidiariteitstoets positief, omdat de richtlijn tot doel heeft de veiligheid van burgers te vergroten en de handhaving van het bestaande wapenrecht te versterken. Vanwege de verschillen in wetgeving, technologische ontwikkelingen, internationalisering van criminaliteit en beperkte samenwerking op verschillende niveaus, kunnen lidstaten dit niet alleen realiseren. Een EU-aanpak is daarom nodig.
- Het oordeel van het kabinet op de proportionaliteitstoets is positief. Het voorgestelde optreden is namelijk geschikt om het doel te bereiken en het optreden gaat daarbij niet verder dan noodzakelijk, omdat de Commissie bij het voorstel rekening heeft gehouden met de belangen van legaal wapenbezitters, nationale normen voor strafbaarheid en de behoeften van handhavings- en opsporings- en vervolgingsinstanties.
- Het voorstel voorziet in aanpassing of toevoeging van definities, delictomschrijvingen en strafmaten in de Wet wapens en munitie. In het Wetboek

Cluster secretaris-generaal

Directie Europese en
Internationale
Aangelegenheden
Europese Unie

Datum

25 maart 2026

Onze referentie

6204882

- van Strafrecht en Strafvordering moeten sancties voor (rechts)personen en bevoegdheden voor dwangmiddelen worden aangepast of uitgebreid.
- Het voorstel voorziet in een implementatietermijn van uiterlijk 24 maanden na de inwerkingtreding van de richtlijn, wat voldoende tijd biedt voor de noodzakelijke omzettingwetgeving en organisatorische maatregelen.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1. Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Voor het overige is geen informatie opgenomen in de nota die niet openbaar gemaakt kan worden.

Cluster secretaris-generaal

Directie Europese en
Internationale
Aangelegenheden
Europese Unie

Datum

25 maart 2026

Onze referentie

6204882

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

M

Bescherming persoonlijke levenssfeer

R

Bescherming persoonlijke levenssfeer

TER BESLISSING

Datum

25 maart 2026

Onze referentie

BZ2626400

Opgesteld door

Bescherming persoonlijke levenssfeer

Uiterlijk bij

26 maart 2026

Plandatum/Deadline

Kamer

10 april 2026

Bijlage(n)

1

nota

BNC-fiche roaming Westelijke Balkan

Aanleiding

Publicatie van de aanbeveling voor een Raadsbesluit om de Commissie te machtigen tot het openen van onderhandelingen over individuele roamingovereenkomsten met Westelijke Balkanlanden. De Kamer dient over de kabinetsappreciatie geïnformeerd te worden middels een BNC-fiche.

Geadviseerd besluit

Uw akkoord met bijgevoegd concept-BNC-fiche ter bespreking in de BNC op 30 maart, de CoCo van 7 april en in de MR van 10 april.

NB: het fiche is opgesteld namens BZ in nauwe samenwerking met EZK en wordt ook aan StasEZ ter akkoord voorgelegd.

Kernpunten

- Het kabinet verwelkomt het openen van onderhandelingen over roamingovereenkomsten met Westelijke Balkanlanden. De integratie van deze landen in het 'roam-like-at-home' gebied past binnen de ambitie van het kabinet om kandidaat-lidstaten, zoals landen uit de Westelijke Balkan, door intensievere samenwerking aan Europa te verbinden. Bovendien kan de uitbreiding van het roaminggebied voor bedrijven en consumenten voordelen opleveren.
- Het kabinet heeft vragen over enkele institutionele en juridische aspecten, namelijk: 1) mogelijke verschillen tussen het geschillenbeslechtsmechanisme voor Oekraïne/Moldavië enerzijds en de Westelijke Balkan anderzijds; en 2) mogelijke nadelen van de voorgestelde mogelijkheid voor Westelijke Balkanlanden om prejudiciële vragen te stellen aan het Hof van Justitie van de EU over de toepassing en interpretatie van nationale wetgeving over roaming. Deze vragen zal het kabinet aan de Commissie voorleggen, maar zijn geen voorwaarde om uiteindelijk in te stemmen.
- Verder vindt het kabinet dat de Raad de overeenkomsten op moet kunnen schorten in geval van niet-naleving. Ook zet het kabinet erop in dat de Raad de overeenkomsten op moet kunnen schorten in geval van ernstige tekortkomingen op de rechtsstaat.

Toelichting

Datum

25 maart 2026

Onze referentie

BZ2626400

Geleidelijke integratie

- De geopolitieke context heeft ertoe geleid dat de Commissie en lidstaten op zoek zijn naar manieren om kandidaat-lidstaten geopolitiek en economisch dichterbij de EU te brengen, bijvoorbeeld door geleidelijke integratie in de interne markt. Dit is in aanvulling op en parallel aan het toetredingstraject.
- Zo publiceerde de Commissie in 2023 Groeiplannen voor de Westelijke Balkan en Moldavië. Geleidelijke integratie is ook mogelijk binnen de uitbreidingsmethodologie en de stabilisatie- en associatieakkoorden.
- Het kabinet vindt dat geleidelijke integratie overwogen kan worden als dit in het voordeel is van EU- en kandidaat-lidstaten en als de integriteit van de interne markt en de interne veiligheid van de EU gewaarborgd blijven.
- Dit betekent in de praktijk dat kandidaat-lidstaten het relevante EU-acquis moeten overnemen, implementeren en handhaven voordat geleidelijke integratie op een deelterrein mogelijk is.
- De Commissie stelt voor dat de Westelijke Balkanlanden het EU-acquis op het roamingterrein overnemen en er daarbij voor zorgen dat dit recht dezelfde juridische status heeft als het EU-recht in de EU-lidstaten. De aanbeveling en bijbehorende onderhandelingsrichtsnoeren voorzien ook in institutionele waarborgen voor toezicht en handhaving van implementatie van EU-acquis.

Roaming

- Integratie van de Westelijke Balkanlanden in het 'roam-like-at-home'-gebied zou betekenen dat reizigers tussen de EU en deze landen zonder roamingtoeslagen kunnen bellen, sms'en en mobiele data gebruiken.
- Oekraïne en Moldavië zijn sinds 1 januari 2026 geïntegreerd in het 'Roam-like-at-home' gebied.

Krachtenveld Raad

Internationale en diplomatieke belangen

- Besluitvorming is met QMV.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Internationale en diplomatieke belangen